کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی

جمهوری اسلامی ایران

شماره ثبت کتاب ۹۰۱۲۶

کتاب طب ـ پزشکی

مؤلف

مترجم

شمارهٔ قفسه ۶۹۵۰

بازدید شد ۱۳۸۲

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على خير خلقه محمد وآله اجمعين
اما بعد بدانكه اين رساله ايست در ادويه مخصوصه بامراض از مفردات
ومركبات مشتمل بر سى وسه فصل فصل اول در احكام كليه و تشبيه
كليه ادويه مسخنات آنچه در يك درجه باشد ارز اكليل الملك
اشنه افسنتين اسفنج اترج قشر آن وتخم ابيض آن نه ترشى ان
كه آن سرد است بابونه بادروج بادنجان بندق بنجنكشت بزر كتان
زجاج زبد خشك حنطه حلبه بيل كشوث كرفس كهربا كلم لادن
نيل سرو سكر سمن شك سلق سمسم سنبل فجل قرطم شاذنج
غير مغسول ترمس تين يابس خصيه الثعلب غافت وآنچه در
دو درجه باشد انيسون انزروت اذخر اشق آبنوس ابرسا
بلسان بهمن بوره بقله اترجيه بهار بسفايج فستق جزر بسباسه
جوزبوا جرجير دوج روفاى تر زعفران زراوند زنجفر زرنب
جندقوقى حب الصنوبر صغار طرخون كندر ياسمين كبابه كمون
كرسنه كروياكر سوربجان وكل آن سوسن سيساروون سداب تر
مومياى ملاث ملح مرو مصطكى لسان العصافير لاژورد عنبر

عودى عسل فاشرا رازيانه راسن شبت قنه تنبل قرطم برى
شيح الشقايق شيطرج شقاقل غار خولنجان وآنچه در سه درجه
باشد ازخر اساروون اسقيل ابهل اقحوان الجدان الجز
آذربو بصل دمن بلسان جوز جندبيدستر بليوس دروج دفلى
زرنباد زوفاى يابس دارفلفل زنجبيل كندش حنظل حب النيل
زبد البحر زرنيخ خزف مورشك توكند نانخواه مشكطرامشيع
مرزنكوش مرى نمام نسرين نارمشك نانخواه نوره غير مطفا نحاس
نوشادر سليخه سعتر سقمونيا عاقرقرحا قرنفل قسط قفر قلقطار
قنا الحمار راتيانج شونيز وآنچه در چهار درجه باشد از گرمى
مارات بيش بلادر حلتيت كبريت نفط زنجار مازريون سداب
برى افربيون خردل سير فلفل ادويه بارده در درجه اول
آس آملج اثمد اسفناج بنفشه بيد بليله بلوط جلنار دم الاخوين
ورد هليله حنا مندباطلق گل ارمنى كزبره لحيه التيس لسان الحمل
ملوخيا نشا سفرجل عناب عفص عنب الثعلب شعير شاهتره
توتيا توت اقاقيا غير مغسول رمان حلو عنيرا وآنچه در دو درجه باشد
از برودت اسفيداج آيار آلو بطيخ بزرقطونا جبن رطب جاورس
زبيق حامض طباشير كاكنج مثمش نيلوفر قرع سماق قثا تمرهندى

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد وآله اجمعین
اما بعد بدانکه این رساله ایست در ادویه مخصوصه با مراض از مفردات
و مرکبات مشتمل بر سی و سه فصل فصل اول در احکام کلیه و تشبیه
کلیه ادویه منجبات آما آنچه در یک درجه باشد ارز اکلیل الملک
اشنه افسنتین اسفنج اترج قشر آن و تخم ابیض آن نه ترشی آن
که آن سرد است بابونه بادروج بادنجان بندق بنجنکشت بزرکتان
زجاج زبد خشک حنطه حلبه بیل کشوث کرفس کهربا کلم لادن
نیل سرو سکر سمن شک سلق سمسم سنبل فجل قرطم شاذنج
غیر مغسول ترمس تین یابس خصیه الثعلب غافت و آنچه در
دو درجه باشد انیسون انزروت اذخر اشق آبنوس ابرسا
بلسان بهمن بوره بقله اترجیه بهار بسفایج فستق جزر بباس
جوزبوا جرجیر وج روفای تر زعفران زراوند زنجفر زرنب
حندقوقی حب الصنوبر صغار طرخون کندر یاسمین کبابه کمون
کرسنه کرویا کبر سورنجان و کل آن سوسن سیسارون سداب تر.
مومیایی مقل ملح مرو مصطکی لسان العصافیر لازورد عنبر

عود قرع عسل فاشرا رازیانه راسن شبت قنه تنبل قرطم بری
شیح الشقایق شیطرج شقاقل غار خولنجان و آنچه در سه درجه
باشد ازخر اسارون اسقیل ابهل اقحوان الجدان الجر
آذربو بصل دمن بلسان جوز جند بید ستر بلبوس درونج دفلی
زرنباد زوفای یابس دارفلفل زنجبیل کندش حنظل حب النیل
زبد البحر زرنیخ خرف مرورشک قوکند نانخواه مشکطرامشیع
مرزنکوش مری نمام نسرین نارمشک نانخواه نوره خیز عطف نحاس
نوشادر سلیخه سعتر سقمونیا عاقرقرحا قرنفل قسط فقز قلقطار
قنا الحمار راتیانج شونیز و آنچه در چهار درجه باشد از گرمی
حرارات بیش بلادر حلتیت کبریت نفط زنجار مازریون سداب
بری افربیون خردل سیر فلفل ادویه بارده در درجه اول
آس آبلج اثمد اسفناج بنفشه بید بلیله بلوط جلنار دم الاخوین
ورد هلیله حنا مندباطلق کل ارمنی کزبره لحیة التیس لسان الحمل
ملوخیا نشا سفرجل عناب عفص عنب الثعلب شعیر شاهتره
توتیا توت اقاقیا غیر مغسول رمان حلو عنبرا و آنچه در دو درجه باشد
از برودت اسفیداج آبار آلو بطیخ بزر قطونا جبن رطب جاورس
زبیق حماض طباشیر کاکنج منفشی نیلوفر قرع سماق قثا تمر هندی

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی خیر خلقه محمد وآله اجمعین
اما بعد بدانکه این رساله ایست در ادویه مخصوصه با مراض از مفردات
و مرکبات مشتمل بر سی و سه فصل فصل اول در احکام کلیه و تشبیه
کلیه ادویه مسخنات آنچه در یک درجه باشد ارز اکلیل الملک
اشنه افسنتین اسفنج اترج اشتران و تخم ابیض آن نه ترشی آن
که آن سرد است بابونه بادروج بادنجان بندق بنجنکشت بزر کتان
زجاج زبد خشک حنطه حلبه هیل کشوث کرفس کهربا کلم لادن
نیل سرو سکر سمن شک سلق سمسم سنبل فجل قرطم شاذنج
غیر مغسول ترمس تین یابس خصیه الثعلب غافث و آنچه در
دو درجه باشد انیسون انذروت اذخر اشق آبنوس ایرسا
بلسان بهمن بوره بقله اترجیه بهار بسبایج فستق جزر بباس
جوزبوا جرجیر وج روفای تر زعفران زراوند زنجفر زرنب
حندقوقی حب الصنوبر صغار طرخون کندر یاسمین کبابه کمون
کرسنه کرویا کبر سورنجان و کل اذخر سوسن سیسارون سداب تر
مومیایی مقل ملح مرو مصطکی لسان العصافیر لاژورد عنبر

عود قی عسل فاشرا رازیانه راسن شبت قنه قنبیل قرطم بری
شیح المقایق شیطرج شقاقل غار خولنجان و آنچه در سه درجه
باشد ازخر اسارون اسقیل ابهل اقحوان انجدان انجر
آذربو بصل دمن بلسان جوز جندبیدستر بلیوس درونج دفلی
زرنباد زوفای یابس دارفلفل زنجبیل کندش حنظل حب النیل
زبد البحر زرنیخ خرف مرور شک موکند نازاج مشکطرامشیع
مرزنکوش مری نمام نسرین نارمشک نانخواه نوره خیر هطعا نحاس
نوشادر سلیخه سعتر سقونیا عاقرقرحا قرنفل قسط قنز قلوطار
قثاء الحمار راتیانج شونیز و آنچه در چهار درجه باشد از گرمی
حارات بیش بلادر حلتیت کبریت نفط زنجار مازریون سداب
بری افربیون خردل سیر فلفل ادویه بارده در درجه اول
آس آملج اثمد اسفناج بنفشه بید بلیله بلوط جلنار دم الاخوین
ورد هلیله حنا مذیا طلق کل ارمنی کزبره لحیه التیس لسان الحمل
ملوخیا نشا سفرجل عناب عفص عنب الثعلب شعیر شاهتره
توتیا توت اقاقیا غیر مغسول رمان حلو عنبرا و آنچه در دو درجه باشد
از برودت اسفیداج آیار آلو بطیخ بزرقطونا جبن رطب جاورس
زیبق حماض طباشیر کاکنج منمش نیلوفر قرع سماق قثاء تمر هندی

خشخاش خس رمان حامض وآنچه در سه درجه باشد از برودت
بزر البنج بقلة الحمقا زرشک حماض اترج سورنج کافور صندل وآنچه
در چهار درجه از برودت بود افیون شوکران خشخاش اسود
ادویه یابسه در درجه اول ارز اکلیل الملک املج اشق بابونه بلیله
بلوس بادنجان بندق بادروج جرجیر جوز هندی خرما زعفران
خک حمص حلبه حنظل نشاسته گهنه سلق عنبر رابنج شبت شعیر
توت حامض وآنچه در دو درجه باشد از یابس آس اسقیل اقاقیا عفص
اذخر انزروت الوان اشنه اثمد ابار اسفنج ایرسا اسفیداج اترج
قشران انجره آبنوس بهمن عود بلسان بقله اترجیه بلوط بسباس
جوز جندبادستر جوز الطیب جلنار دارفلفل دفلی دم الاخوین هلیله
ورد دج زنجفر زرنیخ زنجبیل زجاج زرنب حضض حنا حماما حلتیت
صندوقی حب الصنوبر صعتر حماض طرخون هیل گل ارمنی طلق یاسمین
کبابه کشوث کاکنج کهربا کربت کرفس کبر کرد یا کرات کشنیز لادن لسان
الحمل مسک مر مرو زشک مصطکی نمک سندروس نیل نرخس سادج
سورنجان سوسن سک سیسالوس سداب تر سنبل سفرجل عنب الثعلب
عفص عروص صمغ عسل فاشرا صندل قرطم قصد راز یانه راسن زمان
حامض شاه تره شیطرج تمر هندی نرمس توتیا عنبر اغار وآنچه در سه

درجه از یابس باشد انیسون اسارون ابهل اذریون حاص اترج
انجدان انبرباریس بنج انگشت بسفایج بنج بید دارچینی درونج
جنادزاج زبد البحر زوفای خشک زراوند حرف حب النیل طباشیر
بزر قطونا کافور کمون کندس کرسنه کندر لحیة التیس لازورد موشطر
اشج مری مویزک مرزنجوش نارمشک نسرین نوشادر نانخواه
نحاس صعتر سماق سقمونیا سلیخه سداب خشک عاقرقرحا فرنفل
قطم قنبیل فلفطار فقاع الکار شنج شونیز شادنه خشخاش سیاه
خث الحدید وآنچه در درجه چهارم از یابس است از ادویه ایست که در درجه
چهارم از حرارت ادویه رطبه در درجه اول اسفناج بنفشج جوز
هندبا تر زبد زوفای تر لسان العصافیر سمن سکر لسان الثور سمسم
فجل رمان حلو شقایق شقاقل تودری توت شیرین حصیة الثعلب
خوخ وآنچه در درجه دوم از رطوبت باشد بطیخ بقلة الحمقا بزر قطونا
حین رطب نیلوفر قرع لوخیا حرشف زیبق ادویه معتدله در حرارت و برودت
قثا بیضه جوز الطرفا باقلا بلیون حرشف حمص حب الصنوبر
الکبار لوز حلو کلیه لسان الثور لوبیا لبلاب لبن ماش شبستان سوسن
عدس شمع ترنجبین دمب خطمی اقلیمیا مقی و ذهبی هردو وچهار جنبر
برسیاوشان ادویه معتدله در رطوبت و یبوست اجاص رطب است
وآنچه در درجه سوم باشد از رطوبة

مغاث مشش ادویه معتدله در رطوبت و یبوست بزر کتان حب الصنوبر
کبار لب لوز حلو سبستان عناب لبلاب ماش خطمی کلبه سوسن ادویه
سمیه مرارات کبریت حلتیت بیش سداب بری زنگار افیون قط
فربیون بلادر فلفل خردل والله اعلم ملطفات
اسارون اسقیل اکلیل الملک النخه اقحوان انجدان آبنوس بابونه
بصل زراوند زوفا حاشا یاسمین سلق سعتر صمغ الکوسیا ه
نوتنج قسط خل مفتحات اشق اقحوان اسارون اذخر انیسون
بابونه بصل دارچینی هندبا هلیون ورد زعفران مغربن لوز مر عسل
سلق کرفس بسته عود رازیانه شاهتره محللات انیسون
النخه اکلیل هلیون زعفران زبد حمص حنا حنظل حب الصنوبر کمون
کردیا شونیز صعتر شبت شهدانه ثوم خردل کرفس کبر نمک مصطکی سلق
سمن فلفل عود بودنه مقطعات بوره صمغ الاجاص
حنظل نخود اقحوان کبر فلفل کمون خل مدرات اقحوان
بطیخ جوز الطیب بزر جزر اذخر لوز مر زعفران بودنه سنبل زنجبیل
قسط رازیانه ثوم غالیه حمص کرفس تخم کرفس نانخواه کبر بیخ کبر سداب صعتر
حرف ترب اسارون سنبل سلیخه دارچینی جالیات
بصل بوره بطیخ هلیون کبر ملح بصل النرجس عسل مغربن نیل شونیز خردل

زنجـ

ترنجبین مخففات اثمد انزروت کمون نمک کردیا حنا
النخاعیه صمغ مامیثا اشق سوسن قابضات ازر انبرباریس اکلیل
الملک زعفران حبة الخضرا حنا طباشیر کمون کمثری کزبره یابسه لسان الحمل
مصطکی نیل سماق سفرجل بزر قطونا بریان کرده جاریات
دارچینی حنظل مغربن اصل نرجس عسل منضجات اکلیل الملک حب
الصنوبر زبد بطیخ مغربن شبت صمغ بن سمن حنظل هاضمات
گلقند سعتر زنجبیل عسل ملینات مصطکی شبت سمن موز نشاسته حبة الخضرا
حب الصنوبر الکبار مرخیات آب گرم لعابها سمن زبد دنبه مقویات
ن آس ورد سماق مغاث بابونه اکلیل الملک حلیات شاخ
گاو سوخته شسته سماق گل ارمنی کهربا دم الاخوین کافور لسان الحمل
ورق حنظل تازه نیل فصل دوم در ادویه مسهله
اشق مسهل بلغم غلیظ بود چون با ادویه خلط کنند ما اصغر براند
شربتی نیم مثقال تا یک مثقال افتیمون مسهل سودا و بلغم بود شربتی از
جرم آن دو درم و چون در مطبوخ اندازد پنج درم آختیان مسهل
بلغم و سودا بود چون خشک کرده کوفته با سکنجبین بخورند شربتی سه درم
انزروت مسهل بلغم لزج و صفرا بود شربتی نیم درم تا یک درم اهلیلج اصفر
مسهل صفرا بود و اندکی بلغم شربتی از جرم آن سه درم تا پنج درم و در مطبوخ

از هفت درم تا ده درم اهلیلج سیاه سودا بود اهلیلج کابلی مسهل صفرا بود و مسهل
اخلاط غلیظ از بلغم و سودا نیز بود و شربتی از جرم هریک ازین دو سه درم تا
پنج درم و در مطبوخ از پنج درم تا ده درم ایرسا هفت درم از وی یا با العسل
بلغم غلیظ و مره صفرا براند برسیاوشان سه درم از وی مسهل بلغم و سودا بود
و با قابضات شکم ببندد بخور مریم طبع براند چون به پشم پاره بخود برگیرد
یا بر شیب ناف طلا کند برنج کابلی دو درم از وی مسهل بلغم لزج بود بسفایج
مسهل سودا و بلغم بود شربتی سه درم تا پنج درم بنفشه مسهل صفرا بود شربتی
سه درم تا چهار درم بوزیدان مسهلها اصغر بود شربتی یکدرم ترمس
چون بلغور کنند و پوست وی جدا کنند و در دیگ مسین شیر تازه چندان
بر سر آن کنند که آنرا بپوشاند پس بجوشانند چندانکه شیر کشف کند بعد از آن
مثل وی روغن گاو بر سر آن کنند و بجوشانند تا منعقد شود ضماد آن مسهل
بود اگر با خرقه گرم کرده بر اربیه ضماد کنند اسهال سودا کند و اگر بر میان و رکین
ضماد کنند اسهال خلط خام کند تربد تنها اسهال بلغم رقیق کند و با معین اسهال
بلغم غلیظ کند و معین او زنجبیل است شربتی از تربد نیم درم تا یک درم است
ترنجبین مسهل صفرا بود برفق شربتی ده درم تا سی درم تمر هندی مسهل
صفراست شربتی ده درم تا سی درم تافسیا اسهال فضول غلیظ کند و نهایت
زیادتی او نیم درم است حب النیل مسهل اخلاط غلیظ و سودا و بلغم بود اگر

با مسهلی دیگر خورند شربتی یکدرم و نیم تا نیم درم بود و اگر تنها خورند شربتی نیم درم
تا یک درم بود حجر ارمنی مسهل قوی بود سودا را از لازورد اقوی شربتی نیم درم تا
نیم مثقال و مصلح او انیسون است حجر المغناطیس مسهل کیموس غلیظ بود شربتی
نیم مثقال تا نیم درم خیار آب وی سی مثقال تا چهل و پنج مثقال با ده درم شکر
سلیمانی مسهل مرار اصفر بود خیار چنبر چون با تمر هندی خورند اسهال صفرا کند
و چون با تربد خورند مسهل بلغم و رطوبت بود و مره محترقه و بلغم براند شربتی از
پنج درم تا پانزده درم حنظل شحم آن مسهل مرار سودا و اصفر بود و خلط
خام از مفاصل بیرون آورد و اگر با مسهلی دیگر خورند شربتی دانگ و نیم و اگر تنها
خورند شربتی نیم درم باشد خروع مسهل بلغم بود ده دانه و سی دانه از وی سپید
کرده چون سحق کرده بیاشامند مسهل بلغم و مره رطوبت مائی بود خره الفار
اگر از وی شیاف سازند و در مقعد طفل نهند شکم براند خس نیم درم از لبن و
مسهل کیموس مائی بود سپستان شکم براند و مسهل سودا بود سقمونیا
مسهل صفرا بود شربتی طسوجی تا دو دانگ اگر مفرد خورند و طسوجی تا دانگی
اگر با مسهلی دیگر خورند سکبینج مسهل آب زرد و بلغم و اخلاط غلیظ است
شربتی یکدرم تا یکمثقال سورنجان مسهل بلغم خام بود خصوصا از مفاصل
شربتی اگر تنها خورند یکمثقال و اگر با غیر خورند نصف مثقال بود سنا مسهل مره
صفرا و مره سودا و بلغم بود شربتی از جرم او سه درم و در مطبوخ از چهار درم

تا هفت درم شیرخشت مسهل صفراست مثل ترنجبین واقوی ازوست و
درمقدار شربت مثل او صبر مسهل صفرا و بلغم بود و شربت آن اگر تنها
خورند از نیم درم تا دو درم بود با مسهلات دیگر از دو دانگ تا نیم درم
غاریقون مسهل بلغم و سودای غلیظ بود شربتی ازان از یک دانگ و نیم است
تا نیم درم فربیون مسهل بلغم لزج ازور کیست فطر شربتی ازو از قیراطیست
تا یک دانگ قثا الحمار عصارهٔ آن مسهل بلغم و سودا بود شربتی ازو اگر حقنه
اندازند درمی است و اگر جرم آن خورند تا ربع دانگی فسطوریون باریک
مسهل صفرا و بلغم خام و آب زرد بود شربتی ازو مثقالیست فیقوم اسهال
صفرا کند شربتی ازان یکمثقال لازورد مسهل سودا بود و هر خلط غلیظ شربتی
یک درم لبلاب آبسوی مسهل صفرا بود شربتی ازان آب سی درم حب
الملوک اسهال بلغم غلیظ و مره و کیموس ها کند شربتی هفت دانه تا پانزده
دانه اگر جاویده فرو برند اسهال بقوت کند و اگر نجاویده فرو برند اسهال
باعتدال کند لوز حلو چون بخورند شکم نرم دارد خاصه چون با انجیر خورند
مازریون مدبر اسهال مائیه کند و اگر با مسهل سودا خورند اسهال سودا
نیز کند و تدبیر او آنست که در سرکهٔ انگوری اندازند و دو روز و دو شب
بگذارند بعد ازان از سرکه بیرون آرند و در سرکهٔ تازه اندازند و دو روز
دیگر بگذارند بعد ازان بیرون آرند و در سرکهٔ تازه اندازند و دو روز دیگر در

سرکه

سرکهٔ سیم بگذارند بعد ازان بیرون آورند و سه نوبت باب شیرین بشویند
و خشک کنند شربتی کامل ازان دو دانگ است ماء الشعیر مسهل اخلاط
سوخته بود مشمش مسهل صفرا بود **فصل سیوم در حوابس اسهال**
ارز شکم ببندد و اگر با بی که برنج سرخ دروی جوشانیده با بعضی ادویهٔ قابضه
حقنه کنند سحج روده را نافع بود و خون شکم ببندد آس شکم ببندد و عرق و
خون که از جمله اعضا رود باز دارد و تخم وی شکم ببندد آفیون جهت سحج
و حبس اسهال نافع بود اقاقیا شکم ببندد و سحج و اسهال دم را نافع بود
آلجبار اگر یکمثقال از بیخ وی نیم کوفته بجوشانند و باندکی قند امیخته
بخورند نفث دم را نافع بود از هر عضو که باشد خاصه از کشوده سر رگها
انبرباریس سحج را نافع بود و شکمی که از سردی جگر روانه بود ببندد و چون
با ادویه مثل سنبل خلط کنند انفحهٔ الفرس اسهال مزمن را نافع بود ایل
قرن محرق وی دو مثقال با کثیرا اسهال کهن ببندد و طون وی چون
بریان کنند قطع اسهال بکند باقلا چون با سرکه و آب بپزند و با سرکه بخورند
اسهال که از قرحهٔ امعا بود و اسهال مزمن قطع کند بزر قطونا بریان کرده با
روغن گل شکم ببندد و سحج را نافع بود بزر خطمی خون رفتن شکم ببندد بزر المرو
دوسنطاریا و سحج را نافع بود و شکم ببندد بریان کرده بزر الحماض قابض بود
مره صفرا ببندد و شکم ببندد و اسهال قطع کند خاصه اگر سبب آن خلط گرمی

بود بزر انکشتان بریان کرده شکم براند بزر الکرات دو درم ازان و دو
درم تخم مورد نافع بود جهت نزف و اکر با حب الرشاد بریان کرده بخورند نزف
که از سردی بود بغایت نافع بود بزر الورد اسهال مراری را نافع بود
بزر الریحان نیم درم بریان کرده سحج را نافع بود و شکم ببندد و اکر بکشیک
با آب بهتر کرده فرو برند اسهال مزمن قطع کند بسر بطبیخ وی شکم ببندد و
آنچه سبز بود حبس دروی زیاده بود بقله حماض شکم ببندد و مره
صفرا را سود دارد بلوط سحج را سود دهد و شکم ببندد و طبیخ آن
اسهال مزمن را نافع بود توت حامض خشک وی شکم ببندد جاورس
شکم ببندد جبن عتیق چون بریان کند شکم ببندد جرمازج نیم درم
و اسهال کهن را نافع بود جفت بلوط شکم ببندد جلنار شکم ببندد
جوز بوا شکم ببندد حب الرمان شکم ببندد و منع مواد صفراوی بکند حب
الرشاد نزف و مغص بلغمی را نافع بود چون با آب کرم و روغن کل بخورند
حب الزبیب شکم ببندد و شربتی تا پنج درم حصرم شکم ببندد حصض سحج را
نافع بود و اسهال کهن باز دارد خرنوب شامی خشک شکم ببندد اما
خشخاش سفید حب وی شکم ببندد و آب وی شکم براند دم الارنب
قطع اسهال مزمن بکند دم الابل بریان کرده ذوسنطیا را نافع بود
و اسهال کهن باز دارد ریباس اسهال صفراوی را سود دهد زعرور جبلی

شکم ببندد سفرجل بیش از غذا شکم ببندد سک شکم ببندد چون بر شکم
ضماد کنند و قوة اعضاء اندرونی بدهد سماق قطع اسهال صفراوی بکند خواه
مزمن و خواه غیر مزمن سنبل شکم ببندد سندروس اسهال مزمن را عظیم
نافع بود و خون از هر موضع که آید ببندد سویق الشعیر شکم ببندد سویق النبق
شکم ببندد سویق الرمان طبیعت سخت دارد سویق الخرنوب والغبیراء طبیعة
ببندد و صمغ عربی اسهال صفراوی را نافع بود طباشیر شکم براند طراثیث
شکم ببندد و قطع نزف بکند از هر عضو که باشد طین ارمنی خون ببندد
و طین مختوم بر وحقنه کنند دوسنطاریا و شاکل را نافع بود و قبض خون بکند
طین شاموس در بستن خون قایم مقام طین مختوم بود طین قبرسی سحج
معوی و کبدی را نافع بود طین اصفر در بستن خون از همه طینها اقوی بود
عدس با لسان الحمل یا سلق سیاه یا حب الآس یا قشور رمان یا ورق کل
خشک باز عرور یا سفرجل بپزند شکم و حدت دم ساکن کرداند عظام اکر
استخوان ران کاو بسوزانند و خاکستر آن با آب عصی الراعی بخورند شکم را
ببندد و نزف دم را سود دارد عصارهٔ لحیة التیس نیم درم و سحج را نافع
بود عفص بغایت قابض است چون سحق کرده با آب یا غذا بخورند اسهال
کهن باز دارد علیق ثمر آن پخته شکم ببندد عناب سویق استخوان وی شکم
ببندد عود از نیم درم تا یکدرم و نیم شکم ببندد و دوسنطاریا را نافع بود خاصه
سودا

عنبرا شکم ببندد و مجموع سبلانرا باز دارد و سحج صفراویرا نافع بود خاغره
یعنی کبابه شکافته شکم ببندد فستق پوست بیرونی سبزوی چون در آب
بجوشانند و بیاشامند شکم ببندد قشر الرمان چون بپزند با برنج و جو
سفید کرده و بآب حقنه کنند سحج امعا را و اسهال را نافع بود قنب شکم ببندد
کاکنور شکم صفراویرا ببندد کزبره خشک کرده بریان کرده شکم ببندد
کردیا شکم ببندد کمثری آنچه ترش بود شکم ببندد کمون در سرکه خوب نهند
بعد ازان بریان کرده شکم ببندد لبن حامض چون مسکه ازان بگیرند
یعنی دوغ اسهال دموی و صفراوی ببندد لبن با آهن تافته شکم ببندد سحج را
نافع بود تمر اگر دوازده قیراط بخورند اسهال را نافع بود نشا چون بریان
کنند شکم ببندد نعناع قابض بود هیضه را تسکین کند ورق الکرم چون
ضماد کنند بار انک برنج کاه قطع اسهال کند اما مرکبات که حبس
اسهال کند قرص ریوند اسهال خون باز دارد قرص طباشیر ممسک اسهال
صفراوی و دموی را نافع بود قرص کهربا خون رفتن از شکم باز دارد قرص
الجبار جهة سحج بغایت نافع بود قرص بزور نافع بود اسهالی را که از ضعف
احشا بود و از ریش امعا و زحیر و مغص و نزف دم قرص زحیر اختلاف
دم و نزحر را نافع بود قرص زرنیخ جهة سحج و زحیر که از کثرت رطوبات
عفن بود نافع است سفوف حب الرمان اسهالی که از ضعف معده

ورد

ورده بود باز دارد سفوف مقلیاثا اسهال کهن و تزحر را نافع بود سفوف
الطین سحج و اسهال مراری را نافع بود قرص حب الآس اسهال دقی باز دارد
سفوف الخرنوب اسهال معدی و استرخا را نافع بود سفوف زرشک
شکم ببندد سفوف سماق جهة اختلاف نافع بود سفوف البلوط
شکم ببندد سفوف البزور سحج و زرب را که از امعا بود نیکو بود سفوف
یوخا سحج و زرب معوی را نافع بود شراب سفرجل طبع ببندد شراب
ریباس شکم ببندد و قی باز دارد و اسهال صفراوی دفع کند شراب الجبار
اسهال دموی و نفث و نزف دم باز دارد رب به رب سیب رب مورد
این جمله اسهال را نافع بود رب امرود رب خرنوب رب سماق رب
الجبار این جمله شکم ببندد سفرجل مربی تفاح مربی کمثری مربی این جمله طبیعت را
ببندد والله اعلم فصل چهارم در ادویه صداع گرم افیون
اگر با روغن گل در سر مالند صداع را نافع بود بزر قطونا جهة صداع با گلاب
ضماد کردن نافع بود بزر الخس ضماد کردن جهة صداع مفید بود بقلة الحمقا
اگر آب وی با روغن گل بر سر کنند جهة صداع که از آفتاب بود نافع باشد
بنفشه بوییدن و ضماد کردن صداع گرم را نافع بود بهرامج صداعی که از
بخار مره صفرا بود ساکن کند حشخاش اسود چون سحق کند و با سرکه
سرشند و بر صدغین طلا کند صداع که از گرمی بود و از حرارت افتاب

بغایت سودمند بود خلاف آب ورق وی صداع را زایل کند خل
چون بر سر نهند درد سر زایل کند سویق الشعیر درد سر را سود دهد و ادام
صندلان چون با آب و گلاب طلایه کنند و باندکی کافور بر پیشانی
طلا کنند درد سر که از حرارت بود ساکن گرداند عنب الثعلب چون
کوفته ضماد کنند درد سر را نافع بود قرع آب وی صداع را زایل کند
چون بیاشامند یا بدان سر بشویند و جراده کدو وی تر چون ضماد کنند
در ابتدا، صداع گرم نافع بود خواه در تب و خواه در غیر تب خاصه چون با
آرد جو سرشته کافور صداع صفراوی را نافع بود بوییدن وی تنها با
گلاب و صندل سرشته و اگر مقدار جو با آب کاهو هر روز سعوط سازند
قطع صداع بکند و حرارهٔ دماغ ببرد و خواب آورد و چون با روغن گل
و سرکه بیامیزند و بر پیش سر طلا کنند صداع گرم را نافع بود کزبره
بخاصیت منع بخار از سر میکند و چون خشک وی بیاشامند درد سر
که از گرمی بود سود دارد و اگر آب وی با حنا و سرکه و گلاب بر سر طلا کنند
صداع را بغایت نافع بود کثیری صداعی که از بخار بود دفع کند ماء الورد
مسکن صداع گرم بود بوییدن و طلا کردن و بر سر ریختن نیلوفر گل وی
صداع گرم سود دهد ورد بوییدن تازهٔ وی صداع گرم را ساکن
کند ورق الکرم چون بکوبند و ضماد کنند بر سر صداع حار ساکن گرداند

ورد الحنفی سش مسکن صداع گرم بود والله اعلم بالصواب

فصل پنجم در ادویه صداع بارد

ادان الفار صداعی که از سردی و تری بود زایل کند بابونج جهت صداع سرد نافع بود بر نجاسف صداع سرد را ضماد کردن یا نطول کردن نافع بود راوند صداع بلغمی را زایل کند و شقیقه را سودمند بود زنجبیل درد سر که از سردی بود و شقیقه را سودمند بود زعفران درد سر که از سردی بود و شقیقه را نافع بود سداب جهت صداع مزمن با سویق ضماد کردن نافع بود و اگر با سرکه و روغن گل بر سر مالند صداع زایل کند سقمونیا درد سر کهن شده را با سرکه و روغن گل طلا کنند نیکو بود شقایق چون بر پیشانی طلا کنند درد سر که از سردی بود سود دهد و چون یک شب در سرکه خیسانند و بامداد سحق کنند و بدان سعوط کنند درد سر کهن زایل کند عنبر صداع که از اخلاط سرد بود سود دهد و اگر با روغنی گرم مثل روغن بابونه سعوط کنند بلغم غلیظ و ریاح را تحلیل کند غالیه صداع سرد را ساکن کند قثاء الحمار اگر عصاره وی با سرکه سعوط کنند صداع کهن را نافع بود قر چون بسرکه سحق کنند تا مانند مرهم شود و بر سر مالند درد سر و صدغین که سبب آن ندانند زایل کند مرماحوز چون بجوشانند و سر به بخار آن دارند صداع سرد را نافع بود مشک چون

نیم عدسی ازان با مشک آن زعفران سعوط کنند صداع که از سردی بود زایل
کند و مجموع علتهای سرد که در سر بود ببرد و سده بکشاید مصطکی چون با
روغن زیبق سعوط کنند صداع سرد را نافع بود مورد صداع سرد را نافع
بود مومیایی چون با آب مرزنجوش سعوط کنند صداع سرد و شقیقه را
نافع بود نرکس صداع که از رطوبت بود سود دهد نسرین محلل ریاح
بود که در سر باشد بوییدن آن و عطسه ریاح بیرون آورد نمام
بوییدن وی صداع سرد را نافع بود نعنع اگر آب وی با پیست
جو بر پیشانی طلا کنند صداع زایل کند یاسمین صداع بلغمی را نافع
بود **فصل ششم در مرکبات نافع در صداع اما**
اشربه شربت غوره شربت انار ترش شربت نیلوفر شربت
نارنج شربت خشخاش در صداع گرم شربت بالنگو شربت اسطو
خودوس گلقند بارازیانه در صداع سرد **اما معاجین**
اطریفل کشنیزی با هلیله پرورده آمله پرورده در صداع گرم برشعثا
تریاق فاروق تریاق مخلص اکبر در صداع سرد **اما مسهلات**
مطبوخ فواکه و حب بنفشه در صداع گرم و حب ایارج و حب
شبیار در صداع بلغمی نقوع صبر در صداع سودایی **و اما ادهان**
روغن گل سرخ روغن نیلوفر روغن بنفشه روغن بید مشک در صداع

گرم

گرم روغن عود روغن عنبر روغن نسرین روغن نرگس و بابونه و یاسمین
در صداع سرد **فصل هفتم در ادویه فالج و رعشه بلغمی و**
لقوه بلغمی و تشنج رطب اذان الفار جهة صرع و لقوه بغایت نافع
بود خوردن و سعوط کردن آرنب بری دماغ وی بریان کرده رعشه
که بعد از مرض حادث شود زایل کند آفنجنک بوییدن آن سده
دماغ بگشاید افتیمون تشنج رطب را سود دهد بادرنجبویه سده
دماغ بگشاید بلادر استرخای عصب و نسیان و فالج و لقوه را نافع بود
شربتی از عسل وی نیم درم تربد دماغ را از بلغم لزج پاک کند و مفلوج
و مصروع را نافع بود جند بیدستر فالج و رعشه و خدر و نسیان را نافع
بود شربتی تا یک درم و چون مقدار عدسی بر روغن نار دین بگدازد
و بر سر مصروع طلا کنند نافع بود و همچنین خدر و فالج و استرخای
اعضا را نافع بود حبة الخضرا فالج و لقوه را سود دهد خوردن و از روغن
وی مرهم ساختن و مالیدن حرمل جالینوس گوید فالج و لقوه و تشنج
سرد را نافع بود حلتیت صرع را بغایت مفید بود شربتی نیم مثقال و اگر
نیم درم از وی و نیم درم سکبینج بیاشامند و بدان ادمان کنند فالج و
خدر را بغایت نافع بود حمص فالج را و مرضهای سرد را نافع بود حنظل
شحم وی دماغ را از اخلاط پاک کند خروع فالج و لقوه را نافع بود

خطمی رعشه را نافع بود طبیخ وی خاصه چون با شراب پخته باشد
دارفلفل فالج را نافع بود دارچینی رعشه را نافع بود و دماغ را از فضول
بد پاک کند و یک مرق وی رعشه را نافع بود خاصه چون با شبت و
سناخ و پیاز بپزند زرنباد با عسل خوردن فالج و صرع را نافع بود
زراوند مدحرج فالج و دردهای مزمن و صرع و وسواس را نافع بود شربتی
دو درم زنجبیل فالج و لقوه و امثال او خدر و جود را نافع بود زوفای
یابس مفلوج را نافع بود سداب رعشه و تشنج را نافع بود خوردن
و ضماد کردن خوردنش هر روز یک درم شونیز روغن وی چون سعوط
کنند فالج و لقوه را نافع بود و اگر یک شب در سرکه خوسانند لقوه زایل کند
عاقرقرحا مفلوج و مصروع را بغایت نافع بود و روغن وی لقوه زایل کند
واسترخا و فالج را بغایت نافع بود عسل مفلوج را بغایت نافع بود عصفور
گوشت وی جهت استرخا و فالج و لقوه نافع بود عنبر بوییدن وی
فالج و لقوه و کزاز را نافع بود غاریقون منقی فضول دماغ بود فراخ
الحمام گوشت وی مفلوج را سود دارد فربیون چون در روغن
بگدازند و بآن تمریخ کنند لقوه و فالج و خدر را نافع بود فلفل اسود
چون سحق کرده در روغن زیت بجوشانند و بمالند فالج و خدر و رعشه
و هر علتی که در اعصاب بود نافع باشد قرفة الدارچینی مفلوج و

مصروع را نافع بود کبریت رعشه را عظیم نافع بود مومیایی فالج و لقوه را
و رعشه و صرع را نافع بود خوردن و طلا کردن خوردن هر روز دو
حبه با آبی که صعتر در آن پخته باشند و مرکبات مستعمل درین
امراض اما مسهلات حب ایاره لوغادیا حب بنیار اما معاجین
معجون فلاسفه معجون بلادری کبیر تریاق فاروق تریاق مخلصه

فصل هشتم در ادویه کابوس و صرع و سکته

اسطوخودوس دماغ را از اخلاط پاک کند و صرع را نافع بود آشق نیم مثقال با عسل
جهة صرع نافع بود و اگر بآب حل کنند و بآن غرغره کنند دماغ را پاک
کند و فالج و خدر را نافع بود انجره الارنب اگر مقدار باقلایی با شراب
کودک بیاشامند از صرع ایمن باشند بزر الجمال چون با ادویه جهة
صرع بیاشامند نافع بود بنفسج ام الصبیان را نافع بود تین رطب و
یابس صرع را نافع بود جدوار صرع صبیان را یک درم با شیر مادر تا یک
دانگ نافع بود جوز السرو ذهن بیفزاید حافر الحمار اگر مصروع با خود
نگاه دارد نافع بود و دیسقوریدوس گوید چون سوخته چند روز متواتر
بیاشامند صرع را نافع بود و حافر حمار الوحش همچنین حلتیت صرع را
بغایت نافع بود شربتی نیم مثقال حمار اهلی چون جگر وی بریان کرده بناشتا
بخورند صرع را نافع بود و اگر پوست پیشانی وی مصروع با خود دارد تا

یکسال تمام و چون سال نو شود بارهٔ دیگر هم ازین پوست با خود
دارد مصروع از وی زایل شود حنظل شحم وی دماغ را از اخلاط
پاک کند و ورق وی صرع و مالیخولیا و وسواس را نافع بود خردل
العنصل مصروع را سودمند بود و کسی که مادهٔ سودا بر وی غلبه کرده باشد
دارفلفل صرع را مفید بود دماغ ابن عرس خشک کرده با سرکه صرع را
نافع بود دم الحل صرع را نافع بود سلیخ آب بیخ وی در بینی مصروع
چکانند و بدان ادمان کنند اگر سبب آن اخلاط لزج باشد زایل
کند سنا صرع را نافع بود طرثیث صرع را نافع بود عاقرقرحا کوفته
با عسل سرشته صرع را نافع بود غاریقون صرع را نافع بود مومیایی
خوردن و طلا کردن صرع را نافع بود فصل نهم در ادویه
مالیخولیا و نسیان و ضعف دماغ ابریشم ذهن را تیز کند اترج
مالیخولیا که از سودای سوخته بود نافع بود افتیمون مالیخولیا را
بغایة نافع بود املج حفظ را و ذهن را زیاده کند شربتی سه درم اهلیلج
کابلی عقل و حفظ بیفزاید بادرنجبویه ذهن صافی کند و مقوی دماغ بود
بلادر قوة حافظه و ذهن تیز کند بندق خوردن وی دماغ را قوة دهد
تفاح بوییدن وی موسوسان و مدبولان را نافع بود و قوة دماغ بدهد
دارچینی ذهن را تیز کند و نسیان ببرد دجاج دماغ را زیاده کند و

عقل

عقل بیفزاید دراج گوشت وی دماغ و فهم زیاده کند زنجبیل خوردن
حفظ بیفزاید سنبل مقوی دماغ بود صعتر اگر با عسل و شکر بپروردند
هر شب یک مثقال بخورد و بران بخسبد ذهن نیکو گرداند عنبر دماغ و
حواس را قوت دهد عود مقوی دماغ و حواس بود قرنفل مقوی دماغ سرد
بود و کسی که سودا بر او غلبه کرده باشد کندر قوة حافظه بیفزاید
لازورد مالیخولیا را نافع بود ماء الورد مقوی دماغ بود مسک قوة دماغ
بدهد نسرین مسخن و مقوی دماغ بود ورد ورد اللوز و ورد السفرجل
و ورد التفاح همه مقوی دماغ بود یاسمین نیز مقوی دماغ بود والله اعلم
و مرکبات نافع درین امراض مفرح یاقوتی وسواس را سود دهد
و مقوی دماغ بود مفرح دلگشاد وسواس سوداوی را نافع بود و نشاط
آورد مسیحی قوة دماغ بود دواء المسک حلو و دواء المسک مر هر دو امراض
سوداوی را نافع بود معجون فلاسفه حفظ بیفزاید و ذهن تیز کند معجون
برشعثا توحش و وسواس و مالیخولیا و فالج و صرع را نافع بود اطریفل
کوچک ذهن را نیکو بود تریاق فاروق مجموع مرضهای سوداوی و صرع را
نافع بود تریاق اربعه صرع را نافع بود تریاق ثمانیه صرع را نافع بود
شراب نارنج دماغ را قوة دهد شراب اسطوخودوس امراض سوداوی
و صرع را نافع بود جلنجبین سفرجلی قوة دماغ بغایة بدهد و جمیع مربای

مصروع را بغایة نافع بود روغن عنبر قوت دماغ بود روغن قسط کوچک
وبزرگ فالج ولقوه را نافع بود روغن بنفشه قوت دماغ بدهد و
روغن فربیون فالج و استرخا را نافع بود روغن انجیر فالج ولقوه را و
رعشه را نافع بود **فصل دهم در ادویه زکام و نزله**
بنفسج زکام گرم نزلات که در سینه ریزد نافع بود دارچینی زکام را
نافع بود زباد زکام را نافع بود سندروس دخان وی نزله و زکام را
بغایة نافع بود شونیز بریان کرده سحق کرده در خرقه بندند و صاحب
زکام سرد دایم بوید نافع بود و اگر بریان کرده و کوفته در زیت
خوسانند و از ان زیت سه قطره یا چهار قطره در بینی صاحب زکام که
عطسه بسیار کند چکانند نافع بود ظرفاذخان وی زکام را نافع بود
نخاله اگر در سرکه خوسانند و بر آتش نهند دود آن زکام را نافع بود
شراب خشخاش و دیاقوذا ... را نافع بود **فصل**
یازدهم در ادویه امراض چشم آبار نشت ریشهای چشم
بکند و دانها را سود دهد ابریشم روشنایی چشم بیفزاید و جهة
ریشهای چشم سودمند بود چون بعد از سوختن بشویند و بکشند ...
ابنوس چون حل کنند بآب و کحل سازند سفیدی چشم و شبکوری
زایل کند و اگر بسوزانند در دیکی کواری تا چون فحم شود و بشویند

مانند

مانند ابار در دچشمی که از یبوست بود و خارش چشم را نافع بود اثمد اگر
در چشم کشند آب رفتن از چشم باز دارد و صحت چشم نگاه دارد و گوشت
زیاده بخورد اسفیداج دانها چشم را نافع بود و جهة درد چشم چون
با داروهاء دیگر خلط کنند ریش چشم را نیک بود و طلا کردن آن مسکن
ورم گرم بود آس اگر عصاره وی در چشم کشند قوة چشم بدهد و آب
رفتن از چشم باز دارد اشق اگر وره چشم بدان بمالند حب چشم و
سفیدی و تاریکی زایل کند اصل السوس عصاره نزدی و سحاقه خشک
آن در چشم کشیدن ناخنه و گوشت زیاده ببرد افسنتین درد چشم
کهن شده را نافع بود افیون اگر با شیر زنان در چشم کشند درد چشم
زایل کند اقاقیا جهة آبله چشم نافع بود چون با داروهاء دیگر بود روشنایی
چشم بیفزاید اکلیل الملک چون می پخته بپزند و بر دو زنها کنه چشم ضماد
کنند نرم گرداند املج اگر دو درم از ان نیم کوفته در آب شیرین خیسانند
دو ساعت بعد از ان صافی کنند و سه نوبت در چشم چکانند سفیدی ببرد
انیسون چون در چشم کشند سبل کهنه شده ببرد انزروت اگر با سفیده
تخم مرغ یا با شیر سحق کنند و در چشم کشند درد چشم را نافع بود جهت
چشم ورمص و آب ریختن باز دارد اهلیلج اصفر جهة چشم که آب
ریزد کشیدن نافع بود اهلیلج اسود خوردن و در چشم کشیدن مقوی

باصره بود و رفع بخار از چشم بکند بابونج اگر بآب و سرکه بپزند و در
آخر بر سر بخار آن دارد چشم را پاک کند و درد زایل کند باقلا
چون بآرد حلبه و عسل بیامیزند و بر نهند، شیب چشم را نافع بود بارزد
جرب چشم را نافع بود بر سیاوشان جرب چشم را نافع بود بردی
جرب چشم را منفعت دهد بزر الورد بیخ را سودمند بود لبد چشم را
قوة دهد و آب رفتن باز دارد و استعمال آن بعد از احراق و عسل
باید کرد و گوشت زیاده بخورد و اثر ریشها زایل کند بصل آب
او در چشم کشیدن چشم را جلا دهد و مانع نزول شود و قوة باصره
بیفزاید و جرب ببرد بقلة الحمقا ضماد آن در گرمی چشم نافع بود
بندق سوخته با زیت بر میان سر طفل مالند چشم ازرق سیاه کند
و ازرقی ببرد و موی را نیز سیاه گرداند بول الصبیان چون در ظرف
مسین با عسل بپزند نافع بود جهة سپیدی چشم و دانه و ریش و رمد
و تاریکی چشم تشمیزج درد چشم را بغایة نافع بود تفاح شیرین
چون بپزند و بر چشم بندند وجع چشم را نافع بود توذری چون با
عسل در چشم کشند ریشهای که در چشم بود پاک گرداند توتیا درد چشم را
نافع بود و فضول بد را که در عروق چشم بود از نفوذ در طبقات
منع کند خاصه مغسول وی و صحة چشم نگاه دارد جدوار درد چشم

بلغمی

بلغمی را در اندرون چشم کشیدن و درد چشم صفراوی را بر پشت چشم
طلا کردن نافع بود و درد بنشاند و آماس پلکها کم کند حنظل با دستر چون
بغایة سحق کنند و در چشم کشند جلای چشم بدهد جوز بوا قوة باصره دهد
و سبل را سودمند بود حب الآس بر ورم چشم ضماد کردن تحلیل دهد و
با عسل طلا کردن غرب را نافع بود حرمل اگر با عسل و زهرهٔ مرغ و زرد
کبک و زعفران و آب رازیانه تر در چشم کشند قوة باصره بدهد حلتیت
چون با عسل در چشم کشند روشنایی بیفزاید و در ابتداء نزول کشیدن
ایمن گرداند از نزول حمام اگر سردی همچنان باشد بپرهیزند سحق کنند و
در چشم کشند تاریکی و شبکوری ببرد و خون درشان و شنتین و حمام چون
گرم در چشم کشند حرارتی که در چشم بود زایل کند حنا از خواص وی
آنست که اگر در ابتداء آبله بآب سرشته بر کف پا طلا کنند ایمن شود
از آمدن آبله در چشم و مجربست خبازی [illegible] آن خام بخایند و با اندک
نمک بر ناسور چشم ضماد کنند پاک گرداند و گوشت برویاند خردل در
داروهای چشم جهة شبکوری سود دهد خاصه چون بکوبند و در آب
بپزند و با عسل در چشم کشند نافع بود خس بر درد چشم که از گرمی بود
ضماد کردن نافع بود خلاف تمزدی بر ضربی که بر چشم زده باشند
نهادن نافع بود و قطع خون رفتن بکند و صمغ وی ضعف بصر را سودمند بود

خرچون بناشتا بپاشامند چشم را روشن کند صفت اگر رطوبت
اندرون او بمیل در چشم کشند قوة باصره بدهد و تاریکی زایل کند
دار فلفل چون در میان جگر بریان کرده ریزند تاریکی چشم و شبکوری
زایل کند دار چینی خوردن و کحل کردن چشم را روشن کند دم الاخوین
در داروهای چشم کردن قوة چشم بدهد ذهب اگر میل از آن
بزنند و هر صباح در چشم میکشند قوة باصره بدهد و روشنایی
بیفزاید رازیانج روشنایی چشم بیفزاید خاصه وی و آب وی چون
خشک کنند و در کحلها کنند جهة روشنی چشم بغایة نافع بود و صمغ وی
سودمند بود جهة نزول آب و در نزدیک فرو آمدن آب و در کحلها
روشنایی چشم بیفزاید و آب رازیانه چون بجوشانند دو سه جوش
و کف وی بگیرند و با عسل و سکبینج در چشم کشند یا بی سکبینج منع
نزول آب بکند و روشنی [illegible] بیفزاید رماد الماذریون روشنی چشم
بیفزاید رماد حلو عصیر وی چون در شیشه کنند و در آفتاب نهند تا
غلیظ شود و در چشم کشند روشنی بیفزاید چندانکه کهنه تر گردد
بهتر بود روبیان چون خشک کرده با فلفل بسایند و در چشم
کشند شبکوری را نافع بود ریباس چون عصارهٔ وی در چشم
کشند روشنی بیفزاید راتیانج نشف رطوبات چشم بکند و جلا دهد

و روشنی بیفزاید زعفران چشم را جلا دهد و تاریکی زایل کند و آب رفتن باز
دارد چون با شیر زنان در چشم کشند زنجبیل در چشم کشیدن و خوردن
تاریکی چشم زایل کند زنجار اگر با ادویه که نافع بود جهة چشم بیامیزند سبل
و سپیدی چشم و جرب و سلاق زایل کند و تیزی چشم زیاده کند و رطوبة
آن خشک گرداند و غلظ اجفان را نافع بود چون با عسل در چشم کشند
زیت چون در چشم کشند تاریکی چشم زایل کند و زیت کهن کسی را که در چشم
باد سبل باشد یا در اجفان رطوبتی غلیظ بارد یا بس بود چون در چشم
کشند زایل کند و قوت باصره بدهد و روشنی را بیفزاید سلاب با نمک و
غیر نمک روشنی چشم زیادت کند و در چشم کشیدن همین سبیل و چون با
آب رازیانه و عسل بیامیزند و در چشم کشند ضعف چشم را نافع بود سرد
ورق وی تنها یا با سویق [illegible] چون ضماد کنند بر ورمهای گرم که در چشم بود
نافع بود سکر جرب جنون چون بگیر [illegible] چون آلوده شود نافع بود و
اگر در داروی چشم کنند سپیدی رقیق ببرد سکر العشر چون در چشم کشند
سپیدی که در چشم بود زایل کند و روشنی زیاده کند سکبینج تاریکی چشم
و غلظ اجفان را نافع بود و وی فاضلترین داروهایی بود که جهة دفع نزول آب
استعمال کنند و چون در سرکه بگدازند و بر شعیره که در مژه بر آید بمالند زایل
کند سج الجبه در داروی چشم سود دهد خاصه که خشک کرده با عسل یا شراب

سحق کنند و در چشم کشند تیزی چشم زیادت کند و اگر در زیت اندازند
و چند روز در آفتاب گرم آویزند سودمند بود جهة غلظ اجفان و رمص
و ریحها که در جفون پیدا شود و کحل کردن سماق چون در گلاب خوسانند
و از آن در چشم کشیدن ابتدا رمد که از گرمی یا ماده بود و حدة را قوة
دهد و اسحق بن عمران گوید نقیع وی در چشم کشیدن سلاق و سواد
چشم و خارش آن زایل کند و اگر ده درم در هفتاد درم آب بپزند تا قوت
بآب دهد بعد از آن خرقه پاک در آن فرو برند و بر چشمی که جرب دارد
با اکله و سلاق تکمید کنند تنها نافع بود و مجرب و چون در چشم مجدور
چکانند چون سرخ شده باشد ایمن بود از بر آمدن آبله در چشم و چون
با عسل بیامیزند خشونة اجفان را نافع بود و چون ورق وی بپزند و عصارهٔ
آن بپزند چنانچه غلیظ بود قوت اعضا بدهد و در منع مادها از چشم
بغایة کمال نافع بود [illegible] بر چشم طلا کنند صلابت آن زایل کند
و چون با زیت بیامیزند و طلا کنند بر اجفانی که جرب داشته باشد سود
مند بود و چون در چشم کشند با آب عنب الثعلب نافع بود جهة ضربات
چشم و ورم آن سنبل موی مژه برویاند سندروس چون با ماء العسل
در چشم چکانند جلایی تمام عجب بدهد شادنج ریشهای چشم را بغایت
سودمند بود خاصه با سپیدهٔ تخم مرغ و جهة خشونة اجفان و ورم گرم آن

بغایة نافع بود هم با سپیدهٔ تخم مرغ یا با آبی که حلبه در وی پخته باشند و چون با
شیر زنان حل کرده باشند و در چشم کشند درد چشم دا ساکن گرداند بود و
سوزش آنرا سود دهد و چون شافه سازند با اقاقیا و در چشم کشند ریحهای
چشم و جرب آنرا نافع بود و صحت چشم نگاه دارد شحم الذئب چون در چشمی
کشند که موی زیادت دارد بعد از آنکه برکنده باشند دیگر نروید شعیر چون
با عصاره سردها نند کاهو و تورک و آب روباه تربک ضماد کنند بر چشم ورم
ساکن گرداند شعر چون بسوزانند و سحق کنند با مرداسنگ و بر چشمی
که جرب و حکه داشته باشد طلا کنند ساکن گرداند شقایق النعمان عصاره
وی سپیدی چشم زایل کند خاصه از چشم کودکان و چون کحلهای مرکب
بآب وی مربی کنند قوت چشم بدهد و شریف گوید چون آب وی در
چشم کشند حدقه را سیاه گرداند و منع نزول آب در ابتدا بکند و تیز سح
چشم زیادت کند و چون در شراب بپزند [illegible] گرم ضماد کنند زایل کند
و آثار قرحه که در وی بود پاک گرداند شیخ الرئیس گفته وی سپیدی که در
چشم بود زایل کند و نشف [illegible] رطوبة از چشم بکند و آب رفتن باز دارد و
جلایی تمام بدهد و اگر نسوخته در چشم کشند جلا زیادت بود و اگر سوخته
کشند نشف رطوبة بیشتر کند و تخفیف دردی زیادت بود و اگر بعد از
سوختن غسل کنند نشف بی لذع کند صبر ورمهایی که در چشم حادث

شود سود مند بود وریش و جرب آن و درد و سواس زایل کند و
رطوبت آن خشک گرداند و سود مند بود جهة ابتدای نزول و روشنی
چشم زیادت کند و بدین سبب است که صبر در ایارجات بکار برند
هدفت ریش چشم را نافع بود و غلظ اجفان زایل کند و چون طلا کنند
بر موضع موی زیادت که در چشم بود بعد از انکه بر کنده باشد دیگر نروید
صعتر تاریکی چشم و شب کوری که از رطوبت حادث شود زایل کند و
اگر صعتر با عسل و شکر بپرورند و هر شب یکمثقال بخورند و بران خسبند
دفع نزول آب بکند و از نزول ایمن گردد عصارهٔ ماميثا اگر در چشم کشند
و نور را نافع بود غض قوت مژه ضعیف بدهد عنب الثعلب عصارهٔ
آن در چشم کشیدن قوت چشم بدهد فجل ورق وی جلای چشم بدهد
فوفل منع التهاب چشم و جرب آن بکند خرق الصعر عصاره وی
روشنی چشم بیفزاید [illegible] زایل کند فیج زهره وی کحل کردن
شبکوری و تاریکی چشم را نافع بود و قوت باصره بدهد و اگر با لولو ناسفته
و مشک مثل هم سحق کرده کحل سازند سپیدی [illegible] وجرب را سود مند
بود قرع کردی کوچک که اول هم بیرون آید چون در خمیر گیرند و بریان
کنند و آب آن کحل کنند زردی که از یرقان بود زایل کند و چون با آب
وی کحل کنند درد چشم گرم زایل کند و جرادهٔ گندی نر چون ضماد کنند

در ابتدای درد چشم که از حرارت بود نافع بود و درد ساکن کند خاصه چون با آرد
جو بود قرنفل کحل کردن شبکوری زایل کند و روشنی بیفزاید قشر البیض
حکه و جرب چشم و نشف و منع ماده آن بکند و قرحه و بثره که در چشم بود زایل
کند کافور جهة درد چشم که از گرمی بود نافع بود و چون در روغن گل حل کنند
و در بینی چکانند سوء المزاج گرم که نه از ماده بود که در چشم بود نافع بود کبر
ناصور آماق را سود دهد کثیرا در داروهای چشم بجای صمغ کنند کرفس چون
با نان یا با سویق ضماد کنند بر ورم چشم که از حرارت بود سود مند بود گزبره
چون آب وی با عصیر زنان در چشم چکانند ضربان سخت را ساکن کند کمون
چون بخایند و آب آن در چشم چکانند خون ترایند و طرفه را نافع بود و عصارهٔ
برگ وی چشم را جلا دهد و چون بر موضع موی زیاده که در چشم بود طلا کنند
بعد از انکه بر کنده باشند دیگر نروید خاصه که با صمغ طلا کنند و چون بر آثار
سیاهی که در زیر چشم بود ضماد کنند زایل کند [illegible] جرب‌های چشم را نافع بود
خاصه دخان وی لسان الحمل شیافات چشم را چون با آب ورق وی بکدازند
سود مند بود لولو ناسفته جرب‌های چشم را نافع بود مامیثا مقوی چشم بود و
ورد بنج را نافع بود مامیران سپیدی زایل کند و روشنایی بیفزاید ماء الورد
درد چشم را ساکن کند و حرارت آن بنشاند مرداسنج مغسول وی چشم را
جلا دهد مر ریش چشم زایل کند و تاریکی و سپیدی ببرد اگر با آب ترنده حل

کرده بکشند و بر خونی که در زیر چشم منعقد شده باشد طلا کنند تحلیل دهد
مری اگر در چشم کسی کشند که وی را آبله ببیاد کرده باشد هیچ در چشم وی
بر نیاید و اگر برآمده باشد بکداز دمرارات مجموع زهرها طیور و مواشی
بتخصیص زهرهٔ آهو و خرس و شیر و پلنگ تاریکی چشم را و ابتدای نزول را
نافع بود و بهترین کحل زهرهٔ آهو بود مسک چون در داروهای چشم کشد
قوت چشم بدهد و سپیدی رقیق ببرد و نشف رطوبت بکند مس زیتی نر
چون بریان کنند با آتش و سحق کنند تنها و در چشم کشند سپیدی زایل کند و
از بهر اینست که سیافات چشم بدان سازند ملح اندرانی چشم را تیز کند و ناخنه
و بیاض و سبل بکدازد ناخواه آب وی چون در چشم چکانند خون بسته
بکدازد نوی الکمر اگر بسوزانند و غسل کنند و سحق کنند و میلی بر مژه کشند
موی برویاند و چون در چشم کشند ریش را نافع بود و اگر با سنبل الطیب
بیامیزند اقوی بود در مژه رویانیدن ورق الزیتون چون بشویند قائم
مقام توتیا بود در داروهای چشم هندبا لبن وی سپیدی زایل کند والله اعلم

امامرکبات مستعد در امراض چشم برشعثا درد چشم را نافع
بود مخلص اکبر منع مواد از چشم بکند و کحل کردن بعد از قدح ایمن گرداند از
عود کردن آب و رمد را نافع بود تریاق فاروق تاریکی چشم را نافع بود ایاره
لوغاذیا امراض چشم را نافع بود قرص بنفشه تاریکی چشم زایل کند حب

شبیار رمدی که از بخار بود نافع بود حب بنفشه درد چشم را نافع بود و ج
مربی آب آمدن چشم باز دارد اهلیلج مربی روشنی چشم بیفزاید شراب
بنفشه و شراب خشخاش و شراب نیلوفر و بنفشه مربی این جمله رمد حار را
نافع بود کحل الجواهر روشنی چشم بیفزاید باسلیقون کبیر و صغیر هر دو
تاریکی چشم و حکه و جرب و سبل را نافع بود کحل الزعفران تاریکی چشم و
سلاق و حکه و سبل را نافع بود کحل الکرین کاهی مستعمل کنند که از شود مور
سج خوف باشد ذرور اصفر کبیر درد چشم که از رطوبت بود نافع بود ذرور
اصفر صغیر بنهای رمد و رمدی که از ریاح عارض شود جبیان را سود دهد ذرور
ابیض رمد را در وقت وجب سکون الم نافع بود ذرور کافوری حرارت چشم
و درد آنرا نافع بود ذرور ملکایا بجایای رمد و غلظ اجفان را نافع بود اجفر
ریشهای سبل و جرب را نافع بود و مقوی چشم بود ذرور وردی ریش
چشم و رمد و بثرها را نافع بود شیاف احمر لین گوشت زیاده بخورد و باد سبل
ببرد شیاف احمر حاد و شیاف اخضر سلاق و سبل را نافع باشد و لحم
زیاده بخورد شیاف ابار ریش و درد صعب که با ریش بود ببرد شیاف
بر برباماده را از چشم باز دارد و ضربان و خلیدن بنشاند و مزاج چشم هم اندر
روز با اعتدال رساند شیاف علای چشم را روشن و تیز کند و صحت
چشم نگاه دارد فصل دوازدهم در امراض انف

ادویه که سدهٔ بینی بکشاید بول اشتر عربی شونیز مرزنکوش حمل صعتر سداب
روغن بادام تلخ والله اعلم **ادویه قروح انف** روغن کل روغن
مورد روغن بنفشه روغن زیت مرهم سپیده مرغ بط مغز ساق کاو لعاب خطمی لعاب
بنکو عسل کلاب سرکه خرکهنه مازو سداب تر سپیداب کلنار بلیله زرد جندر
کز مازو مرداسنک آب انار در دیک مسین پخته اسرب سوخته زاج همه اصناف
ان زراوند مدحرج **ادویه ناسور انف** شیافی از آب انار ترش و مرآب
حنوب نبطی جوز سرو و آب آن بودنه کوهی زاج مازو اشنان سبز **علاج**
ناسور انف انار ترش در پوست بشاره و آب آن با تخم آن در ظرفی
مسین سرخ یکشبانروز نکه دارد بعد از ان با هم سحق کند و شیاف سازد
ادویه رعاف آب کاهو آب بید آب کشنیز تر آب لحیة التیس آب بارتنک
... باهم یک از بهار رعاف ببندد و کل سرخ کلنار افیون تخم کاهو اقاقیا
روث الحمار عدس بوره ... صبر غبار کندر زنکار در سرکه حل کرده
غبار اسیا غبار سنک لاژورد قرطاس محرق کهربا کل که مبردات مخمات قابضات
مزیات کاو دابات همه جالسات رعاف **ادویه شکستن دوکوفتکی بینی** زعفران
مرصبر ماش خطمی را یک بک **ادویه خارش بینی** سرکه آب کل کافور صندل روغن
کل خوردن اطریفل **علاج زکام و نزله و عطسه** آتش کرم خوردن آب کرم بر سر
ریختن بر بستر نرم خواب کردن سیب بوییدن نیطر روغن کل و روغن بید

ادویه که عطسه آورد فلفل صبر خردل سداب جند بیدستر کندش غرطیثا عاقرقرحا بوییدن اینها عطسه آورد **ادویه زکام** بنفشه نشستان عناب
فصل سیزدهم در ادویه امراض کوش ابهل اکر با روغن کنجد بجوشانند
در ظرفی آهنین تا سیاه شود و در کوش چکانند کری زایل کند افسنتین
اکر با روغن بادام بپزند و اندک زهرهٔ بز اضافه کنند و در کوش چکانند
محلل ریاح بود و کوش را پاک کرداند از جراحت و نافع بود جهة کری افیون
اکر با روغن کل و زعفران در کوش چکانند درد کوش زایل کند اکلیل الملک
عصارهٔ وی چون تر بود با مبیخته بیامیزند و در کوش چکانند درد کوش را نافع
بود انزروت اکر فتیله با عسل بیالایند و در انزروت سوده بکردانند و در
کوش نهند که ریم رود و ریش بود چند روز سود دارد و اکر فتیله از کتان در
سکنجبین بکردانند و بلوز دلیجا لایند و در کوش نهند همین عمل کند و اکر انزروت
سپید و بزر الکتان و بزر المرو ... در عسل بکردانند و بایی
دارو ها آلوده کنند و در کوش نهند بهتر بود و اکر فتیلهٔ از صوف کهنه بعسل بیالایند
و در انزروت بکردانند و در کوش نهند همین عمل کند بارزد جهة درد کوش که از
سردی بود نیکو بود و ورم انرا بتحلیل برد بی اذیتی باقلا چون با آرد حلبه و
عسل بیامیزند و ورمهای بن کوش را نافع بود بزر البنج عصارهٔ وی درد کوش را
نافع بود بزر الانجره ورمهای صلب که در بن کوش بود نرم کرداند بصل

اکر آب او را در کوش چکانند طنین را نافع بود و کرانی ببرد بول آلن س چون
در پوست انار بپالایند و در کوش چکانند کرم که در کوش بود بیرون آورد
و ماده که از کوش روانه بود باز دارد بورق با آب خلط کرده در کوش
چکانند درد کوش ببرد و بادکه در کوش بود و رطوبتی که از کوش آید مجموع
نافع بود و اکر با سرکه بیامیزند و در کوش چکانند چرک کوش بیرون آورد
و پاک کرداند و اکر با شراب در کوش چکانند کری ببرد و چون با روغن
بنفشه سحق کرده در کوش چکانند کرم کوش را نافع بود بول الابل چون در
کوش چکانند ریش کوش را نافع بود بیض سپیدهٔ آن اکر در کوش چکانند
تسکین ورم کرم و درد آن بکند تودری اکر با آب بیامیزند بر ورم کوش ضماد
کنند نافع بود تغلب پیه او چون در کوش چکانند درد کوش را نافع بود و
اکر بدان ادمان کنند کری ببرد و درد زایل کند جند بیدستر کری که سبب آن
سردی بود سود دارد ... عصارهٔ ترش وی چون با عسل بپزند
درد کوش را نافع بود حضض ریشهای کوش را نافع بود حماض ورق وی
چون با شراب بپزند و بر ورم بن کوش ضماد کنند سود دارد خردل چون
آب وی در کوش چکانند درد ساکن کرداند خطمی چون با سرکه طلا کنند
بر ورم بن کوش و در آفتاب نشینند نرم کرداند خلاف آب ورق آن
بغایت نیکو بود جهة ماده که از کوش کشوده شود و روانه باشد خل کرانی

کوش زایل کند و کرم کوش بیرون آورد و طنین را نافع بود خنفسا اکر با زیت
بجوشانند و در کوش چکانند و بدان ادمان کنند کری ببرد رمان حلو دانهٔ وی
با عسل درد کوش را نافع بود زاج ریش کوش و سده آنرا سودمند بود خاصه
چون فتیله بعسل بیالایند و بمطلی زاج بکردانند و در کوش نهند زبد ورم بن کوش را
نافع بود زراوند مدحرج چرک کوش پاک کند و قوت سمع بدهد زعفران طلا
کردن بر ورم کرم که در بن کوش باشد نافع بود سداب چون با عصارهٔ وی
در پوست انار کرم کنند و در کوش چکانند درد کوش را نافع بود سمن ورم
بن کوش را نضج دهد خاصه از ان کودکان و زنان و درد کوش را سود دارد
شحم الدجاج اکر با پشک کوسفند بسرشند و بر آماس کوش ضماد کنند نافع بود
شونیز اکر سحق کرده با قدری روغن حبة الخضرا بیامیزند و سه قطره در کوش
چکانند نافع بود جهة سردی و سده که در کوش بود صبر اکر در آب لسان الحمل
حل کنند و بر ریش کوش طلا کنند زایل کند ... العسل اکر با نمک اندرانی
سوده بیامیزند و نیم کرم در کوش چکانند درد کوش و دوی آن زایل کند
عنب الراعی عصارهٔ وی چون در کوش چکانند کرم کوش بکشد و ریش
آنرا خشک کرداند و درد آنرا زایل کند عقرب چون در زیت بجوشانند
و آن زیت در کوش چکانند درد ساکن کرداند غرب اکر عصاره ورق
وی و پوست تردی سحق کرده با روغن کل در پوست انار بپزند درد کوش را

نافع بود فجلی اگر سر وی بردارند و اندرون وی خالی کنند و روغن گل در وی گرم
کنند و در گوش چکانند درد زایل کند و اگر آب وی بگیرند و با روغن گل بگدازند
جوش بجوشانند و نیم گرم در گوش چکانند گرانی گوش زایل کند و مجرب
فراسیون درد گوش کهن را نافع بود فوتنج عصارهٔ وی چون در گوش
چکانند درد گوش را موافق بود قثاء الحمار آب وی بگیرند و فتیله بدان تر کنند
و در انزروت و نبات مصری و افیون سوده بگردانند و در گوش نهند هر علتی که
در گوش بود سودمند باشد قرع اگر آب وی با روغن گل در گوش چکانند
درد گوش ساکن کند و چون تخم وی مقشر کنند و روغن از آن بگیرند درد گوش را
بغایت نافع بود کبر آب تران در گوش چکانند کرم گوش بکشد کراث آس
آب وی چون با سرکه و کندر و شیر با روغن گل بیامیزند و در گوش چکانند
درد گوش و دوی آن زایل کند کندر چون با خمر شیرین بیامیزند و در گوش
چکانند انواع دردهای آن زایل کند [illegible] الحجر اگر مغز شفتالو بسایند تا روغن
از وی بیرون آید و در گوش کسی که جانور در گوش وی رفته باشد چکانند
جانور در حال بیرون آید باذن الله تعالی لادن [illegible] روغن حل کنند و در گوش
چکانند درد گوش را زایل کند لبن الاتن اگر با روغن استه زردالو بیامیزند
و نیم گرم در گوش چکانند درد و دوی آن زایل کند لوز مر روغن وی
در درد گوش را نافع بود خاصه که با شیر دختر بچکانند ماء الجبن اگر آب بیخ

ترب

ترب با شیر گرم بیامیزند و در گوش چکانند کرمی ببرد مر چون با افیون و جند
بیدستر و مامیثا بیامیزند ریم که از گوش رود و درم آنرا نافع بود مرارة البقر
دوی و طنین و درد گوش که از سردی بود چون با روغن گل در گوش چکانند
نافع بود دستر برین کرم گوش بکشد و طنین و دوی را سودمند بود **اما مرکبات**
مستعمل در امراض گوش برشعثا و فلونیا درد گوش را تسکین کنند سنجرنیا
کبیر چون در گوش نهند بادی که در گوش بود تحلیل کند معجون فیلسوفان
درد گوش را نافع بود مخلص اکبر که او را سوطیرا گویند درد گوش و کری را نافع بود
خوردن و در گوش نهادن تریاق فاروق اوجاع گوش را نافع بود خوردن و با
روغن بادام تلخ در گوش چکانیدن مثرودیطوس امراض گوش را سودمند
ایارهٔ فیقرا و ایاره لوغاذیا و حب ایاره و حب قوقایا و حب اصطمخیقون
هر یک ازین امراض گوش را نافع بود حب بنفشه امراض گوش را نافع بود و
قرص صداع با عصاره مناسب در گوش چکانیدن درد گوش را نافع بود شراب
بنفشه و شراب نیلوفر درد گوش را نافع بود اطریفل مربا درد گوش که از بخار معده
بود زایل کند و اگر قدری [illegible] نیز با وی اضافه کنند شاید **اما روغنها** که
امراض گوش را نافع بود روغن شاهسفرم روغن شبت روغن مرزنجوش
روغن سداب روغن [illegible] گلی واحد در امراض گوش نافعست شیاف
ابیض چون با روغن گل سرخ و سرکهٔ خمری در گوش چکانند درد گوش را

نافع بود و این دوا جوانانرا شاید اما مردم کهل و پیرانرا شاید روغن بادام
تلخ و شیرین هر دو و روغن گل سرخ و روغن نسرین و روغن یاسمین در امراض
گوش نافع بود **فصل چهاردهم در ادویه امراض لب و لسان و**
حلق و حنجره و غیره آمله ثمرهٔ وی چون کوفته بر آکله افشانند سودمند بود اترج
پوست وی چون در دهان نگاه دارند بوی آن خوش کند ارنب بحری اگر دماغ
وی بر جای دندان ضماد کنند زود بروید آس اگر با آب آن با سرکه و گلاب
دهن بشویند و مضمضه کنند درد دندان ساکن کند آشق خناق که از بلغم و مره
سودا بود نافع بود و اگر با آب حل کنند و بآن غرغره کنند حنک را از بلغم پاک گرداند
اصل السوس نافع بود جهة خشونة حلق اصل کبر پوست آن جهة درد دندان
که از سردی بود نافع بود چون با سرکه بپزند و بدان مضمضه کنند یا تنها بخایند و چون
بدان غرغره کنند بلغم قلع کند افخشیک بوی دهان خوش کند و دندان محکم گرداند
اهلیلج کابلی بیخ دندان و دندانرا محکم کند انیسون اگر سحق کرده سنون سازند گند
دهان که بسبب آن عفونة دندان باشد نافع بود اهلیلج اصفر اگر پوست وی
سوده در بیخ دندان افشانند خون باز بندد و بیخ دندانرا محکم دارد و گوشت
بر رویاند ایل اگر قرن او بسوزانند و سنون سازند دندانرا جلا دهد و اگر بر
دهان کودکان که قلاع داشته باشد طلا کنند نافع بود و مجرب د چون بسرکه
بپزند و مضمضه کنند با آن درد دندانرا نافع بود بادرنجبویه اگر بطبیخ آن مضمضه

کنند

کنند دندانرا نیکو بود باقلا آرد وی چون بپزند رقیق و روغن بادام و قند اضافت
کنند خشونت حلق را نافع بود برادی خاکستر آن آکله در دهن بود سود دارد بزر
قطونا لعاب وی خشونة دهن را نیکو بود بزر کراث اگر با قطران بخور کنند در
شیب دندان که کرم داشته باشد کرم بکشد و بیندازد بطیخ بشرهٔ وی خشونت
حلق و حنجره و دهن را نرم گرداند و تشنگی بنشاند بسباسه بوی دهن خوش کند
بلوط جهة قلاع نیکو بود بنفسج چون با آب بپاشانند خناق را نافع بود بورق چون
با سرکه سحق کرده غرغره کنند علق از حلق بیرون آورد تانبول جهة درد دهن سودمند
بود و بوی دهان خوش کند و دندانرا سرخ کند تمر هندی مضمضه کردن قلاع را نافع
بود ترب با قدری نمک خوردن معده را پاک گرداند و بلغم ببرد و آب رفتن از
دهن باز دارد توت حلو مضمضه بطبخ وی درد دندانرا نافع بود و طبخ پوست
وی همین عمل کند توت حامض ورم حلق را نافع بود و ورق وی خناق را سودمند
بود و آب آن ورم دهانرا نافع بود تین رطب لبن وی بر صوف نهند و در دندان
گیرند از خوردن پاک کند و خشونة حلق را نیکو بود تین یابس خشونة حلق را
نیکو بود و چون بجوشانند و با آب آن غرغره کنند خناق را تحلیل دهد و نضج آن
بدهد و بگشاید توم خوردن وی خام یا بریان کرده یا پخته حلق را صافی کند و
علق از حلق بیرون آورد و چون کوفته بر دندان نهد که کرم خورده باشد درد آن
ساکن کند جاوشیر اگر مقدار عدسی در بن دندان طلا کنند درد دندانرا در ساعة

ساکن گرداند جلنار چون با سرکه بپزند و بدان مضمضه کنند خون رفتن از پای دندان
باز دارد و دندانرا محکم کند حلبه با آب آن غرغره کردن علق از حلق بیرون آورد
و درد دندان که از گرمی بود سود دارد حب الآس قلاع را نافع بود حلتیت
اگر در سوراخ دندان نهند درد ساکن کند و بریزاند و چون با آب بگدازند و
بیاشامند حلق را صافی کند و چون با سرکه غرغره کند علق از حلق بیرون
آورد حلبه علق را نرم دارد حمص نیخ وی آواز صافی کند حماض چون بدان مضمضه
کند درد دندان ساکن کند و بن دندان محکم دارد خردل رازی گوید اگر کسی را درد
دندان دایمی باشد که بی ورم بود چون سحق کرده بر دندان نهد عجایب بیند
اگر آب وی در دندان چکانند درد ساکن کند خل چون بدان مضمضه کنند دندان
محکم کند و گند دهن زایل کند خاصه چون هر بامداد بناشتا دو درم از وی بیاشامند
دندانرا محکم کند و آواز صافی گرداند خیار شنبر ورم حلق را نافع بود چون بدان
غرغره کنند و با آب کشنیز تر و لعاب بنگو خناق را نافع بود و چون با عسل
بیامیزند قلاع را زایل کند رمان حلو حلق و سینه را نرم دارد زرنباد چون در
دهان نگاه دارد درد دندانرا نافع بود زبیب بن دندان و دندانرا محکم دارد
چون در دهان نگاه دارد سعد بوی دهان خوش کند و اکله زایل کند و گند دهن
و قلاع و استرخاء لثه را بغایت نافع بود و دندانرا سود دهد سماق صمغ وی
چون در سوراخ دندان نهند درد ساکن کند و سماق چون با گلاب مضمضه کنند

قلاع را نافع بود و ورق وی همچنین سنباذج جهت درد دندان بغایت نافع بود ش
شاهترج بن دندان سخت کند با آب طبیخ وی مضمضه کنند و حرارت دهان و زبان
زایل کند شاهسپرم قلاع را بغایت نافع بود شعیر تنها با ادویه موافق قلاع زایل
کند شونیز چون با سرکه بپزند و بدان مضمضه کنند دندانرا سود دهد شبر آمله آب
رفتن از دهان باز دارد صعتر اگر با عسل لعق کنند ورم ملازه را نافع بود و چون
بخایند درد دندان که از سردی و باد بود زایل کند طباشیر ریشها و بثرها و قلاع
که در دهان کودکان حادث شود نافع بود چون تنها یا با روغن گل سرخ بران
باشند و سنون ساختن دندان متحرک را محکم گرداند طرخون قلاع را نافع بود
و چون بخایند و زمانی نیک در دهان نگاه دارند و چون بخایند پیش از خوردن
داروی کریه الطعم احساس آن نکند بسبب تخدیر طرفا ورق و بیخ و قضبان وی
با سرکه یا با شراب بپزند درد دندانرا نافع بود بدان مضمضه کردن طین ارمنی
قلاع را زایل کند عاقرقرحا چون در دندان گیرند درد دندان که از سردی بود ساکن
کند و چون با سرکه بپزند و بدان مضمضه کنند همچنین درد دندان ساکن گرداند عدس
خناق را نافع بود عفص منع رطوبتی که روانه بود از لثه و لهات بکند و قلاع را نافع بود
خاصه کودکانرا و آنچه در اندرون وی بود چون در سوراخ دندان نهند درد ساکن
گرداند عنب الثعلب با آب وی غرغره کردن ورم زبانرا نافع بود عناب حلق را
نافع بود و اگر پیش از طعام بخورند نیکوتر بود ورق وی چون بخایند نیکوتر از

طرخون بود جهت کسی که داروی مسهل خواهد خوردن و غثیان بیاورد عود خاییدن
وی بوی دهان خوش کند و مقوی احشا و اعضا بود غار ورق وی چون بپزند با
سرکه و بدان مضمضه کنند درد دندانرا سود دارد غرب عصاره وی علق از حلق
بیرون آورد فستق بوی دهان خوش کند فوفل بوی دهان خوش کند و قوت
دندان بدهد و حرارت دهان باز دارد فوتنج نهری خاییدن بوی سیر زایل کند
قرنفل بوی دهان خوش کند و لثه را قوت دهد قشر الرمان مضمضه با آب آن
مقوی لثه بود قشر الجوز الاخضر رب آن در خناق بلغمی نافع بود کبر پوست بیخ
وی درد دندانرا بغایت نافع بود کبابه قلاع را نافع بود کرفس بوی دهان خوش
کند کزبره خاییدن تر آن بوی سیر و پیاز زایل کند و آب آن با نمک علق
بیرون آورد و مضمضه با آب آن جوشش دهان و زبانرا نافع بود و تر خشک
کوفته همچنین کعب البقر سوخته سنون کنند دندان متحرک محکم گرداند کندر
خاییدن آن دندان و لثه را محکم گرداند کمون چون با نمک بخایند قطع سیلان
لعاب کند لبن البقر غرغره با آن ورم ملازه و خناق را نافع بود لسان الحمل
آب ورق آن قلاع را نافع بود ماء آب گرم و آب سرد ممزوج با هم ورم حلق و
ملازه را نافع بود و بوی دهان خوش کند و لثه محکم گرداند مصطکی خاییدن وی
بوی دهان خوش کند و بن دندان محکم گرداند ملح اگر گرم کرده در دندان نگاه
دارند درد دندانرا نافع بود مومیایی قیراطی از آن با سکنجبین یا رب توت

خناق و درد حلق را نافع بود و جهت گرانی زبان قیراطی با طبیخ صعتر فارسی بیاشامند
نافع بود نبات حلق را صافی کند نسرین درد دندانرا نافع بود نشاسته چون
چون بپزند با سه مثل آن آب و قند و روغن بادام اضافه کنند خشونت حلق را
نافع بود نعنع چون بخایند درد دندانرا بغایت نافع بود ورد مقوی لثه و لهات
بود و اعضاء باطن و چون در دهان نگاه دارند بثره و قلاع را زایل کند خاصه
چون با عدس و کافور بود ورق الاجاص چون با شراب بپزند و بدان غرغره
کنند منع سیلان خون از لثه و ملازه و حلق بکند ورق الطرفا مقوی لثه مسرخی بود
ورق الکرم خاییدن وی مقوی لثه مسرخی بود ورق الغرب آب وی چون بیاشامند
علق از حلق بیرون آورد و مجربست ورق الزیتون چون با سرکه بپزند درد دندانرا
نافع بود و آب پخته وی چون در دهان نگاه دارند قلاع را زایل کند و چون با
آب غوره بپزند چندانکه مانند عسل گردد و بر دندان خورده طلا کنند قلع کنند
هندبا چون با آب وی خیار چنبر حل کنند و بدان غرغره کنند ورم حلق را سود دهد بود
امام کبابی که در بین امراض مستعمل است دواء المسک تلخ ورم حلق را نافع
بود معجون فلاسفه مقوی نفس بود و دندانرا محکم دارد و بلغم دفع کند نوش
دارو رنگ روی سرخ کند و بوی دهن خوش کند برشعثا درد دندانرا چون بران
نهند عظیم نافع بود و محرور و مبرود را مناسب باشد حب المسک بوی دهان
خوش کند و دندانرا محکم دارد شراب انار ترش و شراب فواکه و شراب تمر هندی

وشراب توت وشراب ریباس وشراب حماض وسکنجبین وشراب زرشک
ورب غوره ورب توت ورب انار ورب سماق وشراب عناب کل این
اشربه در دگلو وخناق وقلاع را نافع بود **فصل پانزدهم**
در ادویه امراض سینه وشش آبهل ده درم سحق کرده با پنج درم روغن
گاو وپنج درم عسل بسرشند ولعق کنند ربو را نافع بود اذخر درم شش را
نافع بود آس تخم وی سرفه را نافع بود اسفناخ سرفه را نافع بود وسینه را
نرم دارد آشق اگر بماء الشعیر خلط کنند وبیاشامند ربو ودشخواری نفس را
نافع بود اصل السوس وطبیخ وی انواع سرفه را نافع بود وخشونت سینه
وقصبه شش را نیکو بود وتشنگی بنشاند اطریه سینه وشش را سودمند بود
چون قند وروغن بادام یا قند ونمک بآن اضافه کنند واگر با بقلة الحمقا بپزند
باان الحلی جهة نفث دم نافع بود انجبار طبیخ بیخ وی با قند نی نخته نفث
دم که از قصبه شش وحجاب سینه بود باز بندد وریش شش پاک کند باقلا سینه
وسرفه را نافع بود ونفث دم را اگر آرد وی با روغن بادام وقند بپزند وبیاشامند
برسیاوشان شش وسینه را نافع بود واز فضول غلیظ پاک کند وبکداز ابود
ربو را نافع بود شربتی سه درم بزر قطونا لعاب وی خشونة سینه را نافع بود
شربتی دو درم بزر الکرفس البستانی درد پهلو را نافع بود شربتی دو درم بزر الجبار
خشونة سینه را زایل کند بزر الخطمی سرفه گرم را نافع بود در ضمادات که جهة ذات

الجنب سازند نافع بود بزر الخرفه اگر بجلاب خورند جهة سرفه که از حرارت بود
نافع بود بزر کتان الحلی نفث دم که از سینه بود دفع کند بزر الکتان ریش
شش را نافع بود ودرد سینه را بزر الانجره اگر کوفته با عسل لعق کنند تنگی
نفس را نافع بود بزر الکراث دو درم از وی با دو درم تخم مورد نفث دم را که
از سینه بود نافع بود بزر البطیخ بشره وی جهة سرفه گرم ودرد سینه که از ورم
گرم تولد کرده باشد نافع بود بسباسه سینه وشش را قوت دهد بنفشه سرفه
گرم را نافع بود وسینه را نرم کند ودو درم تا چهار درم شربتی بود بندق اگر
سحق کرده با ماء العسل بیاشامند سرفه کهن را نافع بود بیض خشونت سینه
ونفث دم ونزله را نافع بود تربد سرفه که از رطوبة فم معده بود سود دهد و
علامة این زحمت آن بود که چندان سرفه بیاید که قی کند با خلط لزج بیرون
آید بعد از ان ساکن شود ترنجبین سرفه را نافع بود وسینه را نرم گرداند توداری
اگر در لعوق کنند نافع بود جهة خلطهاء لزج که در سینه وشش بود تین رطب
خشونة سینه را نیکو بود وتین یابس همین منفعت دهد ثعلب شش وی
خشک کرده بیاشامند ربو وسرفه کهن را نافع بود ثوم پخته یا بریان کرده یا خام
سرفه کهن را که از سردی بود سود دارد دجاو تیر بر ذات الجنب ضماد کردن نافع
بود وسرفه کهن که از خلط غلیظ لزج بلغمی بود سود دهد جوز مازج ریش شش را
نافع بود وچون بیاشامند نفث دم را نافعست شربتی دو درم حب الصنوبر

دو درم از مغز وی چون بکوبند وبا نبات حب سازند یا لعاب وی با نبات
وروغن بادام بخورند سرفه گرم را نافع بود حب العطن ربو وسرفه وسینه را
نافع بود وطبع را نرم دارد شربتی دو درم حب النرع سرفه گرم وخشک را نافع
بود چون با نبات بخورند وتشنگی بنشاند حبة الخضرا اسخن سینه بود وسعال
بلغمی را مفید بود وبر ذات الجنب ضماد کردن سودمند بود حرمل سینه وشش از
بلغم پاک کند حرف جهة ربو نافع بود وچون با عسل بیامیزند ولعق کنند سرفه
که از خلط غلیظ بود سود دهد وهمچنین درد پهلوها که سبب آن خلط غلیظ بود
نافع بود حمص غدار شش بدهد زیاده از همه چیز چون از آرد وی وشیر حریره
سازند خبازی سرفه که از خشکی بود وخشونت سینه را نافع بود وشکم براند
خشخاش سفید سرفه گرم ونزله را نافع بود ونفث دم ومادهاء نزله که فرود آید
از سر نافع بود شربتی پنج درم خطمی سرفه گرم را سود دهد چون لعاب او
با قند بیاشامند وورق وی بر ضماد ذات الجنب وذات الریه سودمند بود
وبیخ خطمی کوهی جهة سرفه صفراوی بغایة مفید بود با نبات سفوف ساختن
یا بجلاب گرم خوردن خل العنصل تنگی نفس وربو را نافع بود خیار چنبر سینه را
نرم کند دارچینی سینه را پاک کند وسرفه کهن را بغایة نافع بود دجاج آواز
صافی کند ومرق جوان مرغ فربه با سکه سرفه خشک زایل کند دیگر مرق خروس
پیر ربو را نافع بود رازیانج درد سینه وپهلوها که تولد آن از سده یا ریاح غلیظ بود

نافع بود رمان حامض دانه وی چون در آب باران خوسانند منع نفث دم
بکند رئة الثعلب چون با سرکه عنصل بخورند ربو وضیق النفس را سود دارد
رئة الحمار الوحش چون خشک کرده بکوبند وبیاشامند ضیق النفس و
سرفه را نافع بود زبیب دیسقوریدوس گوید گوشت وی موافق قصبه
شش بود وسرفه را نافع بود زبد چون با عسل لعق کنند سودمند بود سرفه
خشک را و با شکر ومغز بادام انفع بود زعفران مقوی آلات تنفس بود
زلابیه سرفه را سودمند بود ورطوبة سینه وشش دفع کند وموادّ سخونت
بود زنجبیل رطوبت از نواحی سر وحلق بر دارد ومجموعها درد ها که از سردی بود
چون با عسل بسرشند وبیاشامند سودمند بود سبستان سرفه را که از گرمی و
خشکی بود سود دارد وسینه وحلق را نرم گرداند سداب ورق وی تنها یا با
انجیر خشک ومغز گردکان درد پهلو وسینه ودشخواری نفس وسرفه را در ورم
گرم که عارض شود در شش بغایة نافع بود سرطان مسلول را سودمند بود خصوصا
بشیر خر وچون بپزند ومرق آن بیاشامند قرحه شش را نافع بود وگویند با
حشیش شعیر بپزند سود دهد وجهة ابتلای سل که از خشکی سینه وشش بود
سفرجل منع سیلان فضول احشا بکند وعصارهٔ وی جهة انتصاب نفس
وربو نافع بود ومنع نفث دم بکند سکر با آب گرم آشامیدن وادبان بدان
کردن سرفه را زایل کند وآواز بگشاید ونزله را سودمند بود وسینه وشش را

نیکو بود و نرم گرداند و موافق بود مبرود و محرور را باعتدال گرداند سپستان
لعوق وی مرضهای سینه و شش و سرفه را نافع بود و خونی که از و متولد
شود متوسط بود در نیکی و بدی سمن سینه را نرم دارد و منضج فضول بود
که در سینه باشد خاصه با شکر و بادام و چون بناشتا لعق کنند سرفه خشک را
نرم کند و نافع بود شمع خشونت سینه را نافع بود طلا کردن و با روغن
بنفشه لعق کردن صمغ عربی سرفه گرم را نافع بود و آواز صافی کند و خشونت
سینه و حلق و قصبه شش را نافع بود طین ارمنی نزله که از سر بسینه ریزد
و ازان ضیق النفس پیدا شود هیچ دوا بهتر از وی نبود شربتی یک مثقال و
سل را سودمند سبب آنکه شش را خشک گرداند عسل چون گرم کرده با روغن
گل بیاشامند سرفه را موافق بود و چون با آب بیاشامند سینه را از فضله
که بود پاک گرداند عصارة السوس خشونت قصبه شش را نافع بود عناب
سرفه و ربو و درد سینه را نافع بود غاروق وی با سویق ضیق النفس و
انتصاب را لعق کردن نیکو بود غبیرا سرفه گرم را نافع بود فانید سینه را نیکو
بود فوتنج نهری طبیخ وی انتصاب نفس را نافع بود فجل چون ورق وی
بپخته بخورند سرفه کهن و کیموس غلیظ که در سینه بود سودمند بود قرع خشونت
سینه و سرفه را نافع بود و سویق وی سرفه و درد سینه را که از حرارت بود دفع
کند و تشنگی بنشاند و مرطب سینه و منقطع تشنگی بود قرطم سینه را پاک کند و

آواز صافی گرداند قرطاس سوخته وی یک درم بیاشامند قرحه شش را نافع
بود چون با آب سرطانات نهری پخته خورند قصب السکر سینه و سرفه را نافع بود
و رطوبت سینه را زایل کند قنابری سینه و شش را از کیموسات غلیظ پاک
کند و سده شش بگشاید قنفذ شیخ الرئیس گوید گوشت تر وی سل را
نافع بود قنهته با ماء العسل ربو را نافع بود کاکنج ربو و لهث و عسر النفس را
نافع بود کبابه آواز صافی کند و نفس را معطر گرداند کثیرا سرفه و خشونت
سینه و ریش شش را نافع بود و ضیق النفس را سودمند بود کرنب
سرفه کهن را نافع بود و آواز صافی کند مرق وی آشامیدن کرویا اگر
هر روز دو درم بناشتا در دهن دارند و رها کنند تا نرم گردد و بخایند و آب
آن فرو برند ضیق النفس را بغایت نافع بود کرانگبین سرفه و خشونت
سینه که از رطوبت بود سودمند لبن البقر ربو و سل را نافع بود لبن المعز
سرفه و سل و نفث دم را نافع بود لبن اللقاح قرحه شش را نافع بود و نفث
دم را لبن الاتن سرفه و سل و نفث دم و عسر النفس و مجموع مرضهای سینه را
نافع بود لبن الانسان سل را نافع بود چون بیاشامند همان زمان که از پستان
بیرون آید یا بمکند از پستان زنان صحیح البدن معتدل المزاج لوز حلو
سویق وی سرفه خشک و نفث دم را نافع بود و سینه را پاک کند و شش را
نافع بود لوبیا سینه و شش را نافع بود مصطکی امشیع رطوبات لزج از

سینه و شش بیرون آورد مصطکی سرفه بلغمی را سودمند بود و نفث دم را
مقل چون بیاشامند سرفه کهن را نافع بود و درد پهلو و ریاح را سودمند
مومیایی منع نفث دم از شش بکند نخاله سینه را نرم کند خاصه حسویی که از
آب وی و شکر سازند نشا چون با سه چندان آب و قند بپزند سرفه و
خشونت سینه و قصبه شش را نافع بود اما مرکبات مستعمل درین
امراض برشعثا هر مرضی که در سینه بود محرور را و مبرود را همه نیکو بود تریاق
فاروق سعال و عسر النفس و درد سینه و شش را نافع بود مثرودیطوس
سینه را از اخلاط پاک کند شراب آس شش و سینه و نفث دم را نافع بود
شراب بنفشه ذات الجنب و ذات الریه و خشونت سینه را نافع بود شراب
نیلوفر سرفه و سینه و خشونت آن و ذات الجنب و ذات الریه را نافع بود
شراب عناب سرفه و درد سینه را نافع بود شراب زوفا ربو و ضیق النفس را
نافع بود و سینه و شش از اخلاط غلیظ پاک کند و سعال کهنه بلغمی را نافع بود
شراب الخیار ربو و سعال مزمن را نافع بود شراب دینار ذات الجنب را نافع
بود شراب آلو سینه را نافع بود ماء العسل سعال را نافع بود شراب سکنجبین
عنصلی ضیق النفس را و ربو و سعال بلغمی و سعال قدیم را بغایت نافع بود
رب الخشخاش نافع بود فضلات که در سینه جمع شده باشد و نزلات را
لعوق سپستان خشونت حلق و سرفه و سینه و شش را نرم گرداند و ذات الجنب

و ذات الصدر را نافع بود لعوق زوفا ربو و سرفه کهن را نافع بود و سینه و شش
از اخلاط غلیظ پاک کند لعوق اسقیل ربو و سرفه کهن که از رطوبت غلیظ باشد
نافع بود لعوق خیارشنبر ربو و سرفه و خشونت سینه و شش و ذات الجنب را
نافع بود لعوق خشخاش نزله و ریشهای شش و ذات الجنب را و خون رفتن
از شش و سرفه گرم را مفید بود لعوق رب السوس فضول لزج که در سینه جمع شده
باشد قطع کند لعوق حب الصنوبر ریش شش و التهاب و سعال که از بلغم
غلیظ لزج حادث شود دفع کند لعوق طباشیر نافع بود و ریش شش و حرارت
و خشونت و سعال که از تب و سل بود همه را نافع بود لعوق بزر کتان جهت
سعال خشک نافع بود لعوق حب القطن سینه را نرم کند لعوق الرمان نزلات
و سعال را نافع بود لعوق التین سعال و خشونت حنجره را نافع بود لعوق
عناب آواز صافی کند و سینه را از بلغم غلیظ پاک کند و سرفه کهن را ببرد لعوق
الثوم سرفه بلغمی را نافع بود و مالی سینه بود لعوق المبطم قرحه سینه را نافع
بود بنفشه مربی سینه را نرم کند و سرفه که از حرارت بود زایل کند قرع مربی
سینه و شش را بغایت نافع بود لوز مربی سرفه را نافع بود جوز مربی سینه را
نافع بود حلوای صابونی بالوده حلوای گزر حلوای کدو و بالوده شیر بنگ
هفت تا سیر این جمله سینه و شش را نافع است روغن بنفشه روغن کدو
سرد و سینه را نافع بود ضماد الصدر لین سینه را نافع بود و حرارت آن ساکن

کرداند **فصل شانزدهم در ادویه دل** ابریشم سودا پاک کند
و حزن زایل کند و جهة تقویت دل بغایة نیکو بود و خفقانرا سود دارد سوخته
وی یکدرم شربت بود و مفرحی تمام است اترج خفقان که از حرارت بود
خوردن سود دهد و قوت دل بدهد و در قشر وی تریاقیت هست و از ادویه
قلبست اجاص اگر بخورند حرارت دل بنشاند آس مقوی دل بود و خفقان
زایل کند آقرنجشک خفقان که از بلغم و سودا بود زایل کند و دل را قوت
دهد آمله مقوی دل بود بغایة و تقویت همه اعضا بکند انبرباریس مقوی دل
بود اهلیلج زرد و اهلیلج کابلی هردو خفقانرا نافع بود بادرنجبویه قوت دل بدهد
و مفرح بود و درین دو فعل نظیر ندارد و خفقان زایل کند خواه سودایی
و خواه بلغمی و آنرا مفرح قلب محزون خوانند بهمن خفقانرا نافع بود و دل را
قوة دهد شربتی یکدرم بیضه کبک و تذرو و دجاج جمله مقوی دل اند تنبول
وحشت و غم ببرد و فرح آورد تفاح مقوی دل و بغایة مفرح بود و روح را
لطیف کند خاصه شامی تمر هندی خفقانرا که از گرمی بود نافع بود و غشی رانیکو
بود جدوار ضعف دل و خفقانرا نافع بود هر روز نیم درم با قند و گلاب
یا با شراب دادن و در تفریح نظیر ندارد و تقویت دل بکند و دفع زهرها بکند
جوز الکیس ضعف رانیکو بود و قوت بدن بدهد شربتی دانگی تخم غشی را
نافع بود و با زهر حیوانی دارچینی مفرح قلب بود و در وی تریاقیت هست ذ

قولس گوید جهة درد دل و خفقان و تقویت آن نیکو بود و نخاله وی در ادویه جهت
دفع سودا بغایة نافع بود و محلول وی لطیفتر و قوی تر از نخاله بود شربتی قیراطی
دالیستوریدوس گفته نافع بود جهة حزن دل و اندوه و غم و بادی که در دل بود و
عشق و فرح که از شدت سودا بود و خاصیت وی آنست که درد دل را عظیم مفیدست
و مقوی اعضاء اصلی بود و بدن را فربه کند و دیدن آن و با خود داشتن
بخاصیت غم ببرد و فرح و شادی آورد و دل را قوت دهد و همه بدن را رمانین
خفقانرا سود دارد و جلا بدهد و آب رمان حامض با پیه جودر دل ساکن
کرداند زباد یک قیراط در ده درم شرابی که مفرح بود بکدازند و بیاشامند تا بخورند
خفقانرا زایل کند و ضعف دل را و درین عمل بغایة کمال بود زرنباد مفرح و مقوی
دل بود بخاصیت از ادویه تریاق بزرگست و خفقان دل و فساد فکر و غم و
وحشت ببرد و در بیشتر منافع مانند درونج بود و مرضهای سوداوی را نافع بود
زعفران مقوی دل بود و مفرح و چون با شراب بیاشامند مستی زیادت کند
و تفریح کند تا حدی که گاه گاه بدبو انگیخته شد سعد مقوی دل بود سنبل الطیب
نافع بود خفقانرا صندل ابیض خفقانی که عارض شود از تبهای حاره و مره صفرا
نافع بود و مفرح و مقوی قلب بود طباشیر قوت دل بدهد و خفقان که از حرارت
بود ساکن کند و توحش و غم را نافع بود و مفرح و مقوی بود طین مختوم شیخ
الرئیس گوید در وی خاصیتی عجب بود در تقویة دل و تفریح آن و تریاق مطلق

بود عنبر حواس دل را سود دهد و مقوی جوهر همه روحها بود و اعضاء رییسه را
و صاحب منهاج گوید تقوی عجب دارد روح را بیفزاید شربتی دانگی عود
مقوی دل و حواس بود و مفرح آن غالیه مفرح دل بود غاریقون شیخ
الرئیس گوید مقوی قلب بود و مفرح بخاصیت فضه خفقانرا نافع بود فوفل
قوة دل بدهد قرنفل مقوی دل و مفرح بود کرویا خفقانرا که از اخلاط لزج بود
سود دهد کزبره خفقانرا نافع بود و بخاصیت مقوی دل بود و مفرح بود خاصه
در مزاجهای گرم کهربای شیخ الرئیس گوید مقوی دل بود گندر خفقانرا سود دهد
و شیخ الرئیس گوید مقوی روح بود و دل و تریاقیت در وی هست بسبب
آن دخان وی در زمان و با سود مند بود کهربا خفقانرا نافع بود چون نیم مثقال
از وی با آب سرد بیاشامند لسان العصافیر خفقانرا نافع بود لسان الثور
تفریح دل و مقوی بود و خفقان و علت سوداوی را نافع بود دو درم از وی
لعل مفرح و مقوی دل بود و خفقانرا سود دارد لؤلؤ درد دل را نافع بود و
خفقان و غم و دوا نک از آن ماء الورد خفقان گرم را نافع بود و مقوی چشم
بود ماء اللحم سودمندترین چیزها بود جهت ضعف دل مشک عرق خوشبوی
کند و قوت دل بدهد و شجاعت زیادت کند و خفقانرا نافع بود درد دل را سود
مند بود مومیایی شیخ الرئیس گوید مقوی روح بود بخاصیت و قیراطی از وی
با آب کمون خفقانرا نافع بود ورد مقوی دلست و شیخ الرئیس گوید بعطر

ملایم جوهر روح بود و غشی و خفقان گرم را نافع بود نسرین و ورد السفرجل و ورد
التفاح و ورد الکمثری همه مقوی دل باشند هندبا مقوی قلب بود چون بیاشامند
و ضماد کردن خفقانرا سود دهد توت وسواس سودایی و خفقان و ضعف
دل را بغایت نافع بود و چون از خود بیاویزند منع جمود دم بکند و وی بغایت
مفرح بود تا بحدی که چون در دهن گیرند فرح بخشد **اما مرکبات مناسب
دل مفرح یاقوتی** خفقان و وسواس را نافع بود و ضعف دل ببرد و نشاط
تمام آورد و بادهای سوداوی دفع کند مفرح دلگشا ضعف دل و وسواس
سودایی و خفقان زایل کند و نشاط تمام آورد مفرح مسکی قوة دل بدهد و نشاط
آورد دواء المسک حلو ضعف دل و مرضهای سوداوی را نافع بود دواء المسک تلخ
خفقان و وحشت و غم و غشی و جمیع امراض قلب و امراض سوداوی نافع بود
جوارش عنبر جوارش مشک و جوارش عود و جوارش اترج همه مقوی دل باشند
برشعثا مقوی دل بود و خفقان و توحش و وسواس و تمام امراض قلبی را نافع
بود تریاق فاروق جمیع مرضهای سوداوی را سودمند بود و قوت دل بدهد
مثرودیطوس و تریاق اربعه و تریاق ثمانیه همه مقویات دل اند حب المسک
دل را قوت دهد و نشاط آورد شراب سفرجل شراب التفاح شراب الرمان شراب
نیلوفر شراب نارنج شراب صندل شراب گاوزبان شراب بالنگو رب بهرب
سیب رب امرود جلنجبین سفرجلی تفاح مربی سفرجل مربی کمثری مربی حلوای

حلوای سیب حلوای بلحی این جمله مقوی دل باشند **فصل**

هفدهم در ادویه امراض کبد اذخر درد جگر و ورم آنرا نافع بود اسقیل
استسقا را و یرقان را نافع بود آس ورم گرم جگر را نافع بود آشق مفتح سده
بود و سه درم از وی مسهل مستسقی بود اصل السوس درد جگر را نافع بود
اقحوان سده جگر بگشاید اکلیل الملک با افسنتین و رمهاء جگر را ضماد کردن نافع
بود انبرباریس تشنگی بنشاند و مقوی جگر گرم بود انیسون سده جگر
بگشاید و استسقا را نافع بود اهلیلج کابلی استسقا را نافع بود بادرنجبویه
جگر را نافع بود بزر الخرفه درد جگر که از گرمی بود بیخ درم شیره بگیرند
و با نبات بدهند بزر الجزر البستانی استسقا را نافع بود بزر رسن الجبل
سده بگشاید و عصاره وی چون تر بود با قند یرقان را مفید بود بزر
الهند با سده جگر و یرقان را نافع بود شربتی دو درم تا سه درم بزر الانجره
استسقا را نافع بود نیم مثقال با آب گرم و عسل بزر النجنکشت مفتح سده جگر
بود و استسقا را نافع بود بزر الکتند ورم گرم جگر را نافع بود بزر البطیخ ورم
جگر گرم را نافع بود و سده آن بگشاید بستان افروز حرارت جگر ساکن کند طبیخ
آن با سکنجبین بطیخ رقی دفع تشنگی بکند بو الماغ در افتاب بر مستسقی
ضماد کردن سود دهد بقلة الحمقا جگر گرم را خوردن و ضماد کردن سودمند بود
بنفشه بر ورم گرم جگر ضماد کردن نافع بود ترنجبین تشنگی بنشاند تفاح مز تشنگی

کهاز

که از صفرا بود بنشاند بورق با انجیر بر مستسقی ضماد کردن نافع بود بول الابل ورم
جگر را و استسقا را نافع بود بول الماعز جهة استسقا آشامیدن نافع بود تمر هندی
تشنگی بنشاند تین رطب تشنگی که از بلغم بود ساکن کند تین یابس سده
جگر بگشاید ثمرة الکبر چون با نمک و سرکه بپرورند سده جگر بگشاید جاوشیر
استسقا را نافع بود جدوار سده جگر که با استسقا خواهد انجامید چند روز این
دارو با سکنجبین بدهند گشاده شود و رنگ روی بحال خود باز آید جز سده
جگر بگشاید و چون بسرکه و نمک نهند جگر را نیکو بود جز ماز ج یرقان را نافع بود
جوز بوا قوت جگر بدهد و استسقای لحمی را سودمند بود شربتی یکدرم تا
دو درم جوز السرو مقوی جگر بود و سده بگشاید حبة الخضرا درد جگر که از سردی
بود سود دهد حصرم حرارت بشکند و جگر را نافع بود حلبه درد جگر را نافع بود
حلتیت با انجیر خشک یرقان را نافع بود حنظل شیخ دمشقی گوید اصل وی
چون بجوشانند جهة استسقا بغایة نافع بود خثاء البقر بر مستسقی ضماد کردن
نافع بود و خشک آن چون بسوزند و مستسقی بیاشامد بغایت نافع بود خلاف
آب وی جهة سده جگر نافع بود و یرقان را سود دارد دیت درم خل بخار وی
استسقا را تحلیل کند و تشنگی بنشاند خمر چون بمکند تشنگی ساکن کند خیر جون
حنظل بود در آب خوبسانند و بعد از ده ساعت صافی کنند در مقدار سی درم
از ان آب حل کرده بیاشامد تشنگی بنشاند خیار تشنگی بنشاند و مبرد احشاء

محروری بود و موافق جگر گرم بود خیارشنبر درد جگر را نافع بود و جگر را پاک کند
چون با آب کاشنی یا آب عنب الثعلب بیاشامند یرقان را نافع بود و درد جگر
گرم را بغایة نافع بود خاصه چون آب گوشت اضافه کنند خیربوا جگر سرد را
نافع بود دار فلفل سده جگر بگشاید دارچینی سده جگر بگشاید و استسقا را
و یرقان را سود دهد دجاج چون مرق مرغ بیه دار بیاشامند کسی که لون
وی زرد بود که سبب آن معلوم نبود هفت روز هر روز یک مرغ با نان خواری
بخورند لون وی بحال صحت رود و بغایة نافع بود دم الاخوین قوت جگر
بدهد راوند درد جگر را نافع بود و سده جگر بگشاید و خاصه وی در جگر درد
وجع آن اگر چه مزمن شده باشد و ورم و صلابة آن عظیم است و قوة
جگر زیاده از همه چیز بدهد و استسقا را سودمند بود رازیانج سده جگر را بگشاید
و بیخ وی در معالجه از تخم و ورق اقوی بود رمان حامض جگر را سود دارد
و سویق وی قوت جگر گرم بدهد و رب وی تشنگی بنشاند و شراب وی و
رب وی بغایت خمار را سودمند بود ریباس حرارت جگر بنشاند و خمار را
نافع بود زبیب جگر را دوست دارد زبل الحمام چون با سرکه بر مستسقی
طلا کنند سودمند بود زرنباد مقوی روحی بود که در جگر باشد زعفران سده
جگر بگشاید اگر با ادویه مناسب خلط کنند درد اندرونی را نافع بود و مقوی
جگر بود زعرور جبلی قوت جگر گرم بدهد و مسکن صفرا بود زنجبیل جهة سده

کهدر

که در جگر پیدا شود از سردی و تری نافع بود زوفا یابس سده جگر و درد پهلوها را
نافع بود و چون با شراب بیاشامند چند روز متواتر استسقا را نافع بود زوفا
رطب استسقا را نافع بود سردی جگر را خوردن و طلا کردن سودمند بود ساذج
هندی جگر سرد را سود دهد و درد جگر مزمن را نافع بود و مقوی بدن و مسمن بود
سداب با انجیر بر استسقا ضماد کردن نافع بود سعد مسخن جگر بود سکر
مفتح سده جگر بود سکنجبین جگر را نافع بود سلیخه شراب وی جگر را نافع بود
و یرقان را سود دارد سنبل سده جگر بگشاید و استسقاء لحمی را بغایة نافع بود
و یرقان را بغایة نافع باشد و قوت جگر بدهد و مسخن جگر بود و لون را نیکو
گرداند شونیز شریف گوید چون هفت دانه از وی بشیر زنان خوبسانند یک
ساعت و سعوط کنند در بینی کسی که یرقان داشته باشد و چشمهاش زرد شده باشد
نافع بود و زایل کند شاهتره سده جگر بگشاید صعتر سردی جگر را نافع بود
و سده آن بگشاید صندل ابیض جگر گرم ضعیف را بغایة نافع بود طباشیر
گرمی جگر بنشاند طراثیث قوت جگر بدهد طین قبرسی سیح کبدی را نافع بود
عروق الصفر با شراب سپید و انیسون بیاشامند یرقان که از سده جگر بود
سود دهد عصفور انواع استسقا را نافع بود عصارة الغافث یکمثقال در درد
جگر را نافع بود عصاره انبرباریس حرارت جگر و ورمهاء آنرا سودمند بود
و قوة جگر بدهد عود قوت جگر بدهد غار علتهای جگر را زایل کند غاریقون

یرقان را نافع بود غافث درد جگر و سده آنرا نافع بود غرب عصیر ورق وی
سده جگر را سود دهد فحل آب وی استسقا را نافع بود وطبری گوید آب
ورق وی یرقان را زایل کند فستق سده جگر بگشاید فقاح اذخر بقراط گوید
ورم سرد که در جگر بود سود دهد و مقوی جگر و همه اعضا و سخن خون بود
فو تنج جبلی یرقان و استسقا را نافع بود شربتی یکدرم قوه جگر پاک کند
و سده آن بگشاید قاقله درد جگر سرد را نافع بود و سده آن بگشاید چون با
سکنجبین بکهنه بیاشامند قیح دماغ وی چون با شراب صرف بیاشامند
صاحب یرقان را سود دهد قثاء الحمار ثمره وی اگر با شیر سعوط کنند یرقان
سیاه را نافع بود قد بید ستی را نافع بود قرع جگر گرم را نافع بود قسط
درد پهلو ها را نافع بود صمغ سده جگر باشد قرنفل قوت جگر بدهد از ان
مجموع اعضاء باطن را و سخن آن بود و استسقاء لحمی را بغایت نافع بود و مقوی
اعضا رییسه بود قثاء البری سده جگر بگشاید و ملایم محرور و مبرود بود
کاکنج شریف گوید اگر از حب وی هر روز یکمثقال فرو برند از یرقان خلاص
یابند بادرار بول و وی جگر را نیکو بود کهربا چون با فلفل و سداب بخورند
نافع بود سده را که در جگر بود از سردی کتابه سده جگر بگشاید کرفس منفع
سده جگر بود و جگر سرد را نافع بود و جگر را پاک کند و محلل ریاح بود کراث
سده جگر که از بلغم بود بگشاید کهربا اگر بر صاحب یرقان بندند نافع بود

لادن ملین صلابه جگر بود و قوت جگر بدهد چون سردی و ضعف در و بود
مصطکی اورام جگر را نافع بود و خاییدن وی مقوی جگر بود و سخن آن و
ورم او را تحلیل کند ملوخیا سده جگر بگشاید چون از آب وی سه درم
بیاشامند مومیایی نیم دانگ در آبی که انیسون جوشانیده باشند حل کرده
بر شکم مستسقی طلا کنند نافع بود نانخواه سخن جگر بود آشامیدن وی
نارمشک جگر سرد را عظیم نیکو بود و ملطف اخلاط غلیظ بود و محلل آن
نعنع یرقان را نافع بود فوج درد جگر را نافع بود و تقویت آن بکند ورد درد
جگر را نیکو بود و سده که در جگر از حرارت بود بگشاید هندبا سده جگر
بگشاید و مقوی جگر بود اما مرکبات مستعمل در امراض کبد
مفرح یاقوتی مفرح دلکشا بی مفرح مسیحی همه قوت جگر بدهند معجون
انوش دارو جگر را قوت دهد و رنگ روی سرخ گرداند معجون برشعثا
دردهای جگر که از ریح و لذع و ورم بود پیش از ان که جمع شوند منع کند و
اگر جمع شده باشد تحلیل کند معجون بهرمس صلابه جگر و استسقا را نافع
بود و در بهار استعمال باید کرد مخلص اکبر یرقان را نافع بود تریاق فاروق
استسقا را نافع بود مثرودیطوس سده جگر بگشاید و گونه روی نیکو گرداند
تریاق اربعه تریاق ثمانیه هر دو درد جگر را نافع بود قرص کل اماس کهن را
که در جگر بود سود دارد قرص طباشیر قرص زرشک بزرگ و کوچک قرص ریوند

این جمله جگر را نافع بود و درد آن ساکن گرداند قرص غافث یرقان و درد جگر
زایل کند قرص انیسون قرص سنبل این جمله جگر را نافع بود و سده آن بگشاید
قرص مقل اورام صلب جگر را نافع بود شراب انار ترش شراب ریباس
جگر را نافع بود شراب افسنتین فساد جگر را نافع بود شراب عسل سخن جگر
بود شراب صندل جگر گرم را نافع بود شراب بزوری جهة مستسقی بغایة
نافع بود شراب دینار حرارت جگر را بغایت نافع بود شراب زرشک مقوی
جگر بود مبیه ضعف جگر را نافع بود و تشنگی بنشاند سکنجبین رمانی جگر را نافع
بود و سردی جگر را سودمند بود سکنجبین بزوری استسقا و سوء القنیه را
نافع بود و سده بگشاید قرع مربی بطیخ رقی مربی املج مربی تمر هندی مربی
قراصیا مربی این جمله جگر را نافع بود حلوای ترنجبین حلواء جوز جوارش انار
جوارش زرشک جوارش غوره جوارش امله جوارش فواکه این جمله
جگر را نافع بود روغن بیدانجیر سده جگر سود دارد روغن مازریون استسقا
سودمند بود مطبوخ افسنتین درد جگر را نافع بود مطبوخ هلیله یرقان
سوداوی را نافع بود مطبوخ الاصول درد جگر را نافع بود ماء الاصول استسقا را
نافع بود ضماد صندلین حرارت جگر را نافع بود جلنجبین عسلی استسقا را
نافع بود فصل هجدهم در ادویه امراض معده هیل جهت
معده سرد سودمند بود و قی باز دارد اشج اگر در طعامی کنند قوت هضم بدهد

داشتهای طعام را پیدا کند و ورق وی طعام را هضم کند و سخن معده بود
و متعدی آن و محلل نفخ است مانند زیرباج اما عوض سرکه آب غوره کنند
با سرکه مصعد و قند زیاده و جوجهای ان با قدری عود در کرباس بندند و در دیگ
اندازند و قند و بادام بگلاب حل کنند و در ان ریزند ابرسمیه موافق معده
بود اذان الفار سخن معده و احشا بود اذخر درد معده و ورم آنرا نافع بود
اسارون مسهل بلغم لزج بود که در معده جمع شده بود اشترغاز سرکه وی
معده را نافع بود و قوه وی بدهد و اشتها بیاورد و هضم طعام بکند و سخن
معده بود افسنتین صاحب جامع گوید مقوی معده سرد بود و پاک گرداند
از اخلاط حاره افرنجمشک معده سرد را قوت دهد و غذاهای غلیظ هضم کند
اکلیل الملک چون با شراب بجوشانند و بیاشامند درد معده ساکن گرداند
املج مقوی معده بود و اشتهای طعام باز دارد انبرباریس قوه معده بدهد
و قی باز دارد و حدت معده که ضعیف شود بسبب تب بلغمی نافع بود انیسون
نفخ معده و قراقر را سود دارد انجدان سردی معده را نافع بود و رطوبات
آن خشک گرداند و چون با سرکه بود لطیف کننده غذا بود و زود هضم کند
انفحه مجموع انفحها آنچه بسته بود بگدازد و آنچه گداخته بود ببندد انفحه الارنب
اگر بچه شیرخواره قی کند و شیر در معده وی بسته بود چون قدری بوی دهند
نافع بود انفحه حمار الوحش چون با سرکه بیاشامند نافع بود جهة شیر که در معده بسته

بود وبنیر مایه ابل وغزال نیز همین عمل کند اهلیلج اصفر مقوی معده ودماغ بود
وجهة استرخاء معده نافع بود اهلیلج کابلی مربی آن مقوی معده بود وهضم
طعام بکند وخلل معده محکم دارد وسدهٔ بلغمی بکشاید بادنجان کویند مقوی
معده بود بادرنجبویه مقوی معده بود بزر قطونا لذع معده را نافع بود
بزر الخرفه جهة لذع فم معده نافع بود بزر السداب فواق زایل کند بزر الکمام
فواق امتلایی را نافع بود وبادرا که در شکم بود شربتی سه درم بزر الکور دو درم
ازوی فم معده را پاک کند بستان افروز معده را پاک کند وحرارت آن ساکن
کند چون طبیخ آن با سکنجبین بیاشامند شربتی دو درم ازان بسباسه
معده را قوة دهد بصل چون بسرکه نهند معده را قوت دهد وحرارت وی کم
کند واشتها باز دید کند بصل الزیر اگر با فلفل سحق کنند وبر معده ضماد کنند
درد معده ساکن کند بقلة الحمقا جهة نفث دم ومعده گرم سود دهد خوردن و
ضماد کردن بنفشه بر ورم گرم معده ضماد کردن نافع بود بلح معده را دباغت کند
بول البقر چون دران نشینند درد معدهٔ سرد که از بواسیر بود سود دهد تابول
اشتهای طعام باز دید کند وبدن را قوت دهد ومعده را ترمس اگر کوفته با سرکه
بیاشامند غثیان ساکن کند شربتی سه درم تفاح قوة معده ضعیف بدهد
اگر در میان خمیر بریان کنند قلة شهوة طعام را نافع بود وسویق وی مقوی بود
وقطع قی بکند وشراب وی تقویت تمام بدهد تمر هندی جهة قی دکرب نافع بود

ثمرة الکبر چون بسرکه بپرورند معده را پاک کند جدوار درد معدهٔ بلغمی را نافع
بود وصلابه کردن وجلاب گرم خوردن جوز مقوی معده بود که درد وی از جه
وبلغم غلیظ بود وهضم طعام بکند وچون بسرکه ونمک نهند معده را نافع بود
جوزبوا قوت معده بود خاصه فم معده ومنع قی بکند جوز الکی نفی بلغم ورطوبه
بود شربتی دو درم حب الصنوبر الصغار قوت معده بود چون با افسنتین
ضماد کنند حب الآس معده واحشا را قوة دهد ومنع نفث بکند حب الرمان
قی باز دارد وغثیان ساکن کند وفم معده گرم را قوت دهد وعصارهٔ وی خاصه
ترش چون بپزند وبا عسل بیامیزند جهة ریشها که در معده بود نافع بود حدید
که آهن تافته دران انداخته باشند معده را نافع بود وبیضه را اجزا سخن
معده بود وطعام هضم کند وبادهای غلیظ بشکند وبلغمی خراج را نافع بود حرف
ابیض معده را پاک کند از اخلاط مختلف وبریان ناکرده شکم براند وبلغم
لزج از معده قطع کند حصرم معده را نیکو بود ودفع صفرا بکند حلتیت چون
با سکنجبین بیاشامند شیر که اندرون سینه بود بکداز دحماض ورق وی
تشنگی بنشاند وقطع قی بکند وغثیان صفراوی ساکن گرداند وخمار دفع
کند وآرزوی گل خوردن ببرد خروع سی حب ازوی سحق کرده بیاشامند
قی آورد خس تشنگی بنشاند وبا سرکه اشتهای طعام بدید کند خشخاش
سفید رطوبت معده را وبادهای تیز که از سر فرو آید سودمند بود خل خوردن

وی اضمه را قوت دهد واشتهای طعام بدید کند وصفرایی مزاج را نافع بود و
معده را دباغت کند وتشنگی بنشاند خل الحنصل درد معده را نیکو بود خاصه اگر
طعام در معده هضم نشود خمر جهة شهوة کلبی نافع بود وهضم را یاری دهد و
خولنجان رطوبتی که در معده بود نشف کند وبلغمی مزاج را نافع بود وطعام را
هضم کند جهة معدهٔ سرد بغایة نافع بود خوخ چون طبیخ وی بیاشامند قطع
سیلان فضول از معده وشکم بکند وآنچه تر بود ورسیده اشتهای طعام
بدید کند ومعده گرم را نافع بود خیربوا معدهٔ سرد را نافع بود ومعده را بنیز
از قاقلهٔ بزرگ بود وقی ببندد وغذا را هضم کند ومعده را از اخلاط بلغمی پاک
کند واشتهای طعام بدید کند ونافع بود جهة وجعهای سرد خیار موافق معده
گرم بود دار فلفل قوة معده بدهد وجالینوس کوید معده را پاک کند از رطوبات
لزج دارچینی هضم طعام بکند ودرد معده ونفخ آن که از سردی بود زایل کند و
بادها بشکند وقوت معده بدهد وچون با مصطکی بپزند وآب آن بیاشامند
فواق زایل کند راوند ضعف معده را نافع بود وورم معده را از آزیانج چون
با آب سرد بیاشامند در تسکین غثیان والتهاب معده ساکن کند وراز یانج وابغ
معده بود رطب معده سرد را نیکو بود رمان حلو معده را جلا دهد رمان
حامض التهاب معده را نافع بود وقوت آن بدهد وشراب وی تشنگی بنشاند
وغثیان وقی باز دارد زرنباد درد معده را نافع بود زعفران دابغ ومقوی

معده باشد زعرور جبلی قی باز دارد وقوت معده بدهد زنجبیل محلل ریاح
غلیظ بود که در معده بود ومعده سرد را نافع بود وتری معده را نشف کند سداب
تخم وی جهة فواق که از بلة معده سردی سر معده پیدا شود نافع بود مقدار
یکدرم تا دو درم بعسل یا سکنجبین واگر از آب طبیخ وی مقدار سکرجهٔ با
عسل بیاشامند فواق زایل کند ومجربست سعد ریش معده را نافع بود
وسخن آن بود وقطع قی بکند خوردن وضماد کردن سفرجل مقوی معده
بود وقی وخمار را نافع بود وآب وی فاضلتر از جرم وی بود در تقویت
معده وغثیان قطع کند وتقویة اشتها کند سکر مقوی معده بود وبلغمی که
در معده بود ببرد اید سماق اشتهاء طعام آورد واگر بر معده ضماد کنند شکم
سخت دارد وقی باز دارد ودباغ معده ومقوی آن بود وتشنگی بنشاند
وغثیان صفراوی ساکن کند واگر کسی را قی دایمی بود وهیچ در معدهٔ وی قرار
نگیرد سماق وکمون بکوبد جرپس وبآب سرد بیاشامد قی باز دارد سمسم مسکن
حرقتی ولذعی بود که در معده عارض شود از خلطی تیز یا از شراب یا از داروی
گرم سنبل الطیب فم معده را قوة دهد ومسخن معده بود چون بیاشامند وچون
از بیرون ضماد کنند قی بلغمی باز دارد ومحلل ریاح بود که متولد شود در معده ومقوی
فعلها سکه بود وسده بکشاید وقوة آن بدهد چون با آب سرد بخورد غثیان
ساکن کند سویق الشعیر چون با آب سرد وانار ترش بسرشند یا سفوف سازند

تری معده را خشک گرداند و قی صفراوی باز دارد و غثیان ساکن کند و قوت
معده بدهد سویق النبق معده را سود دهد سویق الرمان معده را نافع بود
و اشتهاء طعام باز دید کند شاهترج قی ساکن کند و غثیان باز دارد که سبب
آن بلغم بود و معده را از فضول مجنس پاک کند و اگر بسرکه بپرورند و بخورند
قی و غثیان باز بندد که سبب آن بلغم بود و مقوی معده و دابغ آن بود شاهبلوط
اسهال که از رطوبة معده بود سود دهد شبت بلغم لزج که در معده بود نافع بود
و فواق امتلایی را نیکو باشد شلجم چون بسرکه بود و خردل اشتهاء طعام آرد
و مقوی معده بود و صنعا نشف رطوبة معده بکند صعتر جبة معده بغایة سودمند
بود و غذاها غلیظ را لطیف گرداند صمغ عربی قوة معده بدهد صندل ابیض
ضعف معده را سودمند بود طباشیر قوة معده بود و قی که از مرة صفرا بود
باز دارد و ضعف معده و التهاب آن و منع خلفة صفراوی بکند و تشنگی
بنشاند و تری کهن از معده نشف کند طرخون معده را قوت دهد عدس چون
با مندبا یا بالسان الحمل یا سلق سیاه یا حب الاس یا قشور رمان یا ورق
گل سرخ یا زعرور یا سفرجل بپزند قوت قبض وی زیادت گردد و مقوی معده
بود عنب الثعلب ورم معده را نافع بود خوردن و ضماد کردن و تشنگی بنشاند
عنبر درد معده سرد را سود دارد و بادهاء غلیظ بشکند عود رطوبت عفن از معده
زایل کند شربتی نیم درم تا یکدرم و نیم قوت معده بدهد غیر آ معده را دباغت

کند

کند و قی ساکن کند فجل بعد از طعام خوردن غذا را یاری دهد در گذشتن از معده
و اگر پیش از طعام بخورند منع کند از آنکه طعام در معده قرار گیرد و جرم وی و ورق
وی با سکنجبین علی قی بآسانی آورد فستق منع غثیان بکند و قوت معده
و فم معده بدهد و پوست بیرون آورد چون در آب خوسانند و بخورند تشنگی
بنشاند و قی باز دارد فلفل هضم طعام بکند قاقله قی و غثیان را نافع بود و با آب
انارین هضم را یاری دهد و معده را پاک گرداند و نشف رطوبة از معده بکند
و کوچک درین افعال اقوی بود از بزرگ قرنفل غثیان را نافع بود و هضم را یاری
دهد و بادها که متولد شود از فضول غذا در معده و مجموع بادها که در شکم بود
بشکند قراصیا معده بلغمی که مملو از فضول بود سود دهد و آنچه ترش بود تشنگی
بنشاند قرفة الدارچینی تقویت معده سرد بکند قنابری معده را نافع بود قثب
قوت معده بدهد و نشف رطوبة معده بود کبر بلغم از معده پاک کند کباب قوت
معده و اعضای باطن بدهد کرفس محرک قی و محلل ریاح بود کرویا نفخ و درد
معده زایل کند چون بدان ادمان کنند شربتی دو درم و بلغم که در معده بود
بگدازد کزبره معده را نافع بود کمثری قوت معده بدهد و تشنگی بنشاند و مسکن
صفرا بود و در سوی دابغ معده بود کمون مجفف معده بود اگر در سرکه خیسانند
و خشک کرده سحق کنند و سفوف سازند قطع شهوة طین بکند و چون با نمک
بخایند و فرو برند قطع سیلان لعاب بکند و چون با سرکه بیاشامند فواق را ساکن کند.

کند و مقوی معده ضعیف و مسخن آن بود اگر یکمثقال در آب خورند بلغم را بزداید
و هضم طعام بکند و بادها بشکند و قی ببندد کنگر زد با آب گرم و سکنجبین یا عسل
قی بآسانی آورد لادن ملین صلابة معده بود و قوت معده بدهد و ضعف
و سردیی که در معده بود زایل کند شربتی تا نیم مثقال لبن المعز معده را نیکو بود
لحم البقر چون بکباج بپزند منع سیلان ماده از معده بکند لوز حلو بریان کرده
معده را سودمند بود ماء الشعیر تشنگی بنشاند و زود از معده بگذرد و زود بیرون
آید و اخلاط سوخته با وی مستفرغ شود ماء الورد قوت معده بدهد بوییدن
و خوردن و طلا کردن ماء العسل قوة معدهٔ سرد بدهد و اشتها آورد مثلث
هضم غذا بکند مخیض معده گرم را نافع بود مرماخور نشف رطوبة معده بود و
مقوی آن و منع قی بکند شربتی یکدرم مشمش بهر دمعده بود مصطکی اورام معده را
نافع بود و مقوی و مسخن و محلل رطوبة آن بود و اشتها بیارد ملح بلغم لزج را از
معده دفع کند و هضم طعام را یاری دهد و درد معده که از سردی بود نافع بود و
مسهل بلغم عفن و سودا بود شربتی نیمدرم مورد مقوی معده بود مومیایی درد معده
که از سردی بود و سوء الهضم دو حبه هر روز بشراب صافی بدهند نافع باشد
نانخواه قطع قی که در معده بود نیکو بود و مسکن ریاح بود و طعام را هضم کند و
غثیان را عظیم نیکو بود و کسی که طعم طعام نداند و مسخن معده بود نارنج التهاب معده
گرم را نافع بود بنج یابس قوة معده بدهد و شکم ببندد و منع نزف و اسهال که از

ضعف

ضعف معده بود بکند خاصه چون بریان کرده با استخوان بکوبند نبید الزبیب و نبید
العسل رطوبت معده را نیکو بود نعنع بغایة موافق معده بود خوردن و ضماد کردن
درد معده زایل کند و قوت وی بدهد و اشتها بیاورد و مسخن معده بود و
قطع قی بکند که از بلغم و خون و ضعف فم معده بود و چون با عود و مصطکی بخایند
فواق زایل کند و هیضه را ساکن گرداند ورد بر معده ضماد کنند قرحه آنرا نافع
بود هندبا مقوی معده بود و مسکن غثیان و حرارة معده بود و مرکبات
مستعمل هم درین امراض مفرح یاقوتی و دواء المسک حلو و دواء المسک مر و مفرح
مسیحی همه قوت معده بدهند و اشتهاء طعام پیدا کنند معجون فلاسفه نوش
دارو برشعثا همه مقوی معده بود اطریفل کوچک و بزرگ و کشنیزی همه مقوی
و مشهی باشند جوارش عود جوارش مصطکی جوارش زنجبیل جوارش
زیره و جوارش زرشک همه مقوی و مشهی و هاضم باشند مثرودیطوس
تریاق فاروق تریاق اربعه تریاق ثمانیه این جمله نفخ و درد معده را نافع بود
قرص گل کوچک و بزرگ قرص زرشک کوچک و بزرگ درد معده و ورم آنرا نافع
بود قرص سنبل ورم صلب معده را نافع بود سفوف حب الرمان سفوف
عود سفوف سماق این جمله رطوبت معده را نافع بود و شراب سفرجلی شهوة
ساقط را یاری دهد و منع قی بکند و تشنگی بنشاند شراب تفاح قوت فم معده
بدهد و قی ساکن گرداند شراب رمان حامض قی و غثیان باز دارد و قوت

معده بدهد واشتها بیاورد شراب رمان حلو مقوی بود شراب فواکه ستی
ساکن کند وقوت معده بدهد وتشنگی ساکن کند شراب ریباس قی بازدارد
وقوة معده بدهد واشتها بیاورد شراب آس قوت معده بدهد وهضم را
یاری دهد شراب نیلوفر خشونت معده را نیکو بود شراب نعناع غثیان و
فواق را نافع بود شراب العنب قرحه معده را نافع بود شراب نارنج شراب
حماض شراب لیمو شراب عود شراب صندل شراب غوره شراب زرشک
شراب عنبر این اشربه همه مقوی معده ومشهی است سکنجبین ساده تشنگی
بنشاند ومعده را از بلغم پاک کند وسده آن بگشاید سکنجبین رمانی معده را
از فضول پاک کند وسده آن بگشاید سکنجبین رمانی معده را قوت دهد
رب به مقوی دل است ومحشی معده بود وقی وغثیان بازدارد وتشنگی
بنشاند رب سیب رب غوره رب مورد رب لیمو رب انار رب زرشک
رب امرود رب حمر توت رب فواکه این جمله معده را نافع بود جلنجبین
سکری جلنجبین عسلی هر دو مقوی معده ومقوی هاضمه بود مربی به مربی
سیب مربی امرود مربی جوز مربی هلیله مربی زنجبیل مربی آمله مربی اشترغاز
مربی تمر هندی مربی جمیع این مربیات مقوی معده ومقوی هاضمه باشند
از حلاوی حلوای سوهان حلوای شونیز حلوای به حلوای سیب حلوای امرود و قسط
علی قبیطه قندی ابلوچک مناش مشکینک کعب الغزال این جمله معده را بسیار

زبان ندارد ومضرتی نرساند شلغم بسرکه پیاز نیز گ بادنجان مخمر ماهیابه آبکامه
رقیق سیر هنیر این ادامها معده را زیان ندارد شراب ریحانی منصف بادره
مثلث مختوش جمهوری نبیذ الزبیب نبیذ التمر اندکی ازین اشربه معده را نافع
بود وازادهان روغن گل سرخ روغن مصطکی روغن بابونه روغن قسط
روغن شبت روغن شونیز روغن به روغن بابونه روغن ناردین روغن
سداب روغن مجموعه روغن عنبر روغن عود روغن برکاست روغن کندر
این روغنها همه معده را نافع بود **فصل نوزدهم در ادویه امراض**
سپرز اسقیل صلابت سپرز را نیکو بود اسارون جهت صلابت سپرز نیکو بود
آشق محلل صلابت سپرز بود وچون بروی طلا کنند واگر مقدار یکدرم با سرکه
بخورند ورم سپرز بگدازاند اصل الکبر جهت سپرز بغایت سودمند بود خوردن
با سرکه یا با سرکه وعسل طلا کردن اکلیل الملک اگر با افسنتین بر ورمهای سپرز
ضماد کنند نافع بود انیسون سده جگر بگشاید افسنتین چون با سرکه بپزند وبر
سپرز ضماد کنند نافع بود بزر الفجل جهت سپرز کهن شده سه روز هر روز دو درم
کوفته وبیخته با سکنجبین بیاشامند بغایت نافع بود بزر الانجره با سکنجبین
سپرز را نافع بود بزر البنجنکشت دو درم از وی باده درم سکنجبین ورم سپرز را
نافع بود واگر با سرکه جوشانیده بر سپرز ضماد کنند سود دهد بزر الکتان نافع بود
جهت احتراق صفرا ودرم کرم که در سپرز بود بسباسه سپرز را نافع بود بول الناس

جهت مطحول عجب نافع بود بول الابل صلابت سپرز را سود دهد خاصه با لبن لقاح
آشامیدن ترمس سده سپرز بگشاید وچون در سرکه شراب خوسانند نه
شبانروز وهر صبح چهار دانه از آن بخورند سپرز بگدازد وضماد کردن نیز
بغایت نافع بود ثمره اکلبر چون بنمک وسرکه بپزند سده سپرز بگشاید وطبع
نرم دارد جزر چون بسرکه ونمک نهند سپرز را نافع بود جرجیر چون با آب و
سرکه بپزند وبر سپرز ضماد کنند نافع بود جوز بوا درد سپرز کهن شده را نافع بود
حبة الخضرا درد سپرز که از سردی بود سود دهد حرف علیقی سپرز را خوردن و
با عسل طلا کردن نافع بود خردل سپرز را بگدازد خل سپرز را نافع بود وماده نیز
دفع کند چون بروی ریزند دار فلفل سده سپرز را نافع بود راوند ورم سپرز را
نافع بود رازیانج سده سپرز بگشاید زعفران سپرز را بغایت نافع بود سنبل
درد سپرز را نافع بود صدف چون بر سپرز ضماد کنند ورها کنند تا خود رها کند
بغایت نافع بود صعتر اگر با سرکه بیاشامند مطحول را نافع بود طرفا چون ورق
وبیخ وقضبان وی با سرکه یا شراب بپزند سپرز را نافع بود واگر ورق وی
با آب بپزند وبا شراب ممزوج کنند وبیاشامند سپرز را بگدازد عظم کعب بقر
چون بسوزانند وخاکستر آن با سکنجبین بیاشامند ورم سپرز را بگدازاند
فاشرا سپرز سخت شده را بگدازد چون بیاشامند یا با انجیر از بیرون ضماد
کنند فوه چون با سکنجبین بیاشامند ورم سپرز بگدازد قعابری سده

سپرز بگشاید که نیکوترین چیزها بود جهت سپرز خوردن وضماد کردن خاصه با آرد
جو وبسیاری از وی ماده از سپرز مستفرغ گرداند ومسهل خلط خام بود دارچینی
بسرکه نهند سده سپرز بگشاید وچون از ثمره سی روز دو درم با شراب بیاشامند
سپرز بگدازد وقضبان وی نافع بود جهت سپرز واولی آن بود که در نمک آب
نهند چند روز بعد از آن بسرکه نهند بعد از چهل روز بخورند سپرز را بگدازد اما باید
که زیت شسته بران ریزند وبخورند کرفس مفتح سده سپرز بود کبریت
چون با شراب بیاشامند چند روز درد سپرز زایل کند وبر سپرز ضماد کردن
سود دهد کرم چون خاکستر چوب وی با روغن گل وشراب وسرکه ضماد کنند
بر ورم گرم که در سپرز بود سود دهد کعب التیوس چون با سکنجبین بیاشامند
سپرز بگدازد لبن اللقاح سده سپرز بگشاید مازریون اگر در سرکه خوسانند
وبر سپرز نهند بگدازد ورق الطرفا چون بپزند وبر سپرز نهند یا آب آن
بروی میریزند نافع بود ورق الخلاف عصیر وی درد سپرز وصلابت آن
وسده آنرا نافع بود هلیله با سده سپرز بگشاید **اسامی کتابات مستعمل
در امراض سپرز** برشعثا درد سپرز ریحی وورمی را سودمند بود معجون هرمس
سپرز را نافع بود سوطیر الطحال را نافع بود تریاق فاروق ومثرودیطوس
تریاق اربعه تریاق ثمانیه کل آن صلابت سپرز ودرد آنرا نافع بود خوردن
ومالیدن قرص ریوند صلابت سپرز وورمها آنرا نافع بود قرص کبر خاص

جهة سبرز ست قرص بحکنت سپرز را بکدازد و سده آن بکشاید قرص
افسنتین سده سپرز بکشاید قرص قوه درد سپرز که از باد بود نافع باشد
قرص کزباز جالینوس ساخته جهة کداختن سپرز مجربست سفوف الطحال
سپرزی که از باد غلیظ قوة گرفته باشد بکدازد شراب افسنتین شراب
دینار سکنجبین بزوری همه سپرز را نافع بود روغن کل سرخ روغن بیدانجیر
روغن شبت روغن شونیز این جمله سپرز را نافع بود فصل
بیستم در ادویه اسهال الخیار طبیخ وی با قند امیخته سحج امعا را نافع
بود بزر الجبازی سحج و ریش روده را نافع بود سبابه سحج را و نفث دم را
نافع بود تبد ریش روده را نافع بود بلوط قرحه امعا را نافع بود جفت
بلوط ریش روده را نافع بود دم الاخوین جالینوس گوید گوشت بر
جراحتها که در امعا بود برویاند را وند قرحه امعا را نافع بود سماق بطبیخ
آن حقنه کردن و خوردن و دران نشستن و سماق بر طعام ریختن قرحه
امعا را نافع بود شحم المعز جهة لذع معده و ریش آن و سحج نافع بود شمع
چون ده حب ازان هر یک بمقدار جاورسی در حشو بی از برنج یا جاورس
کنند و بخورند قرحه امعا را نافع بود عناب اگر با استخوان طحن کنند قرحه
امعا را نافع بود قشار الکندر جهة قرحه امعا چون بخورند نافع بود کراع سحج
امعا را نافع بود لبن اللقاح قرحه امعا را نافع بود لحیة التیس سودمندترین

جزها بود جهة قرحه امعا کوز طلوا امعا را نافع بود لحیة التیس و مصطکی جهة قرحه
امعا نافع بود دواورام امعا را سود دهد و مسکن بعضی ازان بود که از رطوبة باشد
و درد قرحه امعا را نافع بود امام رکبات مستعمل در اسهال سفوف
حب الرمان ضعف روده را نافع بود سفوف مقلیا ثا ریش روده را نافع بود
فصل بیست و یکم در امراض قولنج و مغص اسقیل تخم وی جهة قولنج که
سخت بود و دوار آن نبود نافع باشد چون کوفته با شراب بسرشند و حبها
سازند بمقدار نخودی و یک حب ازان استعمال کنند و از عقب آن آب گرم که
بوره ارمنی دران جوشانیده باشد بیاشامند اهلیلج کابلی قولنج را نافع بود
بزر الانجره چون نیم مثقال با آب گرم و عسل بیاشامند قولنج بگشاید بزر الکنث
جهة قولنج سخت شده بغایت مفید بود ثوم درد روده را نافع بود وقتی که بی
تب بود و قولنج را سود دارد جاوشیر قولنج را نافع بود جدوار قولنج بگشاید
جند بید ستر چون با سرکه بیاشامند بیک درم مغص را نافع بود و قولنج را سود
دارد خواه ریحی و خواه بلغمی خوردن و طلا کردن و حقنه کردن حب الرشاد اگر سه درم
بکوبند و بیاشامند قولنج بگشاید حرف چون یک درم سحق کرده با آب گرم بیاشامند
طبیعت براند و قولنج بگشاید و بادی که در روده بود تحلیل کند خک قولنج را نافع
بود حلبه اگر پیش از طعام با مری بخورند شکم براند و خلطهای بد دفع کند حنظل
بیخ وی در حقنه قولنج را نافع بود خیار شنبر مثقالی چون بیاشامند قولنج بگشاید

جز والدیک والدجاج اگر با سرکه یا شراب بیاشامند قولنج را نافع بود خیارشنبر
قولنج بگشاید خطمی سه درم ازوی آشامیدن قولنج را نافع بود یک مرق خروس
پیر با شبت و بسفایج قولنج را نافع بود زیت قولنجی که سبب آن ورم امعا بود
یا سده که از ثفل یا سبل باشد حقنه با آن نافع بود سداب چون با شبت
خشک بپزند و بیاشامند مغص را ساکن کند و چون با زیت بپزند و بدان حقنه
کنند نفخ قولون و نفخ مستقیم را نافع بود و چون بیاشامند همچنین سکبینج قولنج را
نافع بود و چون بیاشامند یا در حقنه کنند و سردی که در امعا بود و مغص را نافع
بود خوردن و طلا کردن سلیخه قولنج را سود دهد بامری و توابل شبت مغص را
نافع بود صمغ دامیشا جهة بادهای غلیظ که عارض شود در معا و سده آنرا نافع
بود چون بخورند یا از بیرون طلا کنند غاریقون اگر باندکی جند بید ستر
استعمال کنند قولنج ثفلی و بلغمی و جمیع انواع آن الا ایلاوس بگشاید فربیون
قولنج را نافع بود شربتی قیراطی یا دانگی قنطوریون صغیر قولنج که سبب آن
بلغم بود بگشاید کرویا نفخ امعا و مغص را نافع بود مرزنجوش مغص را نافع بود
منطرا شیع دانگی ازان با دانگی محموده و یک درم کثیرا همه سحق کرده و ده درم خمیره
بنفشه با آب گرم بخورند قولنج را نافع بود مصطکی مغص که از رطوبت بود تسکین
کند نارنج پوست آن خشک کرده سحق کرده با آب گرم بخورند در زمان تسکین
مغص کند امام رکبات مستعمل دران جوارش کمونی اقتیمونی اگر قولنجی

بران مداومت کند از قولنج ایمن باشد جوارش سفرجلی مسهل قولنج بگشاید
و بآن مخصوص است و امعا را از رطوبة فضلی پاک کند برشعثا دردها و بادهای
گرم و سرد مراری و سوداوی و قولنج همه را نافع بود مخلص اکبر تریاق
فاروق هر دو قولنج بگشایند مثرودیطوس قولنج بگشاید و درد امعا اغلاظ
و خناق همه را نافع بود تریاق اربعه تریاق ثمانیه هر دو بادهای غلیظ که در روده
باشد نافع بود ایارج فیقرا قولنج بگشاید شراب دینار قولنج را نافع بود
حلتیت سکری و عسلی هر دو قولنج را نافع بود روغن کل سرخ روغن بابونه و
روغن شبت و روغن ناردین روغن ریحان روغن زنبق روغن حنه و
روغن مرزنجوش روغن یاسمین روغن فربیون این جمله قولنج و ریاح
غلیظ را نافع باشند فصل بیست و دوم در ادویه قاتل دود
ابهل اگر ثمره وی سه درم سفوف سازند کرمهاء مجموع بکشد برنج از قاتلات
دود هیچ از ادویه باد نمیر سد شربتی ده درم با شیر تازه جهة حب القرع برنجا
چون با عسل بیاشامند کرمها بکشد و حب القرع بیرون آورد ترمس سه درم
از آرد با عسل لعق کنند یا با سرکه بیاشامند کرم بکشد و طبیخ آن نیز کرم بکشد و
طلا کردن بر ناف اطفال همین عمل کند جوز کرم دراز و حب القرع بیرون آورد
حرف پنج درم کوفته با آب گرم حب القرع بیرون آورد حلتیت حب القرع بکشد
شربتی نیم درم حمص چون شب بسرکه خوسانند و بامداد بناشتا بخورند و حیر کنند

تا پنج روز کرم بکشد زنجبیل کرمها بکشد و شربتی تا دو درم باشد سداب چون
بازیت بپزند و بخورند کرم بکشد سرخس چهار مثقال با عسل حب القرع بکشد
واین قول جالینوس است و دیسقوریدوس گوید با شراب چهار درم حب
القرع بکشد و سه درم با شراب کرم دراز بیرون آورد و دو درم با دکر ادویه عمل
کند و تنها نکند سعد کرمها و حب القرع بیرون آورد چون بشراب بپزند و ده درم
از آن شراب بیاشامند ستمونیا یکجزو از آن با دو جزو تربد با شیر تازه بیاشامند
بناشتا کرم بزرک و خرد بیرون آورد و مجربست سکبینج چون بیاشامند کرم کدو دانه
و کرمهاء دیکر بکشد شربتی سه ربع درهمی شونیز چون بکوبند و با آب حنظل تر یا
خشک جوشانیده با آب در منه بسرشند و بر ناف طلا کنند کرمهاء مجموع بیرون
آورد صعتر چون بپزند و آب آن بیاشامند کرم بکشد و حب القرع بیرون آورد
قسط چون با آب بخورند حب القرع و کرمها بیرون آورد شربتی تا یک درم باشد
قنبیل حب القرع و مجموع کرمها بکشد و بیرون آورد شربتی تا دو درم کاکنج کرمها
و حب القرع بیرون آورد چون یکی از آن خشک کرده با جزوی در منه سحق کرده
بیاشامند شربتی دو درم کرویا حب القرع و همه کرمها بیرون آورد شربتی تا
دو درم کشنیز خشک کوفته دو درم کرم بکشد مازریون حب القرع و کرمها بیرون
آورد شربتی دو درم کورت دو درم کرم بکشد نانخواه حب القرع و کرمها بیرون
آورد شربتی یکمثقال نارجیل کهنه وی کرم را بکشد و حب القرع بیرون آورد تخم

عصارهٔ وی چون با سرکه بیاشامند کرم دراز بیرون آورد نارنج پوست آن
خشک کرده اکر بدان ادمان کنند با زیت کرم و حب القرع بیرون آورد نفط بمثقال
با آب بخورند حیات و حب القرع بیرون آورد ورق الخوخ چون بر ناف طلا
کنند کرم بکشد اطریفل دیدان کرمها بیرون آورد روغن بید انجیر حب القرع را
نافع بود **فصل بیست و سیوم در ادویه امراض مقعد** اترج اکر دانه
وی بخور کنند بواسیر را نافع بود اسفیداج جهة شقاق نافع بود اصل الکبر بواسیر را
نافع بود چون بپزند و در آب آن نشینند آس اکر بجوشانند و در ان نشینند
جهة بیرون آمدن مقعد بغایة نافع بود آفرنجشک بواسیر را بغایة نافع بود اقاقیا
استرخاء مقعد را نافع بود اکلیل الملک چون بپخته بپزند و بر ورمهاء کرم که در مقعد
بود ضماد کنند زایل کردد املج مقوی مقعد و اعصاب بود و جهة بواسیر نافع بود
انجبار اکر طبیخ وی با قند و منجه بیاشامند خون که از بواسیر آید باز بندد انجدان
اکر با سرکه بپزند در پوست انار و ضماد کنند بر بواسیر نافع بود اهلیلج کابلی بواسیر را
نافع بود بارزد اکر دو درم با آب بیاشامند بواسیر برد و چون سه نوبت
بیاشامند دکر عود نکند البته و رازی کوید محروری مزاج را نباید که استعمال
کند بادنجان کل وی در سایه خشک کنند و سحق کنند طلای نافع بود جهة بواسیر
و اکر کل وی با مثل آن بادام تلخ بیامیزند و بروغن بنفشه بر بواسیر طلا کنند زایل
کند بزرکتان چون سوخته و سحق کرده بر ریش مقعد افشانند خشک کرداند و

جهة شقاق مقعد نیکو بود بزر الکراث اکر در شیب مقعد بخور کنند بواسیر زایل کند
بزر البنج بواسیر قطع کند چون بسوزانند و بران ضماد کنند بصل بر مقعد ضماد
کنند ورم آنرا تحلیل کند و درد ساکن کرداند بلادر اکر در شیب بواسیر دود
کنند خشک کرداند و خون از بواسیر باز بندد بنفسج درد مقعد و شقاق و ورم
آن ضماد کردن نافع بود بغایت ورق وی چون بکوبند و آب آن بکیرند و با
قند بکوبد کسانی که مقعد ایشان بیرون می آید نافع بود بورق بواسیر و نواصیر
که در مقعد بود چون سحق کرده با روغن کل بسرشند و بران کنند زایل کند و بجا
صحت آورد بنفشه جراحت مقعد را نافع بود جدوار چون در بواسیر بمالند درد
ساکن کند و ورم آنرا تحلیل کند جوادبجیر آن بواسیر را نافع بود جوز السرو اکر
بجوشانند و در آب آن نشینند مقعد که بیرون آمده باشد نافع بود حب الاس
بواسیر و ورم مقعد را نافع بود حلبه بواسیر را نافع بود و لعاب وی با روغن
کل شقاق را سود دارد حلتیت بواسیر را نافع بود حماض املا مقعد مسترخی را بصلاح
آورد حنظل بیخ اصل آن بواسیر را نافع بود حب الغار جون در طبیخ آن نشینند
صلابه مقعد نرم کند خبث الحدید خون بواسیر قطع کند چون به پاره پشم برکیرد
خبث الفضه چون در مرهم کنند منع خون از نواصیر و بواسیر بکند خطمی ورم مقعد که
از کرمی بود سود دهد خل چون صوف ناشسته بآن تر کنند و بر بواسیر نهند با
بعضی ادویه موافق آن نافع بود خنفسا اکر با زیت بجوشانند و از ان روغن

در بواسیر بمالند نافع بود و اکر بآن ادمان کنند دانه بواسیر قطع کند خیری کل وی
چون در موم روغن کنند شقاق مقعد را نافع بود دم الاخوین شقاق مقعد را سود
دهد و قطع خون رفتن بکند از هر موضع که باشد دیکبه دیک بواسیر را قطع کند
و بوی بد آن ببرد دراوند بواسیر و نواصیر که در مقعد بود چون سحق کرده بران
باشند خاصه با انزروت نافع بود و بدن را پاک کرداند از همه دارها رصاص
اکر آنرا با عصاره سرد مثل کشنیز تر و روغن زیت یا روغن کل یا روغن بنفشه یا روغن
مورد حل کنند و بر اورام مقعد و قروح آن و بواسیر بمالند نافع بود رماد حطب
الکرم اکر سحق کرده در خرقه کنند و بر بواسیر ضماد کنند کرم کرده و چون سرد شود دکر
کرم کنند بپایی و بدان ادمان کنند بغایة سودمند بود رأس السمک چون بسوزانند
جهة شقاق مقعد نافع بود ریباس بواسیر را نافع بود ریحان بواسیر را نافع بود
زرنیخ با زیت یا روغن کل جهة کل بواسیر نافع بود زعفران چون در ضمادات مقعد
داخل کنند نافع بود زعفران الحدید بواسیر رسته از مقعد را نافع بود زنجار چون
با رازیانه و روغن کل خلط کنند بواسیر و نواصیر مقعد را نافع بود سرطان خاکستر
آن شقاق مقعد را نافع بود سرو و وردن ان چون با موم در زیت شیرین بیامیزند
و بر مقعد نهند مقوی آن بود سعد بواسیر را عظیم نافع بود و اعصاب را قوة دهد
سفرجل بطبیخ وی حقنه کردن شقاق مقعد را نافع بود سلخ الحیه اکر در زیت
بپزند و از ان زیت موم روغن سازند نافع بود جهة مقعد و اکر بکیرم از ان پاره بار

کنند وبادودرم آرد جو بسرشند ودرآتش دفن کنند تا پخته شود وصاحب بواسیر
بخورد بغایة نافع بود سماق چون با عسل بیامیزند بواسیر را نافع بود وچون با فحم
چوب بلوط بر بواسیر نهند نافع بود ونقیع آن چون بپزند تا غلیظ شود انفع از
جرم آن بود سمن بر مقعد مالیدن بواسیر را نافع بود سندروس بواسیر را
نافع بود وخون رفتن ازان ببندد سورنجان را خاصیتی عجب در بواسیر باطن
چون نیم درم ازان سحق کرده بروغن کوسفند کهنه سرشته به بینه برگیرد دو شب محتاج
شب سیوم نبود صبر ریشهای مقعد دشوار چون بآب طلا کنند خوش شود واگر
بر بواسیر طلا کنند ببندد آزد وبهترین معالجات این زحمت بود وبعد ازانکه ببندد ازد
روغن گل سرب بان حل کرده بمالد طرفا بخورد وی سه بواسیر را خشک گرداند
طین ارمنی با اقاقیا طلا کردن بوست بواسیر بیرون آورد علیق تضمید بورق
آن بواسیر دامیه را نافع بود فیل اگر نشاره عاج جزوی با مثل آن براده آهن
بیامیزند وبغایة سحق کنند وبر بواسیر مقعد باشند بغایة نافع بود قشر الرمان
مقوی مقعد وقاطع خون بواسیر بود قنابری آب وی بر بواسیر ضماد کردن نافع
بود کبر تدهین بیخ آن در شیب بواسیر نافع بود کراث چون با روغن ومری بپزند
وبخورند بواسیر را عظیم سودمند بود وآشامیدن طبیخ آن همین سبیل وچون
آب وی با سرکه وکندر وشیر یا روغن گل بیامیزند وبر بواسیر رطوبی ضماد کنند بغایة
نافع بود کرم خاکستر چوب وی چون با سرکه ضماد کنند بر مقعدی که بواسیر ازان قطع

کرده باشد نافع بود کهربا چون بواسیر ببندد لادن با پیه خوک حل کرده بر ورم مقعد
نهند درد ساکن کند مرارة البقر مفتح افواه بواسیر بود مصطکی جهة بیرون آمدن
مقعد نافع بود مقل خوردن و دود کردن وبرگرفتن بواسیر را نافع بود وادرام
مقعد تحلیل کند نعنع صاحب بواسیر را عظیم نافع بود بورق آن ضماد کردن ورد
مسکن وجع مقعد بود چون بیه مرغ طلا کنند سحق کرده وشنی بوشیدن آن
ایمن گرداند از بواسیر یتوع لبن ان بواسیر را قلع کند **اما مرکبات مستعمل
در این امراض** معجون فنجنوش بواسیر وتباهی مزاج را نافع بود اطریفل کوچک
اطریفل بزرگ اطریفل مقل اطریفل افتیمون تریاق فاروق مثرودیطوس سفوف
مقلیاثا حب مقل اهلیلج مربی آمله مربی روغن شقایق مرهم شادنج این جمله
بواسیر را نافع بود **فصل بیست وچهارم در امراض کرده ومثانه**
انبوس اگر بسوزانند وعسل کنند وبیاشامند سنگ کرده ومثانه بریزاند اذان
الفار ادرار بول کند بغایة اذخر سنگ کرده ومثانه بریزاند وادرار بول کند
ارز علة کرده ومثانه را نافع بود اسقیل بول براند اسارون کرده ومثانه را قوة
دهد اشقاقل ادرار بول کند اشق سنگ کرده بریزاند شربتی نیم درم اسنان
نیم درم ازوی عسر البول بگشاید اصل السوس جرب کرده ومثانه ودرد کرده را
نافع بود وسده کرده بگشاید اقحوان سنگ کرده بریزاند شربتی سه درم اکلیل
الملک اگر اورا با خار خسک وبابونه وبرگ کلم بپزند وبرزهار طلا کنند بول براند

انیسون سده مثانه بگشاید انجدان اسر البول را نافع بود وتسخین کرده کند شربتی
یکدرم لیل شاخ سوخته وی دو مثقال درد مثانه را سود دارد بارزد اگر با عسل
لعق کنند سده کرده بگشاید شربتی سه ربع یکدرم بابونج طبیخ آن خوردن ودران
نشستن بول براند وسنگ کرده بریزاند برنجاسف سنگ کرده بریزاند شربتی
سه درم بزر سیاوشان بول براند شربتی سه درم بزر الکرفس البستانی بول براند
وسده کرده بگشاید شربتی سه درم بزر خطمی سنگ کرده بریزاند بزر جزر بستانی
بول براند بزر رجلی اگر با سرکه بیاشامند بول براند شربتی دو درم بزر الالنجره
اگر با سکنجبین بیاشامند درد کرده را نافع بود شربتی نیم مثقال بزر کتان
ادرار بول کند شربتی سه درم بزر کراث یکدرم ازان سنگ کرده بریزاند
بزر قثا بول براند شربتی پنج درم بزر بطیخ بول براند وده ری کرده ومثانه پاک
کند وسوزش آن قطع کند وبقیت اورام حاره آن تحلیل کند شربتی دو درم
بسباسه سلس البول که از سردی بود زایل کند خوردن وضماد کردن شربتی
دو درم بطیخ ادرار بول کند وسنگ کرده ومثانه بریزاند بطیخ رقی اگر آب
مرو با سکنجبین بیاشامند بول براند ومثانه بشوید وآب آن چون با قند
بیاشامند بر نذر یاده کند بقلة الحمقا جهة سوزش مثانه ودرد آن نافع بود و
بلوط چکیدن بکمتر را نافع بود بنفشه حرقت مثانه را سود دارد بهمن سنگ مثانه
بریزاند توت سیشرین بول براند تین رطب کرده را سود دهد ومثانه را از رمل

وسبزه بود پاک گرداند تین یابس شراب وی کرده ومثانه را نافع بود ومسخن کرده
بود وتقطیر البول را نیک بود وچون با فودنج وسعتر وحاشا بخورند کرده ومثانه را
پاک کند توم بول براند جاورس بول براند جاوشیر چکیدن بول وجرب مثانه را
نافع بود جدوار درد کرده ومثانه را وعسر البول با شیره تخم خیارین بدهند سود
دارد وقرحه مثانه وگرفتن بول را ببساید وبر مثانه ضماد کنند وقدری در احلیل
چکانند بول بگشاید وریم بیرون آورد وشفا یابد جراد چون بخور کنند عسر البول را
نافع بود وتقطیر البول را سود دارد جوز بول براند جند بیدستر اگر در قضیب
چکانند عسر البولی که از خلط بلغمی بود سود دهد جوز بوست درخت آن وورق
آن چون دو مثقال بیاشامند تقطیر البول را نافع بود جوز بوا عسر البول را
نافع بود حب الکاکنج بول براند وریش کرده ومثانه را نافع بود شربتی دو درم
حب الصنوبر الکبار مثانه وکرده را قوت دهد شربتی چهار درم حب الآس بول
براند وریش مثانه را نافع بود تر وخشک هر دو شربتی سه درم حب النیل عسر
بول که از حرارت بود زایل کند شربتی سه درم حبة الخضرا مسخن کرده بود وبول
براند حرقت سردی کرده را نافع بود خرا بول براند شربتی یک درم خسک عسر البول را
ودرد مثانه را نافع بود وسنگ کرده ومثانه بریزاند شربتی دو درم حلبه سردی
مثانه وچکیدن بول را نافع بود حلتیت بول براند شربتی نیم درم حماض
سنگ مثانه بریزاند چون با شراب بپزند وبیاشامند حمص بول براند و

وطبیخ نخود سیاه سنگ کرده بریزاند و ادرار بول از همه نخودها زیاده کند و سده
کرده بکشاید حمام گوشت وی کرده را نافع بود حمار وحشی پیه وی بارد غت
قسط جوشانیده درد کرده که از بلغم و باد بود نافع بود جنابری ورق وی
چون با بیخ بجوشانند و ضماد کنند بول براند و درد مثانه ساکن گرداند و ورق
تروی اگر با روغن بپزند و ضماد کنند براورام کرده و مثانه تحلیل کند و بول
براند و گل وی جهة قرحه کرده و مثانه نافع بود و خوردن و ضماد کردن و درد
قضیبان وی همین نافع بود خبث الحدید قطع سلس البول بکند و اسفل را
محکم دارد طلا کردن و قرحه مثانه را نافع بود جوز الغار اگر با کندر و شراب
بیاشامند سنگ کرده بریزاند و چون بپزند و در و نشینند عسر البول را نافع
بود خطمی طبیخ بیخ وی چون بیاشامند عسر البول و قرحه امعا و سنگ کرده را
نافع بود خل العنصل سنگ مثانه بریزاند خرا انجه سپید و رقیق بود ادرار بول
کند و شراب کهنه بول براند خولنجان درد کرده را نافع بود و دردهای بلغمی و
سوداوی را زایل کند خیار بول براند دارچینی درد کرده و عسر البول را نافع
بود دهن بول براند داغ مرطب کرده بود دم التیس سه درم با شراب شیرین
یا آب کرفس کوهی در وقتی که درد ساکن بود خوردن سنگ کرده بریزاند و این
مجربست دیک چون با شیر بپزند قرحه مثانه را نافع بود و سنگ کرده و مثانه
بریزاند و بول براند راز یانه بول براند و محلل ریاح بود و سنگ کرده را وند

دو درم با شراب ریحانی خوردن درد کرده و مثانه را نافع بود و سنگ مثانه بریزاند
و تقطیر البول را نافع بود و تخم راز یانه خشک سده کرده و مثانه بکشاید رمان
حامض ادرار بول زیاده از شیرین کند روث الحمار الاهلی چون تر بود و بفشارند
و آب آن بیاشامند سنگ کرده بریزاند و سرگین اسب همین عمل کند زبیب
گوشت وی کرده و مثانه را نافع بود زیل الحمام درد کرده را نافع بود و اگر با آب
بپزند و کسی را که عسر البول بود در آن نشیند بغایة نافع بود و سرگین کبوتر سرخ
چون دو درم با سه درم دارچینی بیاشامند سنگ کرده بریزاند و گویند سرگین
کبوتری که بزرکتان خورده باشد سنگ کرده بریزاند و مجربست زجاج
سوخته وی سحق کنند سنگ کرده و مثانه بریزاند چون با شراب بیاشامند
و اگر محرق مستعمل کنند باید که بغایة سحق کنند زرنباد بول براند زعفران بول براند
و مثانه و کرده را پاک کند و اصل وی چون با شراب بیاشامند بول براند
سادج بول براند سعد سنگ بریزاند و تقطیر البول را و ضعف کرده و مثانه را
نافع بود و بول براند شربتی یکدرم سنجل شیرین بول براند و مربی در عسل ادرار
زیادت کند و تقطیر عصارهٔ او در قضیب حرقة بول را نافع بود سکر با روغن
گاو یا گوسفند آشامیدن احتباس بول را سود دارد و مجربست و خشونة مثانه
زایل کند و سده بکشاید و کرده را نافع بود سکر العشر کرده و مثانه را نافع بود سکنجبین
سنگ کرده بریزاند و بول براند سماق کثرة بول را نافع بود و چون بر ناف

وبن قضیب ضماد کنند نافع بود سلس البول را که سبب آن استرخا بود سمن ده درم
با پنج درم سکر بخورند فی الحال بول براند و مجربست سمور پوشیدن وی
کرده را نافع بود شاهبلوط مثانه را نیکو بود و پاک گرداند از اخلاط بد شبث
طبیخ جه او سنگ کرده و مثانه بریزاند و خوردن پنج درم از شبث همین عمل
کند شونیز اگر با عسل و آب گرم بیاشامند سنگ کرده و مثانه بریزاند و با
عسل و روغن گاو خوردن جهة درد کرده نافع بود و ادمان آن بول براند شربتی
از و نادری شیح بول براند صمغ اللوز المر بول براند صمغ الاجاص با شراب
بیاشامند سنگ کرده و مثانه بریزاند صمغ الزیتون بول براند مطلق نیم مثقال
سنگ بریزاند عسل بول براند عصاره السوس ریش مثانه را نافع بود
عقرب خاکستر وی سنگ کرده و مثانه بریزاند شربتی دانگی یا نیم دانگ عناب
درد کرده و مثانه را نافع بود عود منع ادرار بول که از سردی و ضعف مثانه بود
بکند عنبر ابول ببندد فاشرا چون اول آن بود که نبات وی بروید بخورند
بول براند فجل بول براند و درد کرده و مثانه را نافع بود و ده درم آب
ورق آن بیاشامند خوردن سنگ بزرگ و خرد مثانه بریزاند و اگر اندرون
فجل خالی کنند و چهار درم تخم شلغم در آن نهند و سر آن باز جای نهند و در
خمیر گیرند و در میان آتش نرم نهند تا بپزد و بیرون آرند و اندکی سرد کنند و
بخورند سه روز پیاپی سنگ بریزاند و بغایة مجربست فربیون سردی کرده را نافع

بود فراخ الحمام کرده را فربه کند و چون در دیگ اندازند و روغن کنجد بر سر آن کنند
چندانکه آنرا بپوشانند و نمک و هیچ توابل در آن نکنند و بپزند و بخورند سنگ
بیرون آورد فقاع اذخر طبیخ وی سنگ بریزاند و بول براند و درد کرده را سود دهد
فلفل اسود بول براند فوة تا حدی ادرار بول کند که خون بیاید فاقله چون با
تخم خیارین بیامیزند سنگ کرده بریزاند فرفخ سوزش مثانه را که از خلط تیز بود
نافع بود قرنفل سلس البول و تقطیر را نافع بود چون از سردی بود قسط بول
براند و درد کرده را نافع بود و سنگ بریزاند قشر اصل کبر بول براند قنفذ
گوشت وی جهة کودکان که در جامه خواب گیز کنند نافع بود و درد کرده را سود
دهد قیصوم بول براند کاکنج کرده و مثانه را نیکو بود و ادرار بول کند و قرحه که در
مجاری بول بود سود دهد کبر بول براند کتایه سده کرده بکشاید و مجاری بول
پاک کند از ریگ و سنگ کرده و مثانه بریزاند و با بول بیرون آورد کتیرا ریش
مثانه را نافع بود و چون در مسحه با کذری قرن ایل سوخته خورند درد کرده و
سوزش آنرا نافع بود کرفس بول براند و تخم وی ادرار بول زیاده کند و کرده و
مثانه را پاک کند و سده آن بکشاید و سنگ بریزاند خاصه جبلی کراث بول براند
کرم آبی که از آن بجگر در بهار چون با شراب بیاشامند سنگ بریزاند کردیا بول
براند کزبره چون با مرغ فربه بپزند مرق آن جهة سوزش مثانه سودمند بود
کبر با عسر البول را سود دهد لاذن بول براند لاجورد درد کرده و مثانه را سود دهد

لبن المعز ریش مثانه را نافع بود و بول براند لسان العصافیر سنگ بریزاند
و درد خاصره را نافع بود لوز حلو وقت بول ساکن گرداند لوز مر سده گرده بگشاید
و بول براند عسر البول را نافع بود و سنگ بریزاند لوبیا بول براند ماهیران ادرار
بول کند شربتی نیم درم ماز آشیر بول براند مرزنجوش عسر البول را نافع بود حرق
ادرار گرده و مثانه را نافع بود مشکطرامشیع بول براند و سنگ گرده و مثانه بریزاند
شربتی یک مثقال دیوت ادرار خون براند مصطکی بول براند مقل سنگ گرده و مثانه
بریزاند و بول براند منفخ سده گرده و مثانه بود مومیایی دار کردی جهت امساک
بول هر روز دو حبه تا بجا که تخم کرفس جبلی و فقاح اذخر در ان جوشانیده باشند
بیاشامند و قراطی ازوی بشیر تازه بیاشامند ریش مثانه را نار جبل مسحق کرده
بود و تقطیر البول را نافع بود ناخواه عسر البول را نافع بود و با شراب آشامیدن
مثانه را پاک کند و سنگ گرده و مثانه را بگدازد و بول براند نبید الفانید و التین
کسی را که علت گرده و مثانه باشد نافع بود نبید الزبیب ادرار بول کند و مسحق
گرده و مثانه بود و سنگ و فضول بیرون آورد نبید النارجیل درد گرده که از خلط
بود ببرد نوی الاهلیلج الکابلی یک مثقال عسر البول را سود مند بود نیلوفر درد مثانه را
نافع بود ضماد کردن ورق الخلاف با سکنجبین بول براند **اما مرکبات**
مستعمل درین امراض مفرح مسیحی قوة گرده زیادت کند معجون لبوب گرده را
قوت دهد و مثانه را پاک کند از بلغم و ریگ و نشاط زیادت کند معجون فلاسفه

سردی و چکیدن بول قطع کند و بادها بشکند سوطیرا قروح مثانه را نافع بود
و فضول گرده و مثانه دفع کند معجون خبث الحدید کثرت بول را نافع بود
اطریفل بزرگ ضعف مثانه را نافع بود تریاق فاروق بول براند قرص خشخاش
درد مثانه زایل کند قرص افسنتین عسر البول را نافع بود شراب رمان حلو ادرار بول
کند بنفشه درد گرده را نافع بود و بول براند شراب الجبر قوت گرده بدهد و مثانه را از
علت پاک کند مبیخته درد گرده و مثانه را نیکو بود سکنجبین بزوری بول براند جزر
مربی گرده سرد را نافع بود قرع مربی مثانه را نافع بود حلوای کدو و حلوای شلغم حلوای شونیز
قبیطه قندی حلوای لوزی بادام قندی از ادمیه نان روغنی نان بشیر پخته گزر پخته
خود آب این جمله گرده و مثانه را نافع بود روغن خسک گرده را نیکو بود روغن بنفشه
روغن کدو روغن قسط درد گرده را نافع بود روغن ناردین مثانه سرد را نیکوست
روغن سداب مثانه و گرده را گرم کند روغن عقرب سنگ گرده و مثانه را بریزاند
ماء الاصول عسر البول را نافع بود **فصل بیست و پنجم در ادویه**
فتق و امراض خصیه اسفیداج با طین ارمنی بر خصیه که بزرگ شده باشد ضماد
کنند نافع بود افیون با آب گشنیز بر خصیه بزرگ شده بمالند نافع بود اکلیل الملک
چون بمیبخته بپزند و بر ورمهای گرم خصیه ضماد کنند نرم گرداند باقلی ورم خصیه را
نافع بود و با میویزج دانه فتق را نافع بود بزر قطونا پنج درم سحق کرده با آب
خمیر کنند و یک شبانروز بگذارند بعد از ان بر فتق ضماد کنند نافع بود بلوط انار

با کندر بر فتق ضماد کردن نافع بود توتیای کرمانی سوده قروح خبیثه که در خصیه بود
نافع بود و ورم حار خصیه را با عصاره پنج تر نافع بود جفت بلوط جلنار بر فتق
ضماد کردن نافع بود جوز الاثل با شونیز ورم خصیه را نافع بود و با ورق الاثل
متساوی سوده هر روز دو درم خوردن سی روز قیله صبیان را نافع بود جوز السرو
بر فتق ضماد کردن با سریشم یا سریش نافع بود و با کمون بر ورم خصیه ضماد کردن و بجهت
با صبر تحلیل ورم کند حضض و شب یمانی بر فتق ضماد کردن نافع بود حنا با اشل
ان کل حرف سوده بر فتق ضماد کردن نافع بود خروع روغن آن بر ورم بارد خصیه
مالیدن نافع بود خطمی بر ورم حار خصیه ضماد کردن نافع بود خیر با بونه و نمک بر
ورم خصیه ضماد کردن تحلیل کند دبق با عفص سبز بر فتق ضماد کردن نافع بود دهن
الزیبق در احلیل چکانیدن قیله صبیان را نافع بود رماد حطب الکرم با نطرون و
سرکه نافع بود جهة گوشت زیاده که در پوست خصیه پیدا شود و با زیت طیب ضماد
کردن قیله اما را نافع بود زبیب با آرد باقلا و کمون بر ورم گرم خصیه ضماد کنند تحلیل کند
زبد بر ورم خصیه ضماد کردن نافع بود سداب با ورق غار بر ورم خصیه ضماد کردن
نافع بود سرو ورق آن بر فتق ضماد کردن نافع بود شونیز سوده بر قیله صبیان
ضماد کردن نافع بود عصاره لحیة التیس خوردن فتق را نافع بود عفص سبز و
سریش بر فتق ضماد کردن نافع بود عنبر خام در شیر حل کرده بصبیان دهند فتق را
نافع بود غراء الجلود و غراء السمک اگر در سرکه حل کنند و جوز السرو با غیر آن از ادویه فتق

با آن برشته و ضماد کنند فتق را بغایت نافع بود فلفل اسود با زبیب بی دانه بر قیله ضماد
کردن نافع بود فودنج بر فتق ضماد کردن و خوردن هر دو نافع بود قیصوم یک دسته
با سه رطل آب بپزند تا یک رطل بماند خوردن آن فتق لحمی را و قیله صبیان را نافع بود
مر با مصطکی بر ورم خصیه ضماد کردن نافع بود و مقل با آب دهان صایم بر فتق ضماد
کردن وج ضماد کردن فتق را نافع بود **فصل بیست و ششم در ادویه**
امراض قضیب و ادویه باهیه ابریشم در معاجین کبار رجل برشته باه زیادت
کند ارز چون با شیر و شکر بپزند منی زیادت کند اسقیل اگر پنج درم با روغن زیت
هشت درم بپزند تا نیک پخته شود و صافی کنند و شب در هر دو کف پای بمالند و پای
بر زمین ننهد و بجامه خواب رود هفت روز مداومت کند انعاظ تمام کند و قضیب
بزرگ گرداند اشنه دو درم شهوة باه زیادت گرداند و منی بیفزاید و قوة قضیب
بدهد اسقنقور باه را زیادت کند و منی بیفزاید و نعوظ آورد خاصه مربی بعسل و
صلب قوی سازد و لذت زیادت کند انیسون شهوت جماع برانگیزد الخندان
نعوظ آورد انخرة الجبل قدری نخود با آب نیم گرم پیش از مجامعت بیاشامد قوت
باه بیش از همه ادویه بدهد اذان الفار شهوت جماع برانگیزد الجزره گیاه وی مسلوق
و مطیب بروغن بادام یا روغن شیره بخورند باه زیادت کند و تخم آن همین اثر
دارد دایل اگر قضیب خشک وی سحق کرده بیاشامند باه برانگیزد و انعاظ کند
و اگر دنبال وی با پوست و گوشت و استخوان بسوزند و سحق کنند و با شراب بر

قضیب وران طلا کنند در حال نعوظ آورد و بر هر حیوان که طلا کنند همین عمل کند
بزر الکرفس البستانی اگر سه درم باهم چند قند سوده بر وغن گاو چرب کنند و سه
روز بیاشامند باه را زیاده کند بغایة غذا درین سه روز خروس فربه خورند
بزر الرطبه باه را زیادت کند بزر الجرجیر اگر بکوبند و بعوض نمک بزر ده تخم نیمبرشت
کنند و بیاشامند منی زیادت کند و باه را قوت دهد بزر الجزر البستانی باه بر
انگیزد بزر الانجره چون بامثلث یا با شیر گاو تازه بیاشامند باه را زیاده کند
شربتی سه درم و چون کوفته با عسل بر قضیب طلا کنند سطبر گرداند بزر الکراث
یکدرم از ان باه را زیادت کند و جهت کسی که شهوتش منقطع شده باشد نافع
بود و اگر کسی خواهد که مجامعت بسیار کند تخم کندنا با شراب خورد بزر البطیخ مجامعت
زیاده کند و منی بیفزاید بزر الکرفس منی زیادت کند شربتی یکدرم بزر الخس
شهوة جماع ساکن کند و جهة کسی که او را احتلام بسیار افتد نافع بود و قطع منی
بکند و خشک گرداند شربتی یکدرم تا دو درم بزر کتان منی زیاده کند بزر اللفت
باه را زیاده کند و نافع بود بزر البصل در مزاج سرد باه را تحریک کند بصل باه را
زیادت کند و شهوة بر انگیزد بصل النرجس باه بر انگیزد و قوت پشت بدهد و
نعوظ آورد بصل النرجس اگر قضیب بوی بمالند شها و ادمان کنند قضیب سطبر
و قوی کند و اگر سه عدد پیاز نرجس در شیر خوسانند یکشبانروز و سحق کنند و
بر قضیب طلا کنند بغیر از سر و بر ان ادمان کنند اگر عنین بود بکمال صحت باز آید

بط گوشت وی باه را زیادت کند بطیخ قوت پشت بدهد بندق مقوی باه را
زیادت کند بوزیدان باه را زیاده کند و منی بیفزاید بورق اگر دو درم از وی با
سه درم روغن زنبق بیامیزند و بر قضیب مالند انعاظ آورد و اگر بغایة سحق کنند و با
عسل بسرشند و بر قضیب و خصیه و گرداگرد آن طلا کنند نعوظی تمام آورد بنجنکشت
چون در شب پشت بگسترند منع احتلام و نعوظ بکند بطیخ اخضر منی کم کند و قطع
باه بکند بسباسه منی کم کند بقلة الحمقا و بزر آن بلوط و آرد آن و بزر المرو کوفته این
جمله منی کم کند و قطع باه بکند بهمن منی بیفزاید و باه برانگیزد بیضه نیمبرشت باه را
زیاده کند بیض الحجل باه را زیاده کند بیض العصافیر از جمیع بیضها در تقویت باه
اقوی است تنبول باه را قوة دهد تمر در شیر تازه خوسانند و بخورند نعوظ تمام
آورد و اگر ادمان کنند در زمستان خاصه چون دارچینی کوفته بران افشانند منی و
باه را زیاده کند تین یابس نعوظ آورد ترنج مقوی باه بود و منی بیفزاید جدوار
اگر مقدار نیمدرم تا نیم مثقال با شراب انگوری بخورد نعوظی تمام آورد جرجیر خوردن
آن مهیج باه بود و منی زیاده کند و نعوظ تمام آورد جوز مقوی پشت بود و شهوت
جماع برانگیزد و منی بیفزاید خاصه مربی بعسل جلوز باه را قوت دهد و منی بیفزاید
و در پشت را سودمند بود جوز هندی باه را زیاده کند و منی بیفزاید و سحق
کرده بود حب الصنوبر الکبار باه را زیاده کند و منی بیفزاید چون با عسل بخورد
حب الصنوبر الصغار چهار درم از وی منی بیفزاید خاصه با کنجد و قند حبة الخضرا

باه برانگیزد دوشت باه را زیاده کند حرمل محرک باد بود حزا قاطع منی بود خشک باه را زیاده
کند و منی بیفزاید شربتی دو درم حلبه باه را زیاده کند حلتیت مقوی باه بود چون
یکمثقال بعسل بسرشند و قبل از عمل بدوازده ساعت بخورند انعاظ کند حمص اسود
منی بیفزاید و باه برانگیزد بغایت تا حدی که چهارپایان مثل گاو و شتر و اسب را
چون نخود سیاه بجای علف بدهند قوت باه ایشان زیاده شود و اگر در آب خوسانند
و همچنان خام با آن آب بخورند بناشتا انعاظ تمام کند و قضیب را قوة دهد حب
کاکنج خوردن وی منی کم کند و قطع احتلام بکند حمام گوشت وی منی بیفزاید خواب
خشک کرده سحق کرده با روغن کنجد بر قضیب طلا کنند قضیب را بزرگ کند خل ادمان
خوردن آن قطع باه کند خمر کهنه با ایرسا منع خروج منی بی ارادت کند خردل باه را
زیاده کند خس قطع سیلان منی بکند و سودمند بود جهة کثرت احتلام و قطع شهوت
جماع بکند خشخاش با عسل خوردن منی زیادت کند خصیة خروس منی زیادت کند خصیة
الثعلب شهوة جماع برانگیزد یک مثقال تا دو مثقال از ان با شراب مقوی باه بود و
انعاظ تمام آورد و قایم مقام سقنقور بود خولنجان یکدرم از وی سحق کرده بر سر یک
چهاریک شیر گاو افشانند و بناشتا بخورند قوت باه بغایة نافع بود و اگر در دهن
نگاه دارند ساعتی انعاظی شدید کند خوخ در مزاج گرم و خشک باه را زیادت کند و
دار فلفل قوت پشت بدهد و باه را زیادت کند انزروج منی بیفزاید و باه را برانگیزد
دارچینی منعظی قوی بود دجاج دماغ وی منی بیفزاید دراج گوشت وی منی بیفزاید

رطب منی زیادت کند زر نباد اگر یک جوز درشت بزرگ از وی سوراخ کنند و بیاویزند
بر حقو کسی که شهوتش منقطع شده باشد از علتی نه انکه طبیعی بود بکمال صحت آورد
و انتشار حاصل کند زعفران باه برانگیزد و قوت پشت بدهد زبیب مرغ با عسل
بر قضیب طلا کنند قضیب سطبر گرداند زیت مکرر بر قضیب مالیدن قضیب بزرگ
کند زنجبیل مربی منی بیفزاید سداب منی خشک کند و قطع شهوت باه بکند سقنقور
اگر یک مثقال تا سه مثقال با شراب کهنه یا ماء العسل یا نقیع زبیب شیرین یا با
زرده تخم مرغ نیمبرشت کنند و نمک وی در اطعمه باهی از یکدرم تا دو درم نیکو بود
ضعف شهوة را و منی بیفزاید و قوت شهوت بدهد خاصه پیه گرده وی سمسم منی
بیفزاید و باه را زیادت کند و اگر با بزرکتان بخورند قوة باه بغایة بدهد شربتی
از وی پنج درم شلجم باه برانگیزد شیر آمله قوت باه بدهد عسل باه برانگیزد عصفور
دماغ وی و گوشت وی باه را زیادة کند اما محرور را موافق نبود عیون الدیک باه را
قوت دهد بسیار چون یکدرم از ان بخورند فجل منی زیادة کند و انعاظ آورد فراخ
الحمام کرده فربه کند و باه را قوت دهد فستق باه را زیادت کند فصفصه یعنی اسبست
منی بیفزاید فلفل ابیض مجفف منی بود فرنجمشک تخم وی منی کم کند فونج نهری منع احتلام
بکند قرنفل اگر نیم درم با شیر تازه بیاشامند مجامعت را قوة دهد و قاصیا نعوظ زیاد
کند قنب قطع منی بکند و خشک گرداند اما قنب هندی نوعی هست که مقوی باه بود
کافور منی بفسراند و قطع باه کند و سردی کرده و مثانه و انثیین احداث کند کباب مصلح

کسی که مجامعت کرده باشد که باه را زیاده کند کبابه چون بخایند و آب آن بر قضیب
مالند ز الذتی عظیم حاصل شود کرفس شهوت مردان و زنان بر انگیزد و چون تخم
وی با طشل آن نبات بکوبند و بر روغن کاو چرب کنند و سه روز بخورند مجامعت را بغایت
قوت دهد اما باید که غذا کوشت خروس و خصیه خروس بود و اگر عصاره کرفس مکرر
بر قضیب طلا کنند قضیب را سطبر کرداند کراث محرک شهوة جماع بود و باه را قوت دهد
کزبره منی خشک کرداند و قطع نعوظ بکند کنگر باه را زیادت کند کرسنه منی بیفزاید
و باه را تحریک کند کون باه را زیادت کند کردو یا قطع باه کند کلاب بناشتا خوردن
باه کم کند لب حب القطن خوردن باه را زیادت کند و مقوی منی بود لبن مهیج باه بود
و مکرر بر قضیب طلا کردن لبن غنم قضیب را سطبر کرداند لسان العصافیر باه را زیادت
کند لوز حلو منی بیفزاید ماش باه را کم کند و قطع منی بود مشک با روغن خیری بر سر
قضیب و سوراخ آن طلا کنند یاری دهد بر مجامعت بسیار کردن و سرعة انزال را
نیکو بود مشکطرامشیع کسی که شهوتش منقطع شده باشد در هر سه روز یکبر وزن نیم درم
ازان سحق کرده با سه روز تخم خربزه و ده درم سکه میش و هشت درم عسل بخورد
شهوتش زیاده کردد و نارجیل باه را زیادت کند و منی بیفزاید و مسخن کرده بود و
نعناع محرک باه بود نیلوفر منع احتلام بکند و باه بشکند و چون یکدرم ازان با پنج
درم شربت خشخاش بهاشامند منی ببندد و مجامعت بی اختیار بیرون نیاید و تخم
وی همین سبیل وج باه را زیادت کند در آل هه وی چون در قضیب مالند قضیب را

بزرگ

بزرگ کرداند مثند با باه را کم کند **اما مرکبات مستعمله در تقویة باه** جوارش
سقنقور مفرح مسیحی هر دو منی بیفزاید و نعوض تمام آورد جوارش خبث الحدید باه را
زیاده کند و دفع سرعت انزال بکند وقتی که چهل روز متواتر استعمال کند جوارش
زرعونی پشت را قوة دهد و منی بیفزاید و اکر ده کنیزک داشته باشد همه را خشنود
تواند کرد جوارش عطایی منی بسیار کرداند و مجامعت را قوة دهد معجون کبوب
منی بیفزاید و پشت را قوة دهد و نعوظ تمام آورد و نشاط زیاده کند د والمسک حلو
سه روز هر روز دو مثقال بخورد دفع سرعت انزال بکند جوارش الملوک که آنرا دواء السنه
خوانند باه را زیاده کند معجون عطایی دفع سرعت انزال بکند معجون فلاسفه منی
بیفزاید و قضیب را محکم دارد و درد پشت را عظیم سودمند بود معجون انقردیا کبیر
و صغیر باه را قوت تمام بدهد چنانکه بلغمی مزاج را هیچ معجون در امر باه به ازین مفید
نیفتد معجون برشعثا دفع سرعت انزال را نافع بود معجون الثوم باه را قوت دهد
اطریفل بزرگ باه را زیاده کند تریاق فاروق قوت شهوت و جمیع حواس بدهد
مثرودیطوس قوت باه بدهد شراب الجزر باه بیفزاید و نعوظ تمام آورد و منی زیاده کند
و درد پشت را نافع بود جوز مربی زنجبیل مربی جزر مربی شقاقل مربی فجل مربی
خصیة الثعلب مربی حلواء سوهان حلواء شونیز حلواء شیر و از اغذیه قلیه دو پیازه
جوزابات و از اشربه شراب ریحانی مثلث و از نقلها بادام کردکان پسته فندق
جلغوزه و از ادهان روغن نرکس و روغن بهرداد و سر مونابی جمیع مقوی باه است

فصل هفتم در ادویه اوجاع مفاصل و نقرس و عرق النسا
آذخر در جلاب دادن مفاصل سرد را نافع بود اذریب بری مرق آن در مفاصل و
نقرس نزدیک بمرق کنار را سطوخودوس اکر طبیخ وی بر مفاصل ضماد کنند
درد ساکن کند اسقیل عرق النسا را نافع بود اشنه تحلیل صلابت مفاصل بکند
آشق اکر با عسل خلط کنند و لعق کنند مفاصل و عرق النسا را نافع بود اصابع هرمس
بقراط کوید تریاق درد مفاصل بود خاصه در وقت نزول ماده و بر نقرس ضماد کردن
نافع بود اصل القصب اکر سحق کرده با سرکه بسرشند و بر درد مفاصل طلا کنند سودمند
بود و عرق النسا را نافع بود اصل الکبر و جع ورکین را نافع بود افسنتین جهت مفاصل
بغایة نافع بود چون سپید آن خلطی کرم بود افیون اکر با زرده تخم مرغ بریان
کرده بر نقرس طلا کنند درد ساکن کرداند اکلیل الملک ملین اورام صلب بود که در
مفاصل بود بارزد جهت عرق النسا و نقرس بغایة نافع بود شربتی دو درم بادرنجبویه
با نمک ضماد کردن در مفاصل را سودمند بود بادنجان اکر بادنجان زرد با روغن برز
بپزند و ازان موم روغن سازند و بر شقاق بر کعبین و میان انکشتان طلا کنند
بغایة نافع بود بزر الجرجیر درد ساقین را نافع بود شربتی یکدرم بزر الجزر البستانی
درد ساقین را سودمند بود یکدرم ازوی با یکدرم قند سوده بزر السداب عرق
النسا را نافع بود بزرکتان الحمل عرق النسا را نافع بود بزر قطونا جهة نقرس با سرکه
ضماد کردن نافع بود بعر الماعز اکر سحق کرده با عسل بسرشند و طلا کنند بر درد مفاصل

نافع

نافع بود و محلل صلابات و درم آن بود بوزیدان مفاصل و نقرس را نافع بود و عصب را
باک کرداند بوال الدواب درد مفاصل را نطول کردن یا دران نشستن نافع بود بول
المعز درد اعصاب مانند تشنج و امتداد و اسقوط کردن نافع بود بوتش در بندی طلا
کردن در مهاء کرم و نقرس کرم را نافع بود ترمس آرد وی چون با سرکه بپزند و بر مفاصل
سرد ضماد کنند نافع بود ثعلب چون با آب بپزند و بر مفاصل طلا کنند نافع بود خاصه
که همچنان زنده بپزند و زمانی دیر دران نشینند اما بعد از شنیته این عمل باید کرد
پیه وی در درد مفاصل را نافع بود و اکر پیه وی با زیت انفاق کهن بکداز ند و بر نقرس
و مفاصل مالند نافع بود جاوشیر عرق النسا و درد زانو و مفاصل سرد را طلا کردن
سود دهد و با میویز بر نقرس ضماد کردن نیکو بود حجر حبشی جهة تحجر مفاصل ضماد
کردن نافع بود و بیرون آورد مانند کج بی حمی جند بیدستر نقرس سرد را بغایة سود دهد
حب الآس چون با شراب بپزند و ضماد کنند بر ریشهای کعبین و قدمین زایل کند
حب النیل عرق النسا و نقرس را نافع بود و آنچه از در داخلاط در مفاصل جمع شده
باشد مجموع براند حب الصنوبر الکبار عرق النسا و استرخا را نافع بود حب
الرشاد عرق النسا را نافع بود چون بکوبند و بر ورک ضماد کنند حرمل جهة عرق النسا
و وجع ورک و درد مفاصل نطول کردن با آب آن سودمند بود کویند دوازده شب
پیاپی هر شب یکمثقال و نیم سوف سازند نا سوده عرق النسا را نافع بود و نقرس را
بغایة سودمند بود حماض بیخ آن نقرس و درد مفاصل را طلا کردن نافع بود حلبه

حشیش وی چون بخورند درد پشت را نافع بود حمار وحشی در مرق آن نشستن
درد مفاصل را نافع بود و اگر پیه وی با روغن قسط در درد پشت که از بلغم بود و باد غلیظ
نافع بود و گوشت وی چون بپزند با آب و نمک و دارچینی و زنجبیل و مرق آن بیاشامند
و گوشت چرب آن بخورند درد مفاصل و بادهای غلیظ را نافع بود حمص درد مفاصل و
اعصاب و عرق النسا و نقرس سرد را و درد پشت را نافع بود حنظل درد مفاصل و
اعصاب و عرق النسا و نقرس سرد را بغایة نافع بود و مسهل بلغم از مفاصل و اعصاب
بود حنا درد مفاصل را نافع بود حلتیت اگر با شراب و فلفل و سداب بیاشامند کزاز را
نافع بود حنا البر چون بر پای منقرس کنند با خاکستر و زیت سودمند بود خروع
اعصاب را نافع بود و هر صلابتی که بود چون ضماد کنند بغایة نافع بود خردل چون بر
نقرس ضماد کنند بغایت نافع بود و بر عرق النسا و بر هر درد مزمن که باشد چون خواهند
گران از عمق بدن بکشند بر ظاهر بدن ضماد کنند سود دارد و خوردن وی قطع بلغم بکند
خرف خرف شور بر نقرس ضماد کردن نافع بود خطمی درد مفاصل را با پیه مرغابی
طلا کردن نافع بود و اعضا صلب نرم گرداند خفاش چون در روغن کنجد بجوشانند
آن روغن عرق النسا را نافع بود خاصه چون چند نوبت مکرر کنند و چون بپزند
و مرق آن بیاشامند شکم براند و درد و رگ را سود دهد و چون سر آن ...
یا آمنین با روغن زنبق بپزند تا مهرا شود ضمادی کنند و بر نقرس مالند نافع بود
خل العنصل درد ورکین را نافع بود خیار شنبر طلا کردن بر نقرس و مفاصل سودمند

دار فلفل قوت پشت بدهد و عرق النسا را نافع بود دبق چون نیم درم از وی بیاشامند
عرق النسا و نقرس را نافع بود و حذف رطوبت غلیظ عمق بدن بکند و خلطها در اعضا
بگدازاند و قوت اعضا بدهد و رطوبت زایل کند و محلل اخلاط فاسد بود که در ورکین
جمع شده باشد دیک بقراط گوید مرق وی درد مفاصل را نافع بود چون با شبت
و بسفایج بپزند و صاحب منهاج گوید با شبت تنها بپزند تا دانگی آب بماند و مرق آن
بیاشامند راوند عرق النسا را نافع بود راتینج سخن اعصاب بود رماد حطب الکرم چون
با زیت و سرکه یا پیه کهن ضماد کنند جهة تشنج عضله و استرخاء مفاصل و نقرس اعصاب
نافع بود زبیب با شراب مفاصل را نافع بود چون ضماد کنند و با جاورس بر نقرس نهند
سود دارد زنبل آکام مفاصل را نافع بود زرنباد عرق النسا را و نقرس را سود دارد
و اگر صاحب داء الفیل بر خصیتین طلا کند موافق بود و جالینوس گوید درد ورکین و
خصیتین را که سبب آن رطوبت باشد چون با عسل بیاشامند نافع بود زعفران قوت
پشت بدهد و درد ورکین و رکبتین را نافع بود زعرور جبلی قوت پشت بدهد و داء ال
فیل را نافع بود زنجبیل عرق النسا و نقرس را نافع بود زیت بر نقرس طلا کردن سود
دارد و آنچه شسته بود موافق اعصاب و عرق النسا بود سداب عرق النسا و درد مفاصل را
نافع بود خوردن و ضماد کردن سکبینج مسهل ماده بود که در ورکین باشد و درد پشت و
بادهای غلیظ که در اندرون بود سود دهد و اگر با سرکه بگدازند صلابت مفاصل و عرق
النسا بگدازاند و درد مفاصل و عرق النسا که سبب آن بلغم بود زایل کند و شاید که

بغیر از سرد مزاج یا در مرضهای سرد استعمال کند سلیخه اصحاب نقرس و مفاصل را
سود دهد سمسم نافع بود جهة شقاق پایها و بر اعضا ضماد کردن محلل خلط آن
بود سنا چون با زیت انفاق بپزند و از آن بیاشامند درد پشت و ورکین را
سود دهد و خلط خام بیرون آورد و عوض در مفاصل کند تا عمق بدن و نقرس
و عرق النسا و درد مفاصل که حادث شود از اخلاط مره صفرا و بلغم سودمند بود و
قوت بدن بدهد و تشنج عضله را نافع بود سورنجان بخاصیتی که در وست تسکین
درد مفاصل و نقرس میکند و بر نقرس ضماد کردن درد ساکن کند در زمان و اگر بسیار
ضماد کنند ورم را صلب گرداند و وی تریاق جمیع مفاصل بود و درد مفاصل را
لطوخ کردن با بعضی آبها درد ساکن گرداند و شیخ رئیس گوید چون جهة مفاصل
خورند اولی آن بود که با کمون و فلفل بیامیزند و ابو الصلت گوید یک مثقال از وی با
قند و اندکی زعفران جهة درد مفاصل و نقرس و تحلیل ماده آن نیک بود سنبل
طبیخ وی درد پشت و بادها را نافع بود شحم الحمار الوحشی با روغن قسط درد زانو را
سود دهد که از باد سرد بود شحم الایل تشنج را سود دهد شحم الثعلب چون بر نقرس
مالند زایل کند شونیز چون ضماد کنند درد مفاصل را سود دهد شیطرج چون
بیاشامند درد مفاصل را سود دهد شربتی یکدرم صابون اگر با سپیدی خایه
بیامیزند و بر زانو طلا کنند درد زانو ساکن گرداند صبر مسهل صفرا و بلغم و رطوبة
بود از مفاصل و عروق و اعصاب را از ادساخ پاک کند صحنا وجع ورک بلغمی را

نافع بود صدف اگر بر نقرس گرم طلا کنند سودمند بود ضبع عرجا اگر طبیخ وی
که با شبت و آب پخته باشند سودمند بود جهة درد مفاصل در آن نشستن و نقرس
زایل کند و جمیع علتهای مفاصل را سود دهد و مغز ساق وی چون با زیت انفاق
بگدازانند و بر نقرس طلا کنند بغایة مفید بود طحلب درد مفاصل گرم را بغایة مفید بود
و چون در زیت کهن بجوشانند عصب را نرم گرداند ظلف المعز اگر خاکستر وی سحق
کنند با عسل و طلا کنند درد مفاصل و نقرس را نافع بود عدس با سویق بر نقرس
ضماد کردن نافع بود عصاره لحیة التیس اگر ضماد کنند بر اعضاء مسترخی قوت آن بدهد
عظام جالینوس گوید بسیار کسان با ستخوان سوخته از درد مفاصل شفا یافته اند
عقرب عبد الرحمن بن هیثم گوید چون بگیرند یک عقرب و باید که سه روز یا چهار
روز از ماه باقی باشد در شیشه کنند و روغن زیت بر سر آن کنند و سرش محکم کنند
و رها کنند که قوت وی اخذ کند استعمال آن در درد پشت را نافع بود عنبر بر مفاصل که
از رطوبت و ریاح بلغمی بود ضماد کردن بغایة مفید بود و جهة انواع درد اعصاب و خدر
نافع بود و مقوی اعضای عصبانی بود عود نقرس را نافع بود و مقوی اعصاب بود
غاریقون عرق النسا را نافع بود و بخاصیت منقی فضول اعصاب بود شربتی از
دانگی و نیم تا نیم درم غرب طبیخ پوست بیخ وی چون نقرس بدان بشویند و نطول
کنند نافع بود فربیون بغایة عرق النسا را نافع بود چون با ادویه که موافق آن بود
بیامیزند فضلهای بلغمی از اعصاب و مفاصل پاک گرداند فراخ الحمام مرق وی

اردبشت که سبب آن خلطی غلیظ مزمن بود سود دارد فلفل اسود سودمند بود
بهر علت سرد که در اعصاب حادث شود قوه چون با ماء العسل بیاشامند عرق
النسا و وجع ورک و استرخاء اعضا را نافع بود قاوند دردبشت که از سردی بود
چون یکدرم از وی در حسو کنند و بیاشامند نافع بود و مجربست و مالیدن بتر سود بد
قثاء الحمار طبیخ وی در حقنه جهت عرق النسا نافع بود مقدار یکدرم از عصارهٔ
وی چون با ادویه که موافق بود بیامیزند مانند صبر و قنطوریون و سورنجان
و بوزیدان کمافیطوس و قسط و مر و زعفران و سنبل و دارچینی و سلیخه و
زراوند مدحرج و انیسون و تخم کرفس و فطراسالیون و جاوشیر و سکبینج و مقل
و تربد و نمک هندی و حب بلسان چون با بعضی این ادویه بیامیزند نافع بود
جند در دمفاصل و نقرس و خدر دست و پای قنطوریون صغیر درد مفاصل و عرق
النسا چون بیاشامند یا بدان حقنه کنند نافع بود شربتی دو مثقال بود و در حقنه
پنج درم وجع ورکین را نافع بود چون یکدرم از عصارهٔ وی یا بیست درم آبی
که باد آورد خشک در وی جوشانیده باشند حل کنند و بیاشامند قرطانا عرق
النسا و استرخا را نافع بود خصوصا عرق النسا مزمن را نافع بود دیگر پوست بیخ
عرق النسا و درد ورکین و تشنج عضله را نافع بود و تمر وی چون بیاشامند عرق
النسا را نافع بود دیگر بیت بر توضماد کردن نافع بود دیگر قسط عرق النسا را نافع بود و
چون بکوبند و با عسل بیامیزند و بخورند ورکین را عظیم نافع بود دیگر حب چون بطبخ

وی بر مفاصل و نقرس ریزند نافع بود و مرق وی اردبشت کهن را و درد زانو را نافع
بود دیگر بره خشک چون با بنات بیاشامند دردبشت را اگر از گرمی بود نافع بود دیگر لبن
البقر نقرس را نافع بود لبن المعز عرق النسا را اگر از خشکی بود نافع بود دیگر تخم الارنب در
مرق آن نشستن صاحب نقرس و مفاصل را نیز دیگر بمنفعت مرق ثعلب بود امیز بهره
نقرس و مفاصل و درد پشت و راکها را نافع بود چون با ادویه مسهله مستعمل کنند مخ
اعضاء صلب را نرم گرداند و شقاق دست و پایها را نافع بود مر درد مفاصل را از ایل
کند مری درد ورک و عرق النسا را نافع بود مرارة التیس دوالی و داء الفیل را نافع
بود مغاث ضماد کردن نقرس و صلابت مفاصل و تشنج را نافع بود مقل فتح عضله
و صلابت اعصاب و تعقد آن و کزاز و عرق النسا و نقرس را سودمند بود مومیایی
در ابتدا داء الفیل هفت روز بپایی سر روز نیم دانگ بطبیخ افتیمون بیاشامند نافع
بود نفط درد ورکین و مفاصل را نافع بود وج معجون رطوبات مفاصل بود ورق
الدلب ورمها گرم که در زانو بود ضماد کردن نافع بود و ورق الخلاف مفاصل و
نقرس را سودمند بود هند با ضماد کردن بر نقرس نافع بود **اما مرکبات**
مستعمل درین امراض جوارش الملوک درد مفاصل را نافع بود مفرح مسیحی
و معجون سقنقور و معجون لبوب سه درد پشت را نافع بود معجون فلاسفه درد
پشت و مفاصل را عظیم نافع بو[illegible]ن لنفردونا مفاصل را نافع بود معجون برشعثا
مفاصل و نقرس را عجایب نافع بود مخلص اکبر تریاق فاروق مثرودیطوس

تریاق اربعه تریاق ثمانیه تریاق عزره کل واحد اوجاع مفاصل را نافع بود ایارج
فیقرا ایارج لوغاذیا ایارج جالینوس هر یک ازین اوجاع مفاصل را نافع بود
شراب بالنکو شراب کاوزبان کل عسل کل قند جزر مربی زنجبیل مربی حلوای
شونیز خرما شیره کوارش عنبر کوارش مصطکی کعب الغزال این جمله اوجاع
مفاصل را نافع بود روغن سوسن روغن زنبق روغن شاهسپرم روغن قسط کبیر
و صغیر روغن خار روغن فربیون روغن سداب روغن مجموعه روغن کل سرخ روغن
شونیز روغن بید انجیر روغن ناردین روغن عود روغن اقحوان این جمله اوجاع
مفاصل را نیکو بود مطبوخ الضبع مطبوخ الثعلب مطبوخ سورنجان ماء الاصول
این جمله اوجاع مفاصل را نافع بود **فصل بیست و** هشتم
در ادویه امراض زنان ابهل اگر سه درم با عسل بسرشند و زن لعق کند
حیض براند و بچه مرده بیندازد و اگر زن بخود برگیرد یا بخور کند بچه بیندازد
اترج اگر از دانه آن جزوی با دو جزو فلفل سفید سحق کنند و زن بیاشامد در
حال بچه بیندازد آمد اگر زن بخود برگیرد حیض باز دارد اقحوان البقر ضماد کردن
ورم رحم را نافع بود آذریون شرب و حمول بخور آن خون حیض براند و اختناق
رحم را و اورام گرم آنرا نافع بود آس خون رفتن رحم باز دارد چون در زیر خود
بخور کنند یا در طبیخ آن نشینند اسارون حیض براند اشنان قلی شیر زیاده کند و
اگر بخود برگیرد بچه بیندازد آشق بچه مرده بیرون آرد اگر بخور کنند یا بخود برگیرند [illegible]
فرزند

یکدرم از وی حیض براند و پنج درم از وی بچه بیندازد مرده یا زنده اصل السوس
دشواری زادن را نافع بود اصل الکبر حیض براند افسنتین حیض براند چون با
عسل بخود برگیرند یا در طبیخ آن نشینند و خوردن آن ورم رحم را نافع بود اقحوان
صلابت رحم را نافع بود و تحلیل کند چون زن در آب آن نشیند و زنی را که حیض بسته
بود فرزجه از آن بخود برگیرد حیض بگشاید و ورم و وجع رحم را نیکو بود اقاقیا استرخا
رحم را نافع بود بضماد و شرب و حمول اکلیل الملک چون بپخته یا شراب کهنه بپزند و حمول
سازند یا ضماد کنند اورام گرم رحم را نرم سازد و نافع بود انیسون قطع سیلان رطوبات
بکند و حیض و عرق براند و سدهٔ رحم بگشاید انجدان حیض براند انفحه الارنب
اگر زن بعد از طهر با مشک بخود برگیرد آبستن گردد و اگر بعد از طهر بیاشامد سه روز
منع آبستنی بکند و امساک سیلان رطوبت رحم بکند و اگر زن آبستن بنیر مایه خر
گوش بز یا خصیه وی با شراب ممزوج بیاشامد فرزند نر آورد و اگر بنیر مایه ماده
بیاشامد ماده آورد و شرب و حمول انجره ورم رحم را نافع بود باقلا بر ورم پستان که
شیر در وی بود ضماد کردن بغایت نافع بود و اگر باقلا بکوبند و با سکنجبین ساده بسرشند
و بر پستان طلا کنند شیر که در پستان بسته بود بگشاید و نافع بود بارزد چون زن
بخود برگیرد و در زیر خود نیز بخور کند حیض براند و بچه بیندازد و چون با شراب دو درم
صافی بیاشامند بچه بیندازد و اگر با عسل لعق کنند زادن آسان کند بابونج اگر بجوشانند
و در آب آن نشینند حیض براند و بچه بیندازد و اگر بیاشامند حیض براند و بچه [illegible]

زادن سهل بیرون آید محللی قوی با قلا با بوزج بنفشه برگ کرنب بزر کتان تحلیل
تخم خطمی خربزه عنب الثعلب جمله بشیر بپزند و طلا کنند بر پستانی که شیر
در وی بسته بود بزر الرطبه شیر زیاده کند بر بخاست اگر طبیخ آن نشینند حیض
براند و ریش رحم مشیمه بیندازد و رحم را نافع بود شربتی سه درم و اگر خاکستر
آن بر ریش فرج افشانند خشک کند بر سیاوشان مشیمه بیرون آورد و بچه
بیاشامند حیض براند بزر مرو حمول کردن یا قطور وجع رحم را نافع بود
بزر الجزر البستانی حیض براند بزر الکتان اگر بپزند و در آب آن نشینند
ورم جاسیه که در رحم بود تحلیل کند بزر البنج کوفته با شراب یا با آب وجع
رحم را نافع بود بسفایج شیر ببندد و شیر بسته بگشاید تبا سه بشرب و حمول
رحم را نیکو بود بصل حیض براند بصل الزیر بحول در درحم که از سردی بود ساکن
گرداند بصل النرجس اگر چهار درم از وی با عسل بیاشامند بچه مرده و زنده بیندازد
بو الماغر چون خشک آن بپشم پاره بخود بر گیرد سیلان رحم باز دارد بلوط
اگر طبیخ وی یا از آن فرزجه سازند و زن بخود بر گیرد سیلان فرمن که در رحم
آید باز دارد بلح سیلان رطوبات رحم باز دارد بوره نشف رطوبات
رحم بکند و قوت بدهد ترمس چون با مرد عسل بیامیزند و زن بخود بر گیرد
و بیاشامد حیض براند و بچه بیندازد تربد چون بخورند وجعی که نزدیک حیض
آمدن بود تسکین کند تدی شیر زیاده کند تومم چون در طبیخ ورق وی و ساق وی

نشینند

نشینند حیض براند و مشیمه بیرون آورد جاوشیر صلابت رحم را نافع بود و چون
با عسل بگدازند و زن بخود بر گیرد حیض براند و بچه بکشد و بیندازد و ورم بارد
رحم را نافع بود و اگر بچه سه ماهه یا چهار ماهه در شکم بمیرد فتیله از جاوشیر بزنند و
بخود بر گیرد زود بیرون آید جدوار دشخواری زادن را قدری بباید و
بجلاب بدهند و قدری سوده به پشم پاره بخود بر دارد در حال وضع
حمل بکند و وجع رحم را نافع بود جزمازج سیلان رطوبات از رحم نافع بود
جفت بلوط خون رفتن باز دارد خاصه از زنان جلنار منع خون زیاده رفتن
بکند و جزوی جلنار با جزوی کندر و وجع رحم را نافع بود جندبادستر حیض
براند و بچه و مشیمه بیندازد صاحب مفرده گوید دو مثقال جندبیدستر با قدری
فونج نهری بیاشامند بچه و مشیمه بیرون آورد و صاحب منهاج گوید زیاده از
یکدرم نشاید چون زن به پشم پاره بخود بر گیرد بادهای سرد که در رحم بود سود دهد
و سده که اعضای باطن بود بگشاید جوز بوا در فرزجه کردن وجع رحم را نافع بود
جوز السرو چون بجوشانند و زن در آن آب نشیند رحم که بیرون نافع بود حرمل
حیض براند بقوة حرف بچه بکشد و بیندازد بقوة آشامیدن و بخود بر گرفتن
حلبه چون بطبیخ آن بیاشامند حیض براند و درد رحم که از سردی بود سود دارد
حلتیت نیم مثقال حیض براند و بچه بیندازد و بشرب و حمول وجع رحم را نافع بود
حمص حیض براند و نخود سیاه بچه بیندازد حنظل چون زن بخود بر گیرد بچه بکشد

خبازی چون زن در طبیخ آن نشیند صلابت رحم نرم گرداند بطبیخ آن حقنه کردن
گزندگی رحم را نافع بود خبث الحدید چون زن بخود بر گیرد به پشم پاره خون
رفتن باز دارد و چون با شراب کهن بیاشامد منع آبستنی بکند شربتی یک
دانگ خثاء البقر اگر زن با آن بخور کند زادن بر وی آسان گردد و بچه مرده بیندازد
و بچه زنده بکشد خردل روغن آن حمول کردن وجع بارد رحم را سود دهد و آب
وی اختناق رحم را سود دهد خطمی چون سه درم از وی بیاشامند حیض فرود آورد
و چون با پیه مرغابی و بط کوفته و صمغ البطم زن بخود بر گیرد جهت ورم رحم و انضمام
آن بغایت سودمند بود و بطبیخ وی تنها همین عمل کند و چون لعاب خطمی با عسل
و روغن گاو بخورد دشواری زادن را نافع بود خنثی با زیت یا روغن سوسن
بخته بصوف حمول سازند وضع رحم را نافع بود خشخاش اگر زنی دشوار زاید زهره
وی در فرج زن بمالند در حال بزاید خیری طبیخ وی حیض براند و رحم را سود
دهد و چون در آن نشینند بچه مرده و مشیمه بیرون آورد و اگر بیاشامند مغز بچه
بود و اگر دو مثقال از تخم وی بیاشامند حیض براند و اگر با عسل بخود بر گیرد بچه
زنده تباه کند و مرده بیرون آورد دارچینی درد رحم را با زرده تخم مرغ نافع بود
و حیض براند و ابن مبل گوید با موم و زیت و مخ ساق گاو حمول ساختن درد
رحم را نیکو بود دم الاخوین چون زن بخود بر گیرد منع آبستنی بکند دهن الحنا وجع
رحم را نافع بود فرزجه کردن و جالینوس گوید با موم دهن گل آن حمول کردن

وجع

وجع رحم را نافع بود دهن الحلبه حمول کردن وجع رحم را نافع بود دهن اللوز
الحلو وجع رحم را نافع بود رازیانج طبیخ وی حیض براند و شیر زیاده کند و تخم وی
همین عمل کند چون بیاشامند و اگر رازیانه کوفته با عسل حمول کنند وجع رحم را
نافع بود روث البقر دود چون دود کنند در زیر زن بچه مرده و مشیمه بیندازد زبد
چون بدان حقنه کنند یا حمول کنند ورمهای صلب که در رحم بود سود دهد زبادی
یکدرم از آن با یکدرم زعفران در مرق مرغ فربه چون بیاشامند زاییدن بر وی
آسان شود زرنباد محلل ریاح غلیظ بود که در ارحام باشد زعفران درد رحم را
نافع بود چون در ضمادات کنند و زنی که دشوار زاید دو درم با زرده تخم مرغ بیاشامد
در ساعت بار بنهد و صاحب منهاج گوید یکدرم تمام است و با روغن سوسن
رحم را نافع بود و فلانسی گوید با عسل حمول کردن زنجبیل با عسل حمول کنند ورم
بارد که در رحم بود زایل کند زفت حمول کنند ورم رحم را نافع بود سداب چون با
زیت بپزند و بدان حقنه کنند نفخ رحم را نافع بود و چون سحق کنند و با عسل بر فرج
تا مقعد بمالند درد رحم که از اختناق بود سود دهد و منع آبستنی بکند سعد حیض
براند و سردی رحم را نافع بود خوردن و ضماد کردن سفرجل بطبیخ وی حقنه کردن
شقاق رحم را نافع بود سقمونیا اگر زن بخود بر گیرد بچه بکشد سکبینج شرب و
حمول بهر دو ورم رحم را نافع بود و حیض براند و بچه بکشد سماق چون با عسل
بیامیزند قطع سیلان رطوبات سفید از رحم و نزف دم بکند سمسم نقیع وی حیض براند

وبچه بیندازد شش چون بوزرجه برگیرد ریش رحم را سود دهد سنبل الطیب اگر
فرزجه ازان برگیرد منع نزف دم و رطوبات بکند و چون بپزند و بان آب نکمید
کنند و دران نشیند ورم گرم که در رحم حادث شده باشد زایل کند شیر حیض
براند شبت بخود برگرفتن و خوردن وجع رحم را نافع بود شقایق چون بشراب
بپزند و ضماد کنند ورم گرم رحم زایل کند و چون بخود برگیرند حیض براند شونیز
باروغن و عسل سرشته حمول کردن وجع رحم را نافع بود صدف سوخته چون
زن بخود برگیرد حیض براند صبر بشرب و حمول حیض براند و درد رحم را نیکو بود
صمغ عربی با شحم الدجاج و خطمی سوده حمول سازد ورم رحم را نافع بود صمغ البطم
با شحم الاوز حطمی حمول کردن ورم رحم را نافع بود طرفا چون آب آن حمول کردن
سیلان کهنه رحم زایل کند عدس مر حیض براند عدس منع ادرار حیض کند عرعر
طبیخ آن و جلوس دران و شرب و حمول و تدخین آن حیض براند و سده بکشاید
عصی الراعی اگر فرزجه ازان برگیرد قطع سیلان مزمن از رحم بکند عفص در طبیخ آن
نشستن بیرون آمدن رحم و سیلان رطوبة ازان زایل کند عقیق اگر انگشتری آن
در انگشت کند منع خون رفتن از هر عضو خصوصا خون رفتن دایم از زمان بکند عنب
الثعلب چون زن بخود برگیرد قطع خون رفتن بکند غالیه حمول آن وجع بادر رحم را
ساکن گرداند غرب خوردن ورق وی عقم آورد فقاع اذخر طبیخ وی حیض براند
وبقراط گوید درد رحم نزف دم را نافع بود شربا و حمولا فلفل ابیض حیض براند

فلفل اسود اگر بعد از مجامعت بخود برگیرد آبستن نشود قثاء الحمار عصاره وی با عسل
حمول کردن ورم بارد رحم را نافع بود و حیض براند و بچه تباه کند قونتل نیم درم سخن
رحم بود قسط حیض براند خوردن و در زیر دامن بخور کردن و حمول آن درد رحم را
نافع بود و بچه بکشد قثاء الکندر چون بخود برگیرد سیلان مزمن و نزف دم را نافع
بود قطن اگر ورق کوچک تازه وی بجوشانند و بیخ آن با آن بجوشانند چندانکه
قوت تاب دهد و زن دران نشیند اختناق رحم و درد آن نافع بود قصب ورق او
واصل وی حیض براند و عصارهٔ آن و طبیخ آن وجع رحم را نافع بود قیصوم
حیض براند و بچه بیرون آورد کاکنج اگر زن بعد از طهر هر روز هفت دانه حب آن فرد
بر هفت روز مداومت کند منع آبستنی بکند کبر حیض براند کبریت آب وی حیض
براند کرفس حیض براند و ورم گرم پستان را نافع بود و شهوت زنان برانگیزد و اگر
حامله خورد بچه چون بزاید بر اعضاء او بثرها باشد و ریشها عفن بود و اگر شیر ده
خورد بچه احمق و ضعیف العقل باشد کراث حیض براند و سودمند بود جهة رطوبة
رحم و صلابت آن و ضماد آن ورم بلغمی رحم را نافع بود کندر با حیض ببندد لادن دود
کردن آن در زیر دامن بچه مرده و مشیمه بیرون آورد لازورد اگر بمیدرم تا یک درم
حمل کند حیض براند لسان الحمل عصارهٔ وی حمول کردن وجع رحم را نافع بود
لبن الحلیب حیض منقطع گشته براند و چون گرم بود و زن بدان حقنه کند رحم از
قرحه پاک کند لوبیا آبی که لوبیا دران پخته باشد حیض براند خاصه لوبیا سرخ و مشیمه

وبچه مرده بیرون آورد خاصه با شراب حمول کردن لوز مر روغن آن حمول کردن وجع
رحم ساکن گرداند و ورم آنرا نافع بود لوز حلو ورمی که در رحم بعد از نفاس یا بعد از
جماع حادث شود نافع بود به پنبه برگرفتن ماء العسل اگر زن بیاشامد و قوا فرزجه بگ
ناف بعد اگر آبستن بود والا آبستن نبود مازو اگر هفت عدد از وی خرد کوفته و
صلایه کرده در ماست سرشته بخورد و از پی آن کباب بخورد هرگز آبستن نشود
و اگر سه نوبت در سه روز چنین کند بهتر باشد ساق العجل ورم رحم را نافع بود مخ
فرزجه از مغزها برگرفتن صلابة رحم را نافع بود مر حیض براند و بچه بیرون آورد
بزودی و اگر سحق کرده با آب مورد سرشته بخود برگیرد نتن فرج زایل کند و اگر
نیم درم با زرده تخم مرغ نیمبرشت بیاشامد منع خون رفتن بکند و باز بندد و اگر
با سداب فرزجه سازد بچه بیندازد و اگر با عسل شرب کند وجع رحم را نافع بود
مرارة البقر چون با عسل حمول سازند ورم رحم و ریشها، فرج را نافع بود مر ماحوز
خوردن و حمول کردن و در طبیخ آن نشستن وجع رحم را نافع بود مشکطرامشیع
یکمثقال حیض و نفاس براند مصطکی ورم رحم را و رفتن خون از رحم نافع بود مغره
اگر با آب لسان الحمل حقنه کند قطع افراط خون حیض بکند مقل چون بخود برگیرد
یا بخور کند انضمام رحم بکشاید و بچه بیرون آورد و رطوبتی که باشد پاک کند و چون
بیاشامند حیض براند مسک حمول کردن وجع رحم بارد را نافع بود ملوخیا سیلان
حیض را نافع بود مومیایی جهة اختناق رحم و مجموع علتها که زنان را از سردی بدید آید

دو حبه تا به سادج هندی بیاشامند نافع بود نسرین روغن وی و طبیخ ورق وی
وجع رحم را و ورم آنرا نافع بود نرجس روغن وی حمول کردن وجع رحم را نافع
بود نارچیل وجع رحم را نافع بود خوردن و حمول کردن نارنج قشر ان و کمون کرمانی
با عسل پخته و مصطکی و شاه جینی وجع رحم را نافع بود نانخواه حیض فرو آورد نخاله
با شراب بپزند و ضماد کنند بر پستانی که شیر وی بسته بود و ورم آن ساکن گرداند
و شیر روانه کند نعنع چون برگیرد پیش از مجامعت آبستنی باز دارد نفط بچه مرده
و مشیمه بیرون آورد و دوج حیض براند ورق الخلاف اختناق رحم را نافع بود
اما مرکبات نافع درین امراض دواء المسک حلو جهة بادی که زنان آبستن را
پیدا شود نافع بود و چون بران ادمان کنند بچه از ام الصبیان ایمن باشد دواء المسک
تلخ وجع رحم را سود دهد برشعثا ادجاع رحم را نافع بود معجون مر حیض بکشاید
تریاق فاروق حیض براند تریاق اربعه اگر زنی را بچه تباه شود یا مشکل زاید
یکمثقال فرو برد سهل شود ایاره لوغاذیا حیض بسته بکشاید حب منتن ادرار
حیض کند شراب فواکه زنان آبستن را سود دهد روغن سداب سردی رحم را
نافع بود فرزجه جهة آبستنی عسل بجوشانند و میخک و بزباز و شب یمانی دران
بسرشته و به پشم برارند فصل ۲۹ در ادویه اورام و طاعون
وجزام و حمره و دمامیل و اکله و خنازیر اسفیداج طین اورام بود با قیل ازرق
و منبخته ورم انثیین را نافع بود اشتی خنازیر را بغایت مفید بود و سلعه و در دمهای صلب

بلغمی را نافع بود اصل الکبر ورمهاء صلب بگدازاند افیون ورمهاء گرم را نافع بود
وریشها خشک گرداند اقاقیا بر ورمهاء گرم طلا کردن نافع بود اکلیل الملک محلل و
طین اورام صلب بود که در احشا باشد الیه محلل اورام صلب بود الجذان بر خنازیر
ضماد کردن با موم و روغن تحلیل کند انزروت منضج ورمها بود و محلل ها اگر با نطرون
بر ورمها که در گردن بود مانند خنازیر طلا کنند بزودی تحلیل کند باقلا چون با آرد
حلبه و عسل بیامیزند محلل دامیل و اورام بن گوش باشد و اگر با شب یمانی و زیت
عتیق بر خنازیر ضماد کنند تحلیل یابد بارزد اگر در مرهم کنند و بر خنازیر ضماد کنند نافع
بود بادرنجبویه اگر با نمک بر خنازیر ضماد کنند تحلیل یابد بابونج ورمهاء صلب ابیض
بارده نرم گرداند و ورمهاء احشا نیز بر سیادشان خنازیر و دبیلات را تحلیل
کند بزر الکتان خوردن و ضماد کردن ورم حار انثیین را نافع بود بزر قطونا بر اورام
حاره ضماد کردن نافع بود بزر الکرو منضج اورام و دملها بود بزر کتان منضج اورام بود
خواه گرم و خواه سرد اندرونی و بیرونی بسباسه محلل نفخ و صلابات غلیظ بود چون
در قیروطی کنند بصل النرجس منضج ورمهاء گرم بود بعر الماعز خنازیر و اورام صلبه را
تحلیل کند بعر الجاموس محلل خنازیر و دملها بود چون بر روی ضماد کنند بقلة الحمقا بر ورمهاء
گرم مخوف ضماد کردن نافع بود بلوط با پیه بز کوهی صلابات را نافع بود بنفسج چون با
آرد جو بر اورام حاره ضماد کنند تسکین کند بوره دملها را نضج دهد بیض سپیده آن
با آرد باقلا اورام حاره انثیین و سایر اعضا را تسکین دهد تودری با آب و عسل

بر سرطان ریش شده طلا کردن نافع بود و اورام صلبه را تحلیل کند خصی ها ورم انثیین
تیس با لبس منضج و محلل بود و بر اورام صلبه ضماد کردن نافع بود ثعلب زهره او با آب کرفس
در هر ده روز یکبار در بینی کسی که جذام ابتدا کرده باشد چکانیدن بغایت نافع بود جلد
ادیم سوخته با عسل ورم و ریش را نافع بود جدوار مجموع اورام بلغمی و صفراوی
و دموی و سوداوی را طلا کردن در ابتدا ماده بازگرداند و در انتها تحلیل کند و در ایام
وبا هر کس که طاعون برآرد با سرکه طلا کند خلاص یابد جلنار اگر با سرکه بر ورم طلا کنند
بازگرداند جوز مخزوی چون بخایند و بر ورم سوداوی که ریش شده باشد ضماد کنند نافع
بود حوافر حمار اهلی و حمار وحشی و بردون چون با زیت بر خنازیر طلا کنند تحلیل کند حجر
الرحا چون گرم کنند و سرکه بر آن ریزند بخار آن ورمها تحلیل کند حرشف موم روغنی
که آب کنگر در آن باشد تحلیل اورام کند و خوردن کنگر نیز محلل است حرف اورام بلغمی و
دملها را نافع بود حسک بر اورام حاره طلا کردن نافع بود حشیش بزر قطونا بر اورام
حاره طلا کردن نافع بود حضض مجموع اورام خبیثه را نافع بود حلبه آرد وی اورام بلغمی
صلب بیرونی و اندرونی را تحلیل کند و دملها را نرم گرداند حمص ابیض و احمر آرد وی
سرطان را نافع بود و نخود پخته ورم انثیین را نافع بود حنظل جذام را نافع بود خاصه با
انیسون و افتیمون و نمک هندی و صبر اسقوطری و ایارج فیقرا حنا طبیخ آن اورام
حاره را نافع بود خبازی ورق وی پخته بر دامیل نهند بگشاید و ماده بیرون آورد و
اورام حاده ساکن گرداند خثاء البقر اورام غلیظ را تحلیل کند و با آرد باقلا و آب کاشنی

ورم حار انثیین را نافع بود خروع ورق وی کوفته و با سویق خلط کرده ضماد آن
اورام بلغمی و اورام حاره چشم تحلیل کند خواه خام و خواه پخته و با کبریت و سکنجبین
خنازیر را تحلیل کند خس بر اورام حاره طلا کردن نافع بود خطمی اورام دبیلات
نرم گرداند خل با ادویه موافق حمره و راخس را نافع بود خمیر محلل و منضج اورام بود
خیار چنبر اورام حاره و اورام صلبه احشا را نرم گرداند و پاک کند دم الاخوین دامیل را
نافع بود دم الحمام والدجاج اورام حاره که بسبب سقطه تولد کند با روغن گل طلا
کردن نافع بود دیک بردیک ورم انثیین را نافع بود رصاص چون صحیفه از اسرب
تنک بازنند و در اورام در ابتدا ببندند بگدازاند و اگر بعصاره سرو و زیت با روغن
گل حل کنند و بر سرطان طلا کنند نافع بود ریباس طاعون و وبا را نافع بود و قیع
احشا بندد و آب وی با آرد جو بر حمره و نمله طلا کردن نافع بود زبل الحمام محلل بود
و با سرکه محلل خنازیر بود خاصه چون بزر کتان با وی اضافه کنند و چون با عسل
و بزر کتان خلط کنند تنجیر اورام صلبه کند و چون با آرد جو و سرکه و عسل و آب
بپزند دمل و خنازیر و اورام صلبه را تحلیل کند و بعلاج آورد زعفران چون بر حمره
طلا کنند نافع بود زفت رومی جذام را طلا کردن بغایت نافع بود خاصه چون بدان
ادمان کنند سداب محلل خنازیر بود چون ضماد کنند و چون با سرکه و اسفیداج و روغن
گل بر حمره و نمله بمالند نافع بود سرو ورق وی تنها یا با سویق چون بر نمله و حمره طلا
کنند نافع بود سکبینج چون در سرکه بگدازند و بر خنازیر و سلعه طلا کنند بگدازاند

سلیخه چون بپاشانند ورمهاء گرم اندرونی را نافع بود و سده بگشاید سلحفاة بحری
چون بسوزانند تا سپید شود و با روغن گل بر سر کل ریش شده طلا کنند چرک آن
پاک کند و گوشت برویاند و دیگر عود نکند سماق چون با آب ضماد کنند منع حمره بکند
سمسم بر اورام ضماد کردن نافع بود سمن منضج اورام بود شاه چینی اورام حاره را
طلا کردن سود دارد شبت اگر در زیت بپزند آن زیت محلل و مسکن اوجاع بود شجر
حرحوص آن با آتش کرده بر اوجاع حاره تکمید کنند تسکین کند و اورام حاره بگدازاند
و درد ساکن کند و آرد وی چون با انجیر بپزند و بر ورم بلغمی و ورم گرم نهند بگدازاند و
چون با رازیانج و زفت و سرگین کبوتر بیامیزند بر اورام صلبه نهند نضج دهد و اگر آرد باقلا
در آب پخته بر ورم انثیین نهند نافع بود شمع زرد ورم انثیین را نافع بود صابون
ورمها را نضج دهد و چون بر اورام بلغمی دشوار نضج نهند تنها یا با ادویه موافق نضج
دهد و بگدازاند و چون بسرشند با ادویه که گشاینده اورام بود مانند حرف و سرگین
کبوتر و اصل قثاء الحمار فعل وی قوی گرداند صبر سودمند بود جهت ورمهاء که در دهان
و انثیین حادث شود و منع ماده بکند و اگر جمع شده باشد بگدازاند خوردن و ضماد
کردن صندل احمر محلل اورام گرم بود و منع ماده بکند و بر حمره طلا کردن نافع بود صندل بیاض
با آرد باقلا و آب کاشنی ورم حار انثیین را نافع بود ضفدع نهری گوشت آن با زیت
و نمک پخته جذام را نافع بود طحلب بر اورام حاره و حمره خاصه ورم انثیین طلا کردن
نافع بود طباشیر ریش قضیب را نافع بود طرفا زنی را که جذام ظاهر شد پس از طبخ

بیخ آن با میویزج چند نوبت بپاشاند از وی زایل شود و تجربه کرده اند زنی دیگر را
ورم جنین صحت یافت و مفید بود طین ارمنی طاعون را خوردن و طلا کردن نافع بود
عدس با اکلیل الملک و روغن گل و سرخ مل بر ورم حار چشم و ورم پستان و ورم
انثیین ضماد کردن نافع بود عسل اگر با آرد جوازی بر ورم پخته نهند بکشاید و چرک
آن بکشاید عصاره مامیثا ورمهای گرم را تحلیل کند و حرارت آن بنشاند عفص
چون تنها بپزند سحق کنند و بر ورم متعدد نهند نافع بود و اگر با سرکه بپزند و بر حمره
طلا کنند در ابتدا سودمند بود و نمله بکند طلا کردن و عفص اخضر کوفته با آب و
روغن گل ورم انثیین را نافع بود عظام استخوان بال مرغ سوخته بر ریش درد
کردن نافع بود عنب الثعلب اورام حاره را در آخر ضماد کردن نافع بود و با اسفیداج
و روغن گل بر نمله و حمره طلا کردن نافع بود و با آب آن غرغره کردن ورم زبان را
نافع بود و چون کوفته بر سرطان ریش شده نهند ساکن گرداند و چون بدان ادمان
کنند با صلاح آورد غاریقون اورام را و ورم سپرز را نافع بود فلفل اسود چون با زفت
بیامیزند محلل خنازیر بود فوفل بر ورم گرم غلیظ طلا کردن نافع بود قثاء الحمار یا
صمغ البطم خراج بکشاید و طبیخ بیخ وی خوردن مجذوم را نافع بود و بیخ آن سحق
کرده اورام بلغمی بن گوش و کردن بگدازاند قرع آب آن با روغن گل ورم دماغ را
نافع بود و چون جراده آن با آرد جو بر حمره ضماد کنند روع ماده بکند و درد آن ساکن
گرداند قشر الرمان الحلو بر ورم گرم ضماد کردن نافع بود قنه طین و محلل بود خنازیر را

قنفذ گوشت او مجذوم را بغایت نافع بود خاصه گوشت بری خشک کرده و گوشت بری
آن خنازیر را نافع بود و گوشت وی چون در سرکه عسل نهند مجذوم را نافع بود قصب
بیخ آن چون بپزند و بر ورم گرم و حمره و اعضایی که کیموسات در آن متحجر شده باشد
ضماد کنند نافع بود کافور اورام حاره را نافع بود کبر خنازیر و صلابات بگدازاند
ورق آن و بیخ آن طلا کردن کرم خاکستر آن قروح را نافع بود کرفس چون با نان یا
با سویق ضماد کنند بر ورم پستان که از حرارت بود و ورم گرم چشم نافع بود کرنب
منضج صلابات بود و ورق وی چون بکوبند و ضماد کنند تنها یا با سویق مجموع
ورمهای بلغمی و حمره را ضماد کردن نافع بود و اگر کرنب سوخته با بیاض بیض بر ورم حار
خصیه ضماد کنند نافع بود کزبره خنازیر را تحلیل کند و چون با سویق بر حمره و نمله ضماد
کنند نافع بود و چون با آرد باقلا بر خنازیر ضماد کنند بگدازاند و چون با سرکه و اسفیداج
و روغن گل بیامیزند ورمهای گرم را نافع بود و چون خشک وی کوفته در دهن افشانند یا
بعصاره تردی مضمضه کنند جوشش دهان و زبان زایل کند کون چون با زیت و عسل
بیامیزند ورم گرم انثیین را ضماد کردن نافع بود لبن الاتن ورم و ریش خصیه طفلان را
نافع بود لبلاب محلل ورم مفاصل و احشا بود لبن اللقاح اورام جاسیه و دبیله را نافع
بود ماميثا اورام حاره را نافع بود مخ ملین و محلل صلابات بود مرداسنج بر ورم گرم طلا کردن
نافع بود مر محلل اورام بلغمی باشد مقل ازرق سبز چون بشکند با آتش بریان کند و با سرکه
و نطرون سحق کنند خنازیر و اکله را نافع بود مخ قلم گاو با موم ورم قضیب و ریش آن را

نافع بود مرارة الثور وجع انثیین را نافع بود مرزنجوش سحق کرده با روغن گل و
موم ورم خصیه را نافع بود مصطکی اورام متعدد و امعا و جگر را نافع بود مقل طاعون را
نافع بود و چون بلعاب دهان روزه دار حل کنند تا چون مرهم گردد و بر ورم
حنجره نهند نافع بود و خنازیر را تحلیل کند و صلابت اعصاب و تعقد ان و ورم
انثیین را نافع بود ملح اورام بلغمی و جذام را سود دهد و چون با میویزج و عسل ضماد
ضماد کنند دمامیل را نضج دهد و بافوتنج و عسل منضج اورام بلغمی بود که در انثیین
عارض شود مومیایی محلل اورام بلغمی بود نانخواه چون سحق کنند و با عسل طلا
کنند بر ورم که در موضعی بود تحلیل کند نرد طلابیت مرکب از صندل سرخ و گل
ارمنی و فوفل و اقاقیا و حضض و اسفیداج و مرداسنگ ورمهای گرم را نافع بود
نعنع عصاره آن یکدانگ با روغن گل خنازیر را بغایت نافع بود ورق الدلب
ورمهای گرم زانو را ضماد کردن نافع بود هندبا ورق کوفته وی با بر ورم گرم نهند
بگدازاند و سرد کند و اگر با آب کشنی و خیار چنبر غرغره کنند ورم حلق را سود مند بود
اما مرکبات مستعمل در اورام تریاق فاروق جذام را نافع بود ایارج لوغاذیا
جذام را نافع بود مثرودیطوس ورمهای صلب را نرم گرداند مرهم داخلیون اماسهای
سخت نرم گرداند مرهم رسل اماسهای سخت و خنازیر را نرم گرداند مرهم باسلیقون
اماس سخت را نرم گرداند فصل ۳۰ در ادویه جراحت و نقل و جبر
آبنوس اگر حک کرده بر سوختگی آتش طلا کنند سودمند بود و اگر نشاره آن بغایت

سحق کرده بر ریشهای زشت افشانند خشک گرداند و در خشک بند زخم کارد و شمشیر هیچ
بهتر از نشاره آبنوس نیست ابرکا کیا اگر بر جراحات نهند خون باز دارد و نگذارد
که آن جراحت ورم کند و اگر بسرکه تر کنند و بر دبل نهند و رها کنند تا خشک شود و نگذارد
که دبل بزرگ شود و باز گرداند اثمد اگر سوده بر جراحت تازه افشانند سودمند بود اما چون
نیک شود اثر سیاهی بماند و همچنین ریش قضیب و اعضای که فراخ آن خشک باشد نافع
بود آس شکستگی اعضا را نافع بود و اگر کوفته بر سوختگی آتش افشانند بغایت نافع بود
اسفیداج در مرهم تبرید جراحات ظاهر بدن کند اشق با عسل چون بر قرحه نهند
هر چه در آن باشد بکشد اشقاقل ورق آن چون بکوبند و با عسل بیامیزند و بر ریش
خورنده نهند پاک گرداند اشنان گوشت زیاده بخورد اصابع مریمی ریشهای کهن را
نافع بود اصل القصب ضماد آن پیکان بیرون آورد اصل الکبر اگر کوفته بر ریشهای
بد پاشند یا ضماد کنند بصلاح آورد اقاقیا در طلای کسر نافعست الیه کوفتگی اعصاب را
نافع بود انجبار شکستگی اعضا را نافع بود انفحة الارنب اگر با خطمی و زیت بر عضوی نهند
که خار یا نی در آنجا باشد بیرون آورد باقلا مقشر چون نیمه آن بر زخمی نهند که از آن خون
رود خون باز دارد بردی سوخته وی اگر بر جراحتهای تر پاشند خشک گرداند و بر
ناصور نهند نافع بود بزر الجزر البستانی نافع بود جهت ریشهای خورنده چون کوفته
بر آن ضماد کنند و ریشهای عفن پاک گرداند بزر کتان چون بسوزانند و سحق کرده بر ریش
متعدد افشانند خشک گرداند و زایل کند بزر الانجره اگر بکوبند و بر ریشهای خورنده

وسرطانات افشانند نافع بود بعرالضان سوختگی آتش را طلا کردن و با موم روغن بر
گوشت زیاده نهادن نافع بود بسیم گوشت بر جراحت برویاند و قطع خون از هر عضو
که روان باشد بکند و ریشها خشک گرداند بیض سوختگی آب گرم را به پشم بدان
مالیدن نافع بود و پوست بیضه سوخته با پوست پیاز سوخته و غربال سوخته ریش
قضیب را بغایت نافع بود ترمس ریشها و دانها که بر روی پیدا شود و بر ریشهای تر
که بر سر بود و ریشها بلید و آتش فارسی چون با سرکه بپزند و ضماد سازند نافع بود
تشمیزج چون بغایه سحق کنند ریش قضیب را نافع بود توت حلو ورق وی چون
بکوبند و با زیت بیامیزند و بر سوختگی آتش ضماد کنند نافع بود و اگر توتیا و خاوشتی
و روغن گاو ببرشتند ریش را نافع بود توت حامض عصارهٔ وی چون خشک کرده
ریشها را نافع بود توتیا ریشها را نافع بود حتی سرطانات و در مرهم ریش قضیب و
خصیه بغایت نافع بود توبال الحدید ریشها را نافع بود تین رطب نارسیده وی
با عسل ریشها که رطوبات از آن روانه بود نافع بود تین رطب منع ورم جراحت
بکند تین عتیق مصلح ریشهای بد بود چون با زیت سحق کرده بمالند جدوار بر ریشهای
بلید و ریش کهن مسحوق آن پاشیدن گوشت مرده بخورد و جراحت بصلاح آورد
جرجیر آب وی اثر ریشها ببرد جرادان اگر شکافته بر موضعی که خاری یا چوبی رفته بود
طلا کنند بیرون آورد جیقض چون بر شکستگی استخوان طلا کنند نافع بود حلبنا بر
ریش کهن را نافع بود حب الرمان چون عصاره ترش وی بپزند و با عسل بیامیزند

ریشهای بلید را نافع بود و گوشت زیاده بخورد حجر المغناطیس اگر بر جراحتی که از تیغی
زهردار بود ضماد کنند نافع بود حرشف چون بر سوختگی آتش ضماد کنند نیکو بود
حرف ریشی را که شهدیه گویند نافع بود حلبه سوختگی آتش ضماد کردن نافع بود حلتیت
زخم تیر و تیغ زهردار را نافع بود حمص ریشهای بلید را نافع بود حنا سوختگی آتش را
نافع بود و شکستگی استخوان را هم نافع باشد حجازی ورق برگ آن با زیتون بر سوختگی
آتش طلا کردن سود دهد و با کیز بر ریشی که سبب آن تری بود زایل کند خراطین چون
کوفته بر جراحت اعصاب ضماد کنند و سه روز رها کنند بغایت نافع بود و بعضی گفته اند
در ساعت سود دهد خرف سرطان مرهمی که از وی سازند جراحتها را زود بصلاح آورد
دفرجها را نافع بود خطمی مجبر اعضاء منکسر بود و مقوی آن و سوختگی آتش را نافع بود
خل چون صوف ناشسته با اسفنج بدان تر کنند و بر جراحت نهند منع تورم آن بکند
و ادرام حادث با حراق نار را نافع بود و ریشهای بلید خورنده را چون با سرکه بشویند
دایم زایل کند دهن حلبه بر ریش قضیب مالیدن نافع بود دبی اگر با کندر بیامیزند
و بر ریشهای کهن نهند زایل کند دردی الخل محرق و معین و مسخن و مجفف بود و گوشت
زیاده که در ریشها بود بخورد و سوخته شسته وی اثار ریشها ببرد و منع خون رفتن
بکند دفلی اگر ورق خشک وی کوفته بر ریشها افشانند خشک گرداند دلب ورق وی
چون نیک بکوبند و بر ریشهای تر افشانند خشک گرداند و سوختگی آتش را سود دهد
دخاکستر وی ریشهای چرکن زایل کند و ثمر وی چون با پیه بر سوختگی آتش نهند نافع بود

دم الاخوین جراحتهای تازه را سودمند بود ورق فس گویند ریشها را نافع بود چون بران
افشانند دم الانسان اگر با آرد شنیز ببرشتند و با سداب تر و عسل طلا کنند بر هر
ریش که بر اعضا باشد خاصه در ساق و ریشهای که آب از وی روانه بود بصلاح
آورد دم البق چون بر جراحت ریزند خون ببندد دیگ بر دیگ بر هر ریشی که عفن شده
باشد بصلاح آورد و گوشت زیاده بخورد در آتنج گوشت در ریشها برویاند لیکن بهیج
الم بود و ریشها را بصلاح آورد با گلنار و عروق و امثال آن در آتنج با موم زرد
اعوجاج قضیب را نافع بود رد سنجح ریشها پاک گرداند و بصلاح آورد و گوشت زیاده
بخورد و ریشهای بد که در بدن بود منع کند رصاص محرق بر ریش قضیب ذرور
کردن نافع بود رتیش اگر سوخته بر جراحت افشانند خشک گرداند رآبد جراحات
اعصاب را سود دهد و ریشها پاک گرداند و گوشت آن برویاند زبل الاطفال بزرگترین
تریاقی کسی باشد که پیکانی زهردار بوی ازده باشند زبل الکلاب چون از سگی
گیرند که استخوان خورده باشد با عسل نافع بود جهت ریشهای کهن زبل الحمام
خنازیر که حادث شود از آتش پارسی چون با عسل و بزر کتان خلط کرده بپزند
نافع بود و چون با زیت بیامیزند سوختگی آتش را سود دارد زبان طلا کردن
زراوند مدحرج با بیخ نی بکوبند و با عسل سرشته طلا کنند خار و پیکان را بکشد و زراوند
ریشهای بد پاک گرداند و گوشت برویاند زراوند طویل گوشت برویاند و ریشهای
تر عفن شده با صلاح آورد و چون با ایرسا و عسل بیامیزند ریشهای عمیق را هموار کند

و بصلاح آورد و با پیاز نرگس و برگ انجره با سبت چو کوفته و سرشته هم از داروهای جاذبه
زرنیخ گوشت زیاده بخورد و در ریشهای بد بر جراحت نهند سود دهد زرنیخ سرخ
اگر در موم روغن کنند سوختگی آتش را نافع بود زفت یابس ریشهای فاسد از رطوبات
پاک گرداند و گوشت در ریشها برویاند و منضج و محلل و ملین جراحات بود و بر موضع ضرب
طلا کردن سود دهد زنجار خورنده گوشت صلب بود و در مرهمها جهت ریشهای بلید
که در بدن بود نافع بود و چون با عسل ببرشتند یا با سرکه بپزند سودمند بود جهت
ریشهای اعضا خشک مزاج را زنجفر گوشت در ریشها برویاند و چون در مرهم کنند
سوختگی آتش را سود دهد و جراحتها با صلاح آورد و اگر ذرور کنند بر آکله نافع بود
و بر ریشهای عفن و قطع خون رفتن بکند سداب با سرکه و اسفیداج و روغن
گل ریشهای تر را که در سر بود نافع بود سرد خاکستر وی چون بر سوختگی آتش افشانند
و بر مجموع ریشهای تر سودمند بود سرخ اگر با زیت بپزند تا چون مرهم شود گوشت
در جراحتها برویاند و پاک گرداند از گوشت مرده و خون را باز دارد و در مرهم جهت
سوختگی آتش نافع بود سلق ورق وی بجته سوختگی آتش را نافع بود سنباذج
بر ریش قضیب ذرور کردن نافع بود سماق عصارهٔ ورق وی چون قوام او غلیظ
شود با آب لسان الحمل طلا کردن بر ریشهای بلید خشک گرداند سمسم بر سوختگی
آتش ضماد کردن نافع بود سمن چون بر پنبه نهند و ضماد کنند بر قرحه خشکریشه زایل
کند و اگر بر پنبه بر دهان جراحتی نهند که خواهند که سر آن باز هم نیاید منع گوشت رستن بکند

وسرآن جراحت فراخ گرداند سرمه اگر آب دهن صایم در ریش ذکر بمالند سرمه بران
افشانند نافع بود سنبل رطوبتی که روان بود از ریشها خشک گرداند سندروس اگر
روغن وی در ناصور مالند خشک گرداند دخان وی همین عمل کند خاصه در جراحتها که
در اسفل بود و اگر خرد کرده بر جراحت افشانند خشک گرداند سپیداج چون با آتش
بسوزند و سحق کنند بر ریشها و بثرها عفن که دراز کشیده و کهن شده افشانند
زایل کند سورنجان نافع بود جهت جراحتهای کهن شادنج معسول منع گوشت زیاده
بکند در ریشها و خون را دفع کند و ببندد شبت خاکستر آن ریشها که حادث شود
در سبل و ریشهای کهن چون بران افشانند نافع بود شقایق النعمان چون بشراب
بپزند و ریشها چرکن را پاک گرداند شمع ماده مرهمهای سرد و گرم بود و دردی الصابی
اندک بود خشک ریشها را نافع بود و بر جراحتهایی که از پیکان زهردار بود طلا کردن
نافع بود بغایت و منضج دملها بود و استنشاق رایحه وی در زمان و بانا نافع بود شونیز
چون سحق کنند با بول و بر ریشهای سر بکنند و بران ادمان نمایند ریش را پاک کند علاج پکلی
و موی برویاند و چون بریان کنند بآتشی آهسته و بکوبند و بگلاب بسرشند و طلا
کنند بر ریشی که در ساق پیدا شود بعد از انکه ریش را بسرکه شسته باشند زایل کند
و بحال صحت باز آورد شنج منع اکله بکند و چون بسوزانند و بر ریشی که کوتاه باشد
یا بر موضعی که ریش باشد بعد از ان موی نرسته باشد طلا کنند موی برویاند شیرج
و موم زرد ریش قضیب را نافع بود صابون چون بجوشانند با روغن گل و بر ریش
گرد

کودکان طلا کنند پیاپی چند نوبت خشک گرداند و زایل کند و چون طلا کنند بر ریشها
شهدیه و متعفن و زرد پاک کند بعد از ان بآب گرم بشویند هیچ دوا بهتر ازین نبود و بر سر
جراحتها طلا کردن بگشاید صبر سودمند بود در ریشهای که مشکل نیکو شود خاصه در ذکر
و دبر چون بآب بگدازانند و طلا کنند یا سوده بران افشانند صدف نافع بود
جراحتها خبیث از بهر انکه مجفف بود بغیر لذع و چون با سرکه بسرشند و عسل یا
شراب نافع بود جهت جراحتهای متعفن خبیث و صدف جذب سلی و عظام بکند و ریش
چشم را نافع بود و سوختگی آتش را سود دهد و صدف سوخته ریشها را پاک گرداند
صمغ البطم و تخم و چوب وی ریش قضیب را نافع بود صمغ الاجاص جراحتها با صلاح
آورد صمغ السرو چون بر ریشهای سر افشانند با گلنار زایل کند و مجموع ریشها
اعضا را بهمین سبیل طرفا خاکستر وی چون بر ریشها تر افشانند خشک گرداند و
ریشهای عمیق را با صلاح آورد عروق الصفر اگر بکوبند و بر ریشها پاشند خشک
گرداند عسل چون با روغن گل بر ریشهای شهدی و مجموع ریشها که از بلغم شور بود
بمالند زایل کند و چون بازراوند طویل یا کرسنه بسرشند گوشت بر جراحتهای عمیق
برویاند عظام استخوان کهن چون بسوزانند نافع بود جهت ریشهایی که در اعضایی
که مزاج وی خشک بود مانند ذکر و انثیین و امثال آن و چون سحق کنند استخوان پوسیده
ریزیده که در دیوارها بود و بگلاب بسرشند و بر ریشها ضماد کنند سودمند بود و چون سحق
کنند و جاء الشعیر بسرشند و طلا کنند بر اثر آبله دفع آن زایل کند و خاکستر استخوان سوخته

چون با سرکه سحق کنند و بر سوختگی آتش ضماد کنند سودمند بود عفص چون وی را
بپزند و بر گوشت زیاده افشانند بخورد و چون بر روی آتش تشویه کنند و در
شراب اندازند یا سرکه خون را ببندد علک صمغ البطم در گوشت رویانیدن مانند
راتینج بود و در مرهمها بدل وی کنند عقرب چون در زیت بسوزانند تا سوخته شود
و آن روغن در ریشها که دشخوار نیک شود بمالند و آن عقرب سحق کرده بران
افشانند با صلاح باز آید عکر الزیت مجموع جراحتها و ریشهای ناصور که در
بدن پیدا شود نافع بود علق بر ریشها بد نهادن نافع بود عنب الثعلب چون
آب وی با اسفیداج بیامیزند و بر سوختگی آتش و جدری که ریش شده باشد طلا
کنند خشک گرداند و چون بیخ آن بکوبند و بر سرطان ریش شده نهند با صلاح آورد
عناب ورق آن چون خشک کرده با سرکه سحق کنند و براگله کنند نافع بود و دالی آن
بود که پیش از ان به مرغ بران طلا کنند غسل و چون پوست ساق درخت وی بکوبند
و با بهچندان اسفیداج بیامیزند و بر ریشهای پلید مالند پاک گرداند غبار الجلود سوختگی
آتش را نافع بود غرب ورق گل وی در ادویه مرهمهای مجفف استعمال کنند قثاء الحمار
چون خشک کرده سحق کنند و بر اثر سیاهی که از دمل و ریش پیدا شده باشد کنند
زایل کند قرع پوست کدو وی خشک ریش ذکر را نافع بود و خشک گرداند و همچنین
ریشهای که بر اعضای یابس المزاج بود و سوختگی آتش را نافع بود چون با روغن
گاو بسرشند قشر الجوز الحلب خاکستر آن بر ریشها افشانند خشک گرداند و مجففی
نیکو

نیکو بود بغیر لذع قتار الکندر چون بر جراحتها پاشند گوشت برویاند و اگر بر ریشها
دشوار افشانند با صلاح آورد قطن چون بسوزانند و بر جراحت نهند خون باز دارد
و کهن وی بر گوشت مرده نهند بخورد قلی محرق و اکال بود گوشت زیاده بخورد قلیمیا
بر ریشهای تر که در بدن بود ذرور کردن نافع بود و در مرهمها استعمال کنند گوشت در
جراحت برویاند و سوخته وی ریش چشم و جراحتها را پاک گرداند از چرک و گوشت
زیاده بخورد و مجففی بغیر لذع بود قنطوریون صغیر عصاره وی ریش سر زایل کند
بعد از انکه سر را بنوره بمالند موی بسترند و پاک بشویند پس آن عصاره بسرکه بگدازند
و بر سر طلا کنند قنه مندمل لحم بود قنبیل مجففی قوی بود و مجفف رطوبه ریشها بود قنفذ
اگر پوست وی بسوزانند و با ادویه خلط کنند که موافق ریش سر بود و سر را بدان
بشویند جذب ماده بکند و ریش پاک گرداند و گوشت زیاده بخورد قیصوم اثر ریشها
ببرد کبر بر ریشهای پلید چرکین را نافع بود و بیخ وی ریشهای تر را چون بر روی اندازند
ببردن و چون بپزند و آب آن بر سری که ریش تر باشد ریزند و سر را بدان بشویند
زایل کند کرم ورق آن با روغن گل ورم انثیین را نافع بود کراث با نمک جهت
ریشهای بد نافع بود کزبره نار فارسی را نافع بود کندر چون ببندد از هر موضع که بود
و منع ریشهای بد که در مقعد بود بکند و چون با پیه بط بیامیزند و بر ریشها که از سوختگی
آتش بود و شقاق که از سرما بود نهند سود دهد و چون با نطرون بیامیزند و سر را
بدان بشویند ریشهای تر زایل کند کهربا اگر سحق کرده بر سوختگی آتش لطوخ کنند

بغایت نافع بود لبن چون با عسل بیامیزند ریشهاء اندرونی از اخلاط پاک گرداند و
نضج بدهد لبن المعز ریش مثانه را سودمند بود لحیة التیس جراحتهاء عظیم را با علاج
آورد چون بران نهند و اگرچه قضیب منقطع شده باشد لسان الحمل آتش فارسی و
سوختگی آتش را سودمند بود عصارهٔ آن مالیدن لبن الاتن با روغن گل ریش
قضیب را نافع بود ماذریون با عسل بر خشکریشها طلا کردن نافع بود ماش چون
بکوبند و با آب مورد بسرشند و ضماد کنند و بر اعضایی که کوفته شده باشد قوة دهد
و منع عفونت بکند تا بحدی که حیت را نگاه دارد از تعفن شدن و اثر ریشها زایل
کند و چون بر ریشها سر باشند نیکو گرداند مر قیشا گوشت زیاده بخورد در
ریشها و در مرهمها کردن محلل بود مرداسنج ماده مرهمها بود و گوشت در ریشها
برویاند مری ریشهاء عفن را نافع بود مرمر چون سوده بر سوختگی آتش
افشانند نافع بود مرارة البقر زهره گاو در مرهمها منع جراحتها بکند و چون با
عسل بیامیزند ریشهاء بد را نافع بود مصطکی اگر طبیخ ورق وی بر ریشهاء کهن
و بر استخوان شکسته و بر اعضاء سوخته ریزند نافع بود و چون با زیت بکدازند
شقاق لبها را نافع بود مغاث ضماد کردن شکستگی و کوفت والم را نافع بود ملح گوشت
زیاده از ریشها بخورد مومیایی خلع و کسر و سقط و ضربه را خوردن و طلا کردن سود
مند بود نوره مجفف بود بغیر لذع گوشت زیاده بخورد و سوختگی آتش را بغایت
نافع بود و نوره بر موضعی که خون روانه بود نهند قطع خون بکند نوی التمر چون بسوزند

ریشهاء بد را نافع بود هیل سوختگی آتش را نافع بود و ریشهاء عفن را سودمند بود
ورد گوشت در ریشهای عمیق برویاند ورق الدلب چون نیکو بیندو بر ریشهاء
تر افشانند خشک گرداند و سوختگی آتش را نافع بود ورق الغرب چون بکوبند و بر
جراحت باشند گوشت برویاند ورق البلوط چون کوفته بر جراحت باشند
گوشت برویاند و بحال صحت آورد و ریشهاء دشوار بصلاح آورد ورق السوس
مجفف قرحها و بثرها بود چون بکوبند و بران باشند بی انکه بکزد امام مرکبات مستعمل
درین امراض روغن شونیز ریشها را نافع بود معجون سلاخه ناصور و قروح را نافع
بود مرهم کافور شقاق لبها و سوختگی آتش و ناصور را سود دهد داخلیون آماسهاء
سخت نرم کند و ریشها بپزاند و پاک کند مرهم رسل ریشها و جراحت را از گوشت
مرده و ریم پاک کند مرهم باسلیقون گوشت برویاند مرهم سرخ ریشهای کرم که بر
و سه اندامها بر آید سود دهد و گوشت بر آورد مرهم زنجار ریشهای کهن را خشک کند
و گوشت فزونی بخورد مرهم خل گوشت برویاند و ریش خشک کند مرهم سیاه گوشت
فاسد بخورد و گوشت نو برویاند و بیشتر جراحتها را نافع بود مرهم شادنج بواسیر و شقاق را
عظیم نافع بود مرهم نوره نافع بود داکله و سوختگی آتش و ریشها خشک گرداند مرهم مصری
همه ریشها را سودمند بود مرهم ابیض سوختگی و ریشها که بر اعضاء عضلانی بود نافع بود
و حرارت مفرط را سود دهد دیگ بر دیک دوای اکال بود فصل ۲۱ در ادویه ثاليل
و بثور و جرب و قوبا اسفیداج سعفه و بثره را نافع بود چون با روغن گاو طلا کنند

باد رنجبویه جالینوس گوید جرب را نافع بود بادنجان اگر بسوزند و خاکستر آن
با سرکه بر ثالیل طلا کنند نیکو بود بابونج اگر بر جرب ترضماد کنند ببرد بصل با
عسل بر قوبا طلا کرده نافع بود بصل الزیز با زرده تخم مرغ بر ثالیل طلا کنند
زایل کند بنفشج شریف گوید ورق توی جرب صفرادی و دموی طلا کردن نافع
بود بنو الضان با سرکه بر ثالیل طلا کردن نافع بود بقلة الحمقا اگر ثالیل بوی حل
کنند زایل کند بول الناس حکه و سعفه و جرب را نافع بود خاصه با بوره و آب جاهی
طلا کردن و کمی که بر روی آن بایستد بر ثالیل مالیدن نافع بود بول الصبیان
حکه و جرب را نافع بود بورش در بندی بر بثرها طلا کردن سود دهد ترمس
جرب و داءالخنازیر را سودمند بود تین رطب بر ثالیل طلا کردن نافع بود ثوم
با عسل و روغن بان مالیدن جرب و قوبا را نافع بود جوز چون پوست سبز
وی بکوبند و آب آن بگیرند و چند پاره خبث الحدید دران اندازند و یک هفته
رها کنند و هر روز چند نوبت بجنبانند بعد ازان جرب و قوبا را بدان بمالند
نافع بود و موی سپید سیاه گرداند و خضابی نیکو بود جوز بوا مشی را نافع بود
حب الرشاد جرب و حکه را نافع بود حرشف اگر موم روغنی سازند که آب کنکر
بخورد آن داده باشند و بر برشی که بر روی پیدا شود بمالند زایل کند حرف
جرب ریش شده و قوبا را با آب و نمک مالیدن نافع بود و چون سحق کرده با
عسل بر کش طلا کنند یا با صابون کش زایل کند و بثره را بحال خود ببرد و ورق

وی چون خشک بود بقوت تخم بود اما چون تر بود قوت وی کمتر بود و بسبب رطوبة
مائی که در وی است حلتیت ثالیل مسماری را ببرد چون با موم و روغن خلط کنند
و بمالند نافع بود و با سرکه بر قوبا طلا کردن بغایة نافع بود حماض با سرکه بر جرب
مالیدن نافع بود حمص روغن وی قوبا را نافع بود و تمش را و آرد وی خارش
بدن را زایل کند حنا چون با آب بسرشند و بر کف پای کسی نهند که آبله خواهد آورد
ایمن شود از بر آمدن آبله در چشم و اگر حنا با توتیا و زیبق خلط کنند و بروغن
گاو بسرشند و بر قوبا بمالند البته دفع کند و مجرب است حنظل روغن وی قوبا را نافع
بود حب خصیه را نافع بود و اصحاب سودا را خارش ورق او با کبر ضماد کردن بر
سبوسه زایل کند نان خشکار چون با آب نمک تر کنند و بر قوبای کهن ضماد کنند زایل
کند خردل بر جرب و قوبا ضماد کردن بغایت سودمند بود و اگر قوبا با هیچ زایل نشود
بحمام رود و چون بیرون آید قوبا را بکرباس بمالند چندانکه خون آلود شود پس
خردل کوفته بران افشانند زرداب بسیار ازان روانه شود و صحت یابد خلاف
خاکستر وی بر قوبا طلا کردن نافع بود با سرکه و بر ثالیل و نمله و شری ضماد کردن
نافع بود خل صوف ناشسته بدان تر کنند و بر نمله و قوبا نافع بود و بر جرب تر
با بعضی ادویه موافق نافع بود دارچینی چون سحق کرده با سرکه بر قوبا طلا کنند نافع
بود اردای الخل با راتینج بر سپیدی ناخن طلا کردن نافع بود دردار و ورق وی
سحق کرده با سرکه بر جرب ریش شده مالند سود دهد رطوبت ثمر وی چون

بدردی مالند جلای تمام بدهد دفلی اگر ورق وی با آب بجوشانند و بپالایند
و بهر یک رطل نیم رطل زیت کهن بنهند و بجوشانند تا آب بسوزد و روغن
بماند پس رطلی موم سفید بران روغن نهند و بر جرب و حکه مالند بغایة نافع
بود راوند با سرکه برقوبا طلا کنند زایل کند رماد نتن باقلا چون ضماد کند یا بمالند
در حمام آثار جرب که در بدن باشد ببرد زاج جرب و سعفه و ناصور را نافع بود
زبیب چون سحق کرده با شراب ضماد کنند بهرچه پیدا شود در پوست مثل جدری
و ریشهای شهدیه نافع بود زبد قوبا و سعفه خشک چون بدان بمالند سودمند
بود زبل الحمام قوبا و سعفه را نافع بود زرنباد جرب کودکانرا سه درم با عسل
بسرشند و طلا کنند چند نوبت زایل کند زرنیخ جرب و سعفه را نافع بود و باز
بر موضعی که دران خون مرده بود بسبب ضربی طلا کردن نافع بود زفت یابس
و زفت رطب قوبا را نافع بود زنجار جرب و حکه را نافع بود سندروس صمغ وی
[illegible]از زایل کند و مویرا سرخ کند زوفا جرب و اکله را نافع بود زیبق با روغن
گل جرب و حکه را سود دهد شداب ثالیل را زایل کند و با شبت و عسل بر قوبا
نهند نافع بود سلق جراز و ثالیل را نافع بود چون آب وی طلا کنند و بر قوبا با
عسل طلا کردن نافع بود و اگر سر با آب وی بشویند شپش بکشد سمن چون حنا
بروغن کهن سرشته بر جرب کهنه طلا کنند زایل کند سنا جرب و حکه و بثرها را
نافع بود سنا مترح چون آب وی بمیختن خام بیاشامند خلطهای سوخته و جرب

وحکه

وحکه که سبب آن خون عفن و صفرای سوخته و بلغم عفن همه را نافع بود ده درم تا نیم
رطل بغدادی با قند جوشانیده و از خشک وی چهار درم تا ده درم شربتی بود و تخم
وی اقوی بود در فعل و چون بعصارهٔ آن حنا بسرشند و در حمام در اعضا بمالند
جرب و حکه زایل کند شقایق النعمان نافع بود جهة نمش و جرب ریش شده و قوبا
[illegible] قلع ثالیل و خیلان و جرب ریش شده و قوبا بکند شیطرج جرب و تقشر را
با سرکه طلا کردن بغایت نافع بود شیرج خوردن وی با آب میویز حکه و موی و
بلغمی زایل کند صابون چون درمیان خرقه صوف نهند و حزاز و قوبا را بدان
محکم بمالند زایل کند و اگر با چندان نمک بیامیزند حکه و جرب ریش شده را نافع
بود و اگر بر نمش طلا کنند زود زایل کند و اگر سر را بدان بشویند در حمام شپش را بکشد
و سر را پاک گرداند از بوسه صمغ اللوز صمغ بادام تلخ اگر با سرکه بیامیزند و بر قوبا که
بر ظاهر پوست پیدا گردد بمالند زایل کند صمغ الاجاص چون با سرکه بیامیزند و بر
قوبا کودکان بمالند زایل کند و چون در سرکه حل کنند و بر بثرها مانند شری و حصف
طلا کنند سودمند بود طرفاد خان وی جدری را نافع بود عسل چون شبت تر بپزند
و بر قوبا مالند زایل کند و چون تنها بمالند شپش بکشد و دفع کند و اگر با نمک بر
[illegible] بمالند زایل کند عشر لبن وی بر قوبا و سعفه
[illegible] نکو بود عظام استخوان بوسیده
[illegible] عفص چون با سرکه

برقوبا طلا کنند زایل کند عناب چون ورق وی بپزند و صافی کنند و پنج روز هر روز
نیم رطل بغدادی بتند بیاشامند حکه زایل کند از بدن [illegible] علق چون بر
ریشهای بد و سعفه و قوبا نهند خون فاسد بکشد عرب قشر وی چون با سرکه بر ثالیل
که بر دست و پای بود ضماد کنند قلع کند و طبیخ وی حزاز نطول کنند نافع بود و خاکستر
پوست پا بیخ وی چون با سرکه بسرشند در قطع کردن ثالیل مره حکوسه که در جلد
بود بتوت تر از خاکستر پوست ساق وی بود فجل چون تخم وی بر برش و نمش
که بر روی بود طلا کردن نافع بود فو [illegible] رقی با یا سر طلا کردن نافع بود و بدن را از
همه آثار پاک کند فثاء الحمار چون خشک کرده سحق کنند و بر جرب ریش شده و قوبا
و آثار سیاه که از دمل و ریش بر روی پیدا شده باشد طلا کنند زایل کند قرطم
انواع جرب را نافع بود قرطاس سوخته وی سعفه را نافع بود قصب اصل
وی با پیاز جذب سلی بکند قلی جرب تر و سعفه و قوبا را طلا کردن نافع بود کبریت
جرب ریش شده و قوبا را با صمغ البطم نافع بود و خوردن نیز همین عمل کند
و چون در زیت حل کنند که دران زیت استیل جوشانیده باشد و قدری موم اضافه
کنند جرب تر و خشک و خارش بدن بغایة نافع بو[illegible] چون بحنا بسرشند
و بر قوبا نهند نافع بود و چون گوگرد با آمله و [illegible]
بمالند و در زدیگر لحام روند نیکو بود کما [illegible]
از وی با سکنجبین بیاشا[illegible]

و چون بخایند و در دهان افعی اندازند بکشد زود ورق خلاف ادویهای [illegible] را
نافع بود و سم الاذن برگزندگی افعی نهادن بغایة کمال نافع بود هندبا دفع سمها بکند
چون بیاشامند خاصه عقرب و زنبور و مار و برگزندگی عقرب ضماد کردن نافع بود
و چون آب وی با زیت بیاشامند بادزهر ادویها کننده بود و برگزندگی مجموع
جانوران زنبور و مار و سام ابرص ضماد کردن با سویق نافع بود والله اعلم
اما مرکبات مستعمل درین باب برشعثا خورنده خورنده خمر را از
مضرت آن ایمن دارد معجون حلتیت گز [illegible] جانورانرا نافع بود معجون ترمس
گزندگی افعی را نافع بود تاب ترنجبین خوردن و طلا کردن بر موضع گزندگی و
سموم قتاله را آب حیطانا معجون کلکلانج در دفع سموم بغایت نافع بود تریاق
فاروق سودمند بود گزندگی جانوران و مجموع زهرها و ادویه کشنده شربت بقدر
حاجت و چون بر موضع گزندگی ضماد کنند سود دارد مثرودیطوس زهرها مختلف
و گزندگی جانورانرا و سگ دیوانه را نافع بود مخلص الکبر گزندگی جانوران و سموم را
نافع بود قرص الکواکب دفع سموم مشروبه کند و گزندگی جانورانرا نافع باشد
فصل [illegible] و دفع مضرت هریک ازان آبی یعنی زبیب
دخا[illegible] ند فالج و رعشه و زایل شدن عقل و کری و تاریکی
[illegible] نزلها و خشکی دماغ و زبین مصعد کننده بود و
اگر [illegible] اختلاط عقل پیدا کند و باشد که بصرع و سکته کشد باید که حیلی

ازرصاص درگوش کنند تا زیبق بوی جسد و بیرون آید و علاج کسی که زیبق
خورده باشد مانند کسی که مرداسنج خورده باشد کنند اذاداقی یعنی بجمله سم مجموع
حیواناتست که دنبال داشته باشد اگر کسی بخورد مداواة وی قی شیر تازه و
روغن گل و بادام کنند و مرق اسفیداج چرب و لعاب با روغن گل نافع بود
ارنب بحری از خوردن وی ضیق النفس و سرخی چشم و سرفه خشک و دشواری
بول و نفث دم و درد معده و گرده عارض شود و لون بول بنفشجی بود و ریش
ریش کند و از آن جمله است که کشنده بود معالجه آن بلعابات و روغن بادام
شیرین و شیر زنان و خبازی و خطمی جوشانیده کنند اسفیداج خوردن وی
کشنده بود و مداوای آن قی بمطبوخ تخم کرفس و انیسون و رازیانه و افسنتین و
عسل کنند استیل اگر کسی را داده باشند امعا ریش کند و جگر تباه کند و مصلح
آن شیر تازه است که از پی آن بیاشامند آشنان دو درم از وی سم قاتل
بود و مضر بود بمثانه و مصلح وی عسل است یا گلنگبین افیون دو درم از
وی کشنده بود و گویند دو مثقال از وی البته بکشد و اگر کمتر بود سبات و حکه پدید
آورد و از دهان او بوی افیون آید و ناخنهایش سیاه شود و عقل زایل کند و
مصلح وی فلفل است و دارچینی و جندبیدستر و فرفیون و بعد از آن قی و حقنه و
شراب کهن بسیار و بعد از آن حمام و بعد از حمام آبها
کوهی سم قاتلست بزرقطونا کوفته اگر استعمال کنند کشنده بو[د] [مد]اواة آن آنچه

بچیزهای چرب بود و تخمها و آنچه در مداواة زیبق گفته شد زرنیخ مصعد کشنده بود و از
خوردن وی همان عارض شود که از خوردن سنگ کران سم الفار رست و مداواة آن
قی بکنند باب گرم و روغن بعد از آن آب گرم و جلاب و روغن کنجد با روغن بادام
و طبیخ برنج و مرقهای چرب مانند [گ]وشت ازمرغ بروغن بادام و شیر تازه و
لعابات مانند زعفران سه مثقال از وی کشنده بود بنج مثالا مانند را جرد در آب
و گفته شد و وی از جمله سمام قتاله بود مانند ذراریح و معالجه وی مانند ذراریح بود و علاج
کسی که آن خورده باشد [illegible] بمعده و ورم شکم و کزاز و احتباس بول و ورم زبان
و زایل شدن عقل بود و لون اندام سیاه کرده مانند بادنجان سقمونیا یکدرم از وی
اول اسهال کند بعد از آن کرب و غثیان آورد و عرق سرد و اسهال با فراط و باشد که
بکشد و دو درم از وی کشنده بود و مداواة آن بدوغ و سویق تفاح و رب سفرجل و
رب سماق و ریباس کنند سمک ماهی سرد شده در موضع نمناک از خوردن وی همان
عارض شود که از خوردن فطر شوربجان سرخ و سیاه اگر با ادویه مسهله بیامیزند
ادویه مسهله را در معده ببندد و آفتی عظیم پیدا کند و در ایشان سمیت هست شبرم
دو درم از لبن وی کشنده بود و معالجه وی بسکه و روغن گاو کنند شک سم قاتل
بود و معالجه کسی که آن خورده باشد همچنان کنند که معالجه کسی که زیبق مصعد خورده
باشند و مشکل خلاص یابند از آن از برانکه بغایت مهلکست شونیز بسیار خوردن
وی کشنده بود و نوعی از وی هست که خناق آورد و غثیان و اولی آن بود که قی کنند

و شیر بیاشامند و مداواة وی چون مداواة کسی کنند که کندش خورده باشد شوکران
خوردن آن کشنده بود و علامت وی آن بود که عقل از وی زایل شود و چشم
تاریک کند تا حدی که هیچ نه بیند و فواق آورد و اعضا سرد شود و در آخر تشنج اعضا
آورد و خناق از تنگی که در قصبه شش و حنجره پیدا گردد و بسبب ریاح و حضرت وی
پیشتر بدل رسد تا بحدی که بکشد و مداواة وی قی بعد از آن بشراب صرف کنند و فلفل
و جندبیدستر و سداب با شراب و قردمانا و میعه و تخم انجره با شراب و ورق غار و الحلا
و حلتیت با روغن و فرفیون صابون اگر آب وی بخورند کشنده بود و نزدیک بخوردن
نوره بود مداواة قی با آب گرم و روغن کنجد کنند بعد از آن آب گوشت از مرغ بروغن
بادام صمغ الزیتون از ادویه قتاله است ضفدع بری کشنده بود و از خوردن وی
تورم بدن و تیرگی لون و قذف منی حادث شود و بدترین ضفدعها سبزه است که
در بیشه بود یا سرخ که در دریا باشد و مداواة وی قی با آب گرم و عسل و نمک کنند تا
معده پاک گردد بعد از آن در حمام رود و پس سکنجبین خورد و اسفیدباج با دارچینی و شراب
یا مثلث و آنچه جند استسقا نافع بود و چون خلاص یابد دندانهای وی همه بیفتد
و اگر ضفدع زرد خورده باشد قطع شهوة طعام بکند و لون تباه گرداند و غثیان و
قی و درد دل و ورم شکم و ساقین پیدا کند و علاج وی نزدیک بود بعلاج آنچه پیش
از این گفته شد طلق شیخ الرئیس گوید خوردن وی خطر بود طنیوب همان فعل ذراریح
کند طیان فعل وی مانند خربق سیاه بود بلکه اصعب عسل حزینی نوعی از وی که چون

بو بیند عطسه آورد و آن نشاید که خورند و گویند بو بیدن آن غشی آورد و عرق سرد
و عقل زایل کند و چون بخورند البته عقل زایل کند و مداواة وی قی کنند بعد از انکه
ماهی نمکسود و سداب چند نوبت خورده باشد تا معده پاک گردد بعد از آن تفاح مز
و کمثری بخورد و نوعی دیگر عسل بود که چون وی هم شوکران بود و همان علامتها از
شرب آن حادث شود و معالجه آن چون معالجه شوکران کنند عنبر نوعی از وی هست
که اگر در سایه وی بنشیند کشنده بود و لبن وی سه درم کشنده بود عنب الثعلب سیاه
مخدر بود و جنون آورد و نوعی هست که چهار درم از وی کشنده بود و مداواة قی کنند
بعد از آن شیر تازه با انیسون یا ماء العسل و سینه مرغ خوردن بادام تلخ مفید بود
عصارة قثاء الحمار غثیانی عظیم پیدا کند تا بحدی که بخناق کشد و غشی آورد و مداواة
وی قی کنند و آنچه در مداواة کندش کنند غاریقون سیاه خناق آورد و کشنده بود
و مداواة آن قی و آب گرم کنند و شیر تازه و جمیع مداواتی که در کندش گفته شد فربیون
سه درم از وی کشنده بود در سه روز و ریش در معده و امعا پیدا کند و کربی سخت و
لهیبی عظیم و لذع در شکم و فواق پیدا کند و باشد که اطلاق با فراط آورد و مداواة
مانند مداواة کسی بود که قردن سبل خورده باشد مثل دوغ و آب انار مز و سیب مز و
کافور و آنچه بدان ماند فطر نوعی که در شیب خم شراب دید آنچه سرخ بود زهر است و
آنچه سفید بود بادزهر است و اگر از سرخ پوست آن خشک کرده مقدار سر انگشتی بخورند
بیهوش گردند و پوست وی حذر در سکته آورد و گاه باشد که بکشد و اگر نکشد بیضه و

عسر البول احداث کند و نوع کشنده غشی و ضیق النفس و عرق سرد آورد و باشد
که در روز بکشد و معالجه وی بمقطعات کند مانند سکنجبین و فو و تخم کشوث بود نزدیک بشش
و چون بخورند خون بعوض بول بیاید و زبان سیاه گردد و ذهن مختلط شود مداواة بقی کنند بعد
ازان دو مثقال کافور با آب گلاب و آب انار و شیر تخم خرفه که ببرف سرد کرده باشد یا جلاب
یا دوغ گاو و باقی [illegible] بدهند و شیر تازه بیاشامند و سویق سیب ترش و سویق شعیر
با آب برف و جلاب و خیار و کدو و جواب بدهند و جگر و دل وی سرد کرد مانند ضمادات سرد
مانند صندل و کافور و گلاب قشر الارز از جمله سموم بود چون بیاشامند درد دهان و زبان
و باشد که در مری و معده و امعاء مجموع بدن التهاب پیدا کند و مداوات وی مانند مداواة
کسی که ذراریح خورده بود باید کرد قنب هندی ازان نوعی باشد که اگر از دو درم زیاده بخورند
کشنده بود و دفع مضرت وی بقی کنند با روغن گاو و آب گرم تا هیچ در معده نماند و شراب
حماض بغایة نافع بود کبیکج بخاصیت محرق حرارة قلب بود و از جمله سموم قتاله است و
مداواة آن مانند مداواة بلادر کنند کرم دانه دو درم از وی کشنده بود و از خوردن آن
حکه و ورم عارض شود و بکشد و مداواة کسی که آن خورده باشد مانند مداواة فرفیون
کنند کزبرة جبلی درم از آب وی کشنده بود بنهبید و اگر مضرة وی بدل رسد سدر و غثیان
آورد و حال وی چون حال مستان بود چون مقدار نیم رطل از نزد وی بخورند اختلاط عقل
و غلط او از و سباب آورد و مانند مستان کلام او فاحش بود و از مجموع بدن وی بوی
کشنیز آید و مداواة بقی کنند بطبیخ شبت و روغن زیت و بوره ارمنی و زرده تخم مرغ نیم بشت

بنمک و فلفل خورد و مرق مرغ فربه یا بط بنمک بسیار و فلفل خورد و شراب صرف محکم
اندک بیاشامد یا تنجنیخ کندش از ادویه قتاله بود کسی که خورد قی بسیار کند و غثیان آورد
و باشد که بخناق انجامد و مداواة وی بقی و حقنه قوی که در ان شحم حنظل بود کنند و اگر
تشنج پیدا کند معالجه تشنج کنند که از یبوست بود لبن اگر متخیل ملوث عفونت یا حموضت
دارد و غشی آورد و مغص در فم معده تولد کند و باشد که [illegible] باید که قی کند
و معده از وی پاک کند بماء العسل بعد ازان شراب صرف یا مثلث یا فلافلی بیاشامد
و روغن ناردین بر معده تکمید کند لبن السود ابو سیدن وی عطش و رعاف آورد
و بیم هلاک بود لبن الیتوعات شیر مازریون و انجیر و بترم و [illegible] و مانند آن حار و
محرق و مفسد خون بود و اگر بر اعضا چکد بسوزاند و مداواة آن در آبی بغایة سرد نشستن
بود و مبردات خوردن الماس سم قاتل بود و مداواة آن قی با آب گرم و روغن کردن
بعد ازان شیر تازه آشامیدن مازریون نوع سیاه وی کشنده بود دو درم بکرب و
قی و اسهال و معالجه وی بشیر تازه کند یا [illegible] یا جلاب و بزرگترین معالجه آن بود
که مثرودیطوس یا تریاق بکار دارد طین مختوم چون با آرد و زیت و آب بیامیزند
موش و سگ و خوک را بکشد مر آن نشارة چوب وی کشنده بود مرداسنج خوردن
وی نشاید از بهر آنکه کشنده بود و بول ببندد و نفخ در شکم و جالبین پیدا کند و قبض
زبان بکند و باشد که قولنج آورد یعنی ایلاوس و باشد که اطلاق بول و غایط کند
و خناق آورد و مداواة بقی کنند بعد ازان بشراب و زنجبیل حربی و اسفیداج مرارة کلب

اما چون آدمی مقدار عدسی بخورد بعد از یک هفته بکشد و مداوات وی بروغن گاو
و حنطیا ناردین و دارچینی و پنیر مایه خرگوش کنند و بروغنهای خوشبوی تمریخ کنند
و تدبیرهای لطیف باید مرارة النمر والافعی والارنب البحری همه گرم و کشنده باشند
کسی که خورده بود [illegible] دهان و زردی چشم عارض شود و زود بکشد و اگر باقی
ماند بیشتر از جای [illegible] ان خلاصت و خلاص از زهر افعی عجب باشد و مداواة آن
بشیر تازه و معجون طین مختوم و تریاق فاروق و رب به و سیب و شیر تخم نورک و
جواب کنند و اگر غشی متواتر بود ماء اللحم فراریج دهند و شراب باندکی مشک و دواء المسک
نیز مناسب بود نوره خوردن وی کشنده بود علامت وی آن بود که دهن جوشش و
درد معده و سوزش آن و عسر البول و مغص و اسهال خون بسبب قرحه امعا پیدا کند
و نوره با بول بیرون آید و سردی اعضا و غشی حادث شود و خفقان عارض گردد
و مداواة وی بقی کنند با آب گرم و روغن گل و جلاب و آشهای چرب از مرغ بروغن
بادام و لعابات دهند نیز داغ از خوردن وی همان عارض شود که از خوردن افیون
وی مسحت و مسموم بود و اگر با شراب خورند مستی زیادت کند و مداواة وی بقی کنند
با آب گرم و عسل و شبت و مصطکی و صعتر و مرو سنده و شیر تازه آشامیدن

فصل در ادویه حمیات

اذخر جهة تبهای بلغمی
با سکنجبین دادن در آخر آن نافع بود اشترغاز تب ربع را اگر از عفونت بلغم
سوخته بود نافع بود افسنتین تبهای کهن را نافع بود افتیمون تبهای کهن را

نافع بود انفحة الارنب اگر مقدار باقلایی با شراب شدید الاثار بخورند تب ربع را
نافع بود اهلیلج کابلی تبهای کهن را نافع بود بابونج اگر شیره آن بگیرند و با نبات
بدهند همه تبها را خاصه آنچه از عفونت سودا و بلغم بود سود دارد بزر الجزر تبهای
حاده را نافع بود شربتی پنج درم بزر الحماض تب غب و [illegible] را نافع بود شربتی
دو درم بزر الکشوث تبهای مرکب از مره صفرا و بلغم را [illegible] یا تبهای
صفراوی را نافع بود بزر البطیخ تبهای حاده را و تبی که سبب آن صفرا سوخته بود نافع بود
بزر الاسفاناخ تب را نافع بود بطیخ رقی تبهای محرقه را نافع بود بقلة الحمقا تبهای حاده را
سود دهد ترنجبین تبهای گرم را نافع بود تمر هندی تب را نافع بود جدوار تب
ربع را بعد از نضج هر روز دو دانگ با جلاب گرم بدهند هفت روز پیوسته نافع بود
حب القرع تبهای صفراوی را نافع بود شربتی سه درم حلتیت تب ربع را بغایة مفید بود
خردل تبهای کهن زایل کند شربتی دو مثقال خیار تبهای محرقه را نافع بود دارچینی
جمیع تبها را نافع بود شربتی یکدرم راوند تبهای دایر و تب ربع و تب صفراوی را
سود دهد رازیانج بری وی تبهای مزمن را نافع بود رمان حامض تبها را نافع
بود سپستان تبهای گرم را که سبب آن خون یا صفرا یا بلغم شور بود نافع بود سمک
سکبینج تبهای صفراوی را نافع بود شاهلوج طبیخ خشک وی چون با قدری قند
بیاشامند نافع بود جهة تبهای صفراوی شاهترج تبهای کهن را نافع بود شعیر چون
با انجیر بپزند تبهای بلغمی را نافع بود شونیز چون سحق کرده با سکنجبین بیاشامند تب

ربع را نافع بود صمغ الکوز تب دق را نافع بود صندل احمر چون سحق کنند و با روغن
زنبق بیامیزند بر اعضا بمالند تب دزد از وی زایل گردد طباشیر تبهای حاده را
نافع بود طین ارمنی جهة تب دهای عظیم نافع بود عصی الراعی چون پیش از
آمدن تب بیک [illegible] بیاشامند سودمند بود حب تب صاحب در عصاره
افسنتین تبهای کهن را نافع بود غاریقون تبهای کهن را چون پیش از نوبت
تب با شراب بیاشامند نافع بود فودنج نهری طبیخ وی ناقص را نافع بود
و تمر هندی روغن وی سپید سنبل قرع تب گرم را نافع بود با جواب یا ماش مقشر
در روغن بادام شیرین بپزند و بخورند و چون در خمیر گیرند و در میان آتش نهند تا
بریان شود و بیرون آورند و آب آن بگیرند و با قند بیاشامند تبهای سوزان
گرم ساکن گرداند قنفذ گوشت بری وی تبهای مزمن را نافع بود کرفس آب
ورق وی چون بیاشامند تنها یا با آب ورق رازیانهٔ تر تب بلغمی را نافع بود
و گویند تخم وی اقوی بود از ورق کنگر الشعیر دفع تب بکند کند ردفاق تبهای
بلغمی را نافع بود لبن البقر و لبن المعز بهر دو تبهای کهن را سودمند بود مومیایی
جهة تب ربع کهن را هر روز نیم دانگ در آبی که بیست درم بادآورد در آن پخته باشند
آشامیدن نافع بود ماش در تب حاد با بقلة الحمقا و کاهو و اسفاناخ نیکو بود
ماء الشعیر تبهای حاده را نافع بود ساده آن و اگر بلغمی بود با کرفس و رازیانه نافع
بود مشمش نقیع وی تبهای حاده را نافع بود نانخواه تبهای کهن را نافع بود

و فلفل و حلتیت با ثلث کنند و دواء المسک و علامتش آن بود که نفس تنگ شود و
رگها از جستن فرو ماند و سست گردد بزر البنج خوردن وی مست و مخدر بود و تباه
کننده عقل و خناق و جنون آورد و ورم زبان و ضیق النفس و تاریکی چشم و گرانی
گوش و مداواة قی کنند آب گرم و روغن و عسل و بعد از آن شیر تازه و مرق اسفیدباج
بمرغ و گوشت برهٔ فربه بلادر از جمله سموم بود و سوزنده خون بود و خلطها و جنون
و سرسام باز دید کند و تقطیع در حلق و اندرون و سوزش دهن و لذع در معده
و روده و تبهای حاده باز دید کند و اشتغال این عمل کند و گاه باشد که بکشد و مداواة
آن روغن گاو و جواب در روغن بادام و لعاب بهدانه کنند و در آب برف
نشاندن و مؤلف گوید شخصی را دیدم که بلادر خورده بود و مجموع پوست [illegible]
کرده چند نوبت و هم در آن هلاک شد نزدیک زرد و سیاه سم بود مانند خربق سیاه
و غاریقون سیاه و تدبیر کسی که آن خورده بود مانند معالجهٔ کسی کنند که خربق سیاه
خورده باشد جندبیدستر آنچه لون او بسیاهی زند کشنده بود بعد از یک روز
و اغبر وی کشنده بود در دو روز و مداواة آن قی کنند بشبث و فودنج و [illegible]
و عسل بعد از آن حماض اترج بدهند بارها فواکه ترش جوز کهن خوردن آن
غثیان و کرب آورد و نزدیک بود بکسی که عنصل خورده باشد و مداواة وی [illegible]
فواکه ترش ما تقدم ذکره خورده و ریباس و سیب کنند جوز ماثل مضر بود بدل و یک درم
از وی کشنده بود در دو روز عرقی و تنفی و نثوم و سبات و مخدر بود مداوات

قی کنند با آبی که نطرون در وی جوشیده بود با روغن بعد از آن شیر تازه بدهند
با سرکه که صعتر و انجدان و فودنج کوهی در وی جوشیده باشد حجر احمر سنگیست
بلون سپید دانگی کشنده بود و از جمله سموم قتاله بود مانند سیمی و گویند نوعی از
الماس است خوردن از جمله سموم قتاله است خوردن آن حربا گوشت و بیضه وی
سم قاتل بود در روز بکشد نکه در حال و مهلت ندهد و دوا نپذیرد و معالجه کسی که
وی خورده باشد مانند معالجه کسی کنند که ذراریح خورده بود اما علاج آنکس که بیضهٔ وی
خورده بود اول سرگین باز در شراب بدهند و قی پاک کنند و بدن را بروغن گاو بمالند
و سر وی بنمک تکمید کنند و انجیر خشک و سکه و حنظل [illegible] وی بخورد حنظل اگر بر
درخت وی یک حنظل بیش نبود و آن بزرگی در حنظل بود آن کشنده بود خانق النمر
نوعی از مازریون است که چون پلنگ و یوز و گرگ و سگ بخورند خفقان بگیرد
و بدان سبب خانق النمر خوانند که پلنگ را زودتر میکشد خانق الذیب آن خربق
سیاهست اگر به گوشت افشانند و گرگ بخورد بمیرد خربق ابیض اگر سحق کرده بیاشامند
خطر بود و تشنج و گداز پیدا کند و قی آورد بقوة و خناق و افراط کردن در آن کشنده
بود و مداواة آن بمرق مرغ کنند و بوییای خورش دوی سم کلاب و خنازیر بود
خربق اسود مضر بود بگرده و اسهال بسیار آورد و خناق و دو درم از وی تشنج
پیدا کند و مصلح وی دوقو و کثیرا و نطراسالیون و [illegible] بود خناس اسقولوقندریون
گویند اگر سوده سحق کرده در طعام و شراب کسی را دهند بمیرد فلفل از جمله سموم قتاله است

ورد سه درم از وی [illegible] تب ربع را نافع بود بدهند با تب را زایل کند و تبهای دراز
چون آب آن بجوشانند و کف بگیرند و با سکنجبین بیاشامند نافع بود
اما مرکبات نافعه در حمیات جوارش کمونی تبهای بلغمی و
سوداوی را نافع بود جوارش طباشیر تبهای حاده را نافع [illegible] معجون سنواط
تب دق را نافع بود معجون حلتیت تب ربع را نافع بود [illegible] ملک تبهای
کهن را نافع بود ارسطون کبیر تبهای غلیظ و ربع را نافع بود ارسطون صغیر
حمیات ربع را نافع بود معجون یاقوت حمیات مزمنه را نافع بود معجون ارسطو
ماخس حمیات نامیه را پیش از وقت نوبت بیک ساعت بخورند نافع بود
بادمهرج تبهای ربع و بلغمی را نافع بود دهمرثابت ربع و تب بلغمی را نافع بود
معجون تریاق کبیر و صغیر تبهای سرمای بلغمی و سوداوی را نافع بود دواء الکبریت
تب سرمای بلغمی سوداوی را سودمند بود و با آب کرفس و آب رازیانه باید داد
کلکلانج تب ربع را نافع بود معجون موریوس تب فاتر را نافع بود دواء الجنطیانا
حمیات متطاوله را نافع بود قرص گل بزرگ و کوچک حمیات بلغمیه متقادمه را
و حمی دحمیات سوداویه را سمه نافع بود قرص کافور دق را نافع بود دواء التهاب
تب را سود دهد قرص طباشیر ملین تبهای ملتهب صفراوی و دموی را نافع بود
قرص زرشک بزرگ و کوچک تبهای بلغمی و تبهای کهن را نافع بود قرص ریوند
تبهای کهن را نافع بود قرص افسنتین تبهای بلغمی زایل کند قرص کشوث

مطلح تبهای کهن را نافع بود قرص انیسون حمیات کهنه را زایل کند سفوف

مدقوق را نافع بود سفوف جبرو تبهای حاده را نافع بود حب [illegible] حال

سوداوی شراب ورد شراب [illegible] ریباس شراب لیمو تبهای صفراوی

نافع بود شراب [illegible] شراب نیلوفر تبهای حاره صفراوی را

شراب [illegible] بود تبهای حاده را نافع بود سکنجبین

بزوری [illegible] تبهای مرکب را نافع بود سکنجبین رمانی تبهای حا

محرقه را نافع بود حب غوره تبهای حاره را نافع بود رب انگور

تبهای ملتهب را سود دارد رب الرمان تبهای

حاده را نافع بود مطبوخ غافث تب

ربع را نافع بود مطبوخ الاصول

تب ماهی را سودمند بود

تمت الکتاب بعون

الملک الوهاب

سنه ۹۸۰

کتابخانه مجلس شورای اسلامی
تاسیس ۱۳۰۲

خط